

JUSTITIE-OMBUDSMANNENS
EMBETS-BERÄTTELSE,

afgifven vid lagtima riksmötet år 1881;

samt

Tryckfrihets-Komiténs Berättelse.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1881.

INNEHÅLL.

	Sid.
Redovisning för anställda åtal emot	
1) Den ständige och två tillförordnade Landssekreterare i Wermlands län, för olagligen uppburen provision å influtna medel för försåld skog från ett militieboställe	2
2) En tillförordnad Ordförande i Hammarkinds Häradsrätt, för förment oriktigt förfarande i ett lagfartsärende	18
3) En tillförordnad Polisintendent i Stockholm, för olagligt beslut om en persons förvisande från hufvudstaden	23
4) En tillförordnad Ordförande i Skinskattebergs bergslags Häradsrätt, för skymfligt tillmäle emot en part	32
5) Landshöfdingen och en tillförordnad Landssekreterare i Kronobergs län, för det att svensk man, häktad för mord begånget å svensk man i Danmark, blifvit till dansk polismyndighet utlemnad	34
6) Läkaren vid länsfängelset i Hernösand, för oskäligt dröjsmål med afgifvande af utlå-tande angående en fånges sinnesbeskaffenhet (forts. från 1880 års embetsberättelse sid. 50)	38
7) Landshöfdinge-embetet i Vesternorrlands län, för det ett mål, som tillhörde domstols handläggning, blifvit af Landshöfdinge-embetet upptaget och afgjordt (forts. från 1880 års embetsberättelse sid. 3)	39
8) Stadsfiskalen i Söderhamn, för förment olaga häktning	39
9) Länsmannen i Rebbelberga distrikt af Kristanstads län, för våld emot häktad person	43
—————	
Framställning till Konungens Befallningshafvande i Elfsborgs län, om vidtagande af åtgär-der att förmå häradsboer att bekosta inbindning af domböcker och protokoll i Häradss-arkiven	46
Angående lagskipningens tillstånd	49
Hemställan i lagstiftningsärenden:	
a) angående förvaltningen af omyndiges egendom	50
b) » tillägg i gällande föreskrifter rörande ändrings sökande i Underrätts utslag, hvarigenom sökt in-teckning blifvit afslagen	72
c) » tillägg i 19 kap. 14 § Strafflagen	77
d) » tillägg i 23 kap. Strafflagen	81
e) » gällande föreskrifter om straffs verkställande	83
f) » sättet för expedierande hos Rikets Hofrätter af s. k. revisionsutslag	91
Uppgift å antalet af de under år 1880 till Justitieombudsmannen inkomna klagomål och af honom förordnade åtal	95

Utdrag ur Högsta Domstolens minnesbok	96
Årets embetsresa	96
Anmälan, att icke någon lagförklaring blifvit utfärdad under tiden efter början af sistlidna års Riksdag	97
Om de från Kongl. Statsdepartementen inkomna uppgifter, som äro intagna i Bilagan	97

BILAGA.

Uppgifter från Kongl. Statsdepartementen på de af Riksdagen år 1880 aflättna underdåniga skrivelser och i anledning af dem hos Kongl. Maj:t vidtagna åtgärder	3
» å de i berörda underdåniga skrivelser omförmälda ärenden, som ännu icke blifvit afgjorda	15
» å de genom föregående Riksdagars underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitie-ombudsmanuens senaste embetsberättelse finnas upptagna, såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda, samt å de åtgärder, som sedermera blifvit med dem vidtagna	17
Tabell öfver merberörda uppgifter	30
Berättelse, afgifven af Komiterade för tryckfrihetens värd	31

Rättelser:

Sid.	2 raden	12 står:	hafva	origtigt	förfarit	läs:	origtigt	förfarit
»	9	»	4	»	framstält	»	framställa	
»	35	»	1	»	10 kapitlet 32 §	»	10 kapitlet 22 §	
»	46	»	28	»	döma	»	rättvist döma	
»	62	»	6	»	120	»	160	
»	75	»	8	»	1865	»	1875	

Dessutom förekomma några bokstafsfel och origtigheter i kommatering, hvilka, såsom icke vållande otydlighet, torde af läsaren benäget öfverses.

Till Riksdagen.

De åtal, som emot domare samt andra embets- och tjenstemän blifvit af mig anställda, och i hvilka, efter det senaste embetsberättelsen afgafs, åtminstone *en* domstols utslag meddelats och kommit mig tillhanda, redovisas här sålunda:

Uti en till mig ingifven skrift hade Löningsdirektionen vid Kongl. Wermlands regemente anført, att af de skriften bilagda handlingar kunde inhemtas, huruledes Direktionen sökt att återbekomma de belopp, som af Wermlands läns landskansli blifvit innehållna såsom provision å levererade försäljningsmedel för skog från f. d. kaptensbostället Torp, hvilka medel, enligt Kongl. Brevvet den 14 September 1869, skolat till bemälda regementes löningsfond ingå, förmenande Löningsdirektionen, att då, enligt föreskriften i Kongl. Kungörelsen den 23 September 1870, någon provision å berörda medel icke bort beräknas, utan hela beloppen oafkortade tillgodokomma löntagarne vid regementet, Landssekreteraren i länet, hvilken såsom chef för Landskansliet tillgodoräknat sig och innehållit nämnda provision, derutinnan hafva origtigt förfarit; hvarföre Direktionen, som hade att bevaka samtliga löntagarnes rätt, ansett sig böra detta förhållande hos mig anmäla och med öfverlemnande af handlingarna i målet anhålla, det jag mot Landssekreteraren måtte anställa den talan, hvartill handlingarne kunde föranleda, samt derjemte yrka åläggande för bemälda Landssekreterare att de obehörigen innehållna provisionsbeloppen jemte ränta derå till Löningsdirektionen utbetala.

Af de åberopade handlingarne inhemtades att, sedan Kongl. Maj:t i nådigt bref den 14 September 1869 förordnat, bland annat, att skogen till det för Wermlands regementes löningsfonds räkning utarrenderade f. d. kaptensbostället Torp borde vid förestående ny utarrendering utslutas från arrendet och i sin helhet ställas under Skogsstyrelsens vård och förvaltning, och att den behållna årliga afkastningen af skogen skulle till berörda löningsfond ingå; så hade Konungens Befallningshafvande i Wermlands län genom auktion å Landskansliet derstädes den 12 December 1871 låtit till försäljning utbjuda 15,013 sågblocksträd och 100 långvedar till kolved tjenliga, vindfällda och förtorkade träd; och enligt det vid auktionen hållna protokoll hade Bruksegaren K. stannat för högsta anbudet 90,293 riksdaler 50 öre för sågblocksträden, hvilket anbud godkänts, hvaremot de gjorda anbuden å kolveden då icke antagits, utan denna efter auktionen försålts för en krona per famn. I auktionskungörelsen hade dessutom blifvit bestämdt, att af köpeskillingen 20 procent skulle erläggas vid auktionen, 30 procent den 1 Maj 1872, 30 procent den 1 Maj 1873 och återstoden den 1 November sistnämnda år, men deremot hvarken i auktionskungörelsen ej heller i auktionsprotokollet tillkännagifvits, hvarest dessa likvider borde verkställas.

Sedan försäljningssumman för sågblocksträden till landtränteriet influtit, och redogörelse för denna uppbörd från landtränteriet aflemnats till Wermlands regementets Boställsdirektion — hvilken den tiden för-

valtade de indragna militieboställena — hade denna Direktion den 3 November 1873 till Kongl. Maj:t ingått med underdånigt memorial, hvaruti anförts, att Direktionen genom nämnda redogörelse inhemtat, att af ofvanberörda influtna försäljningssumma, 91,057 riksdaler 50 öre, afförts såsom utgift: »provision till landskansliet», beräknad efter två procent å försäljningssumman, med tillhoppa 1,821 riksdaler 14 öre, men då Kongl. Maj:ts nådiga Cirkulär till samtliga Dess Befallningshafvande i riket med föreskrifter i afseende på åtskilliga skogsförvaltningen rörande ämnen den 23 September 1870 innehölle, bland annat, att någon provision för försäljning af virke från skogar, hvilkas afkastning inginge till löningsfonderna, icke bestodes auktionsförrättaren; att försäljningsmedel för sålda effekter från sådana skogar skulle, der ej bland auktionsvilkoren stadgats, att de borde omedelbart från köparen till ränteriet inbetalas, genom kronans uppbördsmän indrifvas och redovisas; samt att vederbörande uppbördsmän af medel för försäljning för skog, hvars afkastning icke inginge till statsverket, egde att beräkna sig till godo två procent provision å levererade beloppet; hade Boställsdirektionen ansett Landssekreteraren i Wermlands län hafva saknat rätt till uppbärande och innehållning af provision å ofvan omförmälda skogsförsäljningsmedel, hvilka enligt köpvilkoren skulle till Konungens Befallningshafvande i Wermlands län, såsom auktionsförrättare, inbetalas; på grund hvaraf och då tillika försäljningsmedlen blifvit af köparen omedelbart till Konungens Befallningshafvandes kassa eller landtränteriet levererade, Boställsdirektionen underdånigst anhölle, att Kongl. Maj:t, med ogillande af Landssekreterarens åtgärd att beräkna sig till godo provision å ifrågavarande medel, i nåder täcktes förklara, att den innehållna provisionen skulle till Landtränteriet återbäras för att till Boställsdirektionen redovisas med 1,821 kronor 14 öre.

Öfver detta underdåniga memorial infortrade Kongl. Maj:t genom Kongl. Arméförvaltningen Landssekreterarens förklaring, vid insändande hvaraf Kongl. Arméförvaltningens civildepartement för egen del yttrade, att då jemlikt ofvanberörda nådiga Cirkulär den 23 September 1870 skogsförsäljningsmedel af sådan beskaffenhet, hvarom här vore fråga, skulle, der sådant bland auktionsvilkoren stadgats, omedelbart från köparen till ränteriet inbetalas, men i annat fall indrifvas och levereras af kronans uppbördsmän, hvilka egde att derfor tillgodoberäkna sig två procent å det levererade beloppet, samt, hvad anginge de af Boställsdirektionen omförmälda, regementets löningsfond från bostället Torp tillflutna försäljningsmedel, om hvilkas omedelbara inbetalning af köparen till länets ränteri föreskrift icke funnes uti den angående försäljningen

utfärdade kungörelse meddelad, dessa voro, på sätt den af Ränteriet afgifna räkning utvisade, dit levererade genom Landskansliet, hvaraf, enär annat förhållande icke vore visadt, måste följa, att medlen blifvit af köparen till Landssekreteraren inbetalda och af honom, som det ålåg att för tjenstens erhållande ställa föreskrifven uppbördsborgen, medelst den till Landträneriet verkställda levereringen redovisade, Arméförvaltningen funne sig ej kunna Boställsdirektionens förevarande underdåniga framställning understödja.

Genom nådig resolution den 10 Februari 1874 förklarade Kongl. Maj:ts frågan om Landssekreterarens skyldighet att utbetala ifrågavarande, af honom innehållna medel icke vara af beskaffenhet att tillhöra Kongl. Maj:ts omedelbara pröfning.

Under upprepande af de i ofvan berörda underdåniga memorial omförmälda förhållanden och med det tillägg att, utom den provision, 1,821 riksdaler 14 öre, som beräknats å de åren 1871, 1872 och 1873 influtna medel för försäljningen af sågblocksträd från Torps kaptensboställes skog, dylik provision jemväl utbetalts till Landskansliet för medel, hvilka blifvit till Landträneriet levererade åren 1874 och 1875 för försålda andra skogsalster från samma boställe, utgörande dessa provisionsbelopp 447 riksdaler för år 1874 och 221 riksdaler 94 öre för år 1875, hade Löningsdirektionen ingått till Konungens Befallningshafvande i Wermlands län med en skrift, i hvilken Direktionen anhållit, att då, enligt hvad det ville synas af Ränteriets räkenskaper, jemförda med virkesköparnes vid liquidernas fullgörande dit ingifna reversal, Ränteriet origtigt förfarit icke blott derutinnan, att det bland utgifter för skogen upptagit och affört nämnda provisionsbelopp, utan jemväl derutinnan att, sedan medlen af köparerna blifvit till Ränteriet inlevererade, Ränteriet till Landssekreteraren utbetalt den af honom beräknade provisionen och följaktligen utan behörig anordning från Konungens Befallningshafvande denna utbetalning verkstält, Konungens Befallningshafvande, under hvilkens inseende Ränteriet stode, måtte ålägga Landträneriet att samma medel, tillhopa 2490 kronor 8 öre, till Löningsdirektionen genast utbetala, för att de sålunda måtte komma löntagarne vid regementet till godo.

I den af vederbörande Landträntmästare deröfver afgifna förklaring anfördes att, hvad först anginge sättet för i fråga varande medels bokföring, de medel, som influtit under åren 1871, 1872 och 1873, icke, såsom det ville synas af de Löningsdirektionens skrifvelse bilagda reversal, blifvit i Landträneriet levererade af Bruksegaren K., utan af Landskansliet med begagnande af de utaf K. afgifna reversal, å hvilka alla

Landskansliet verkställt enahanda påskrifter om afdrag af provision, som det Löningsdirektionens skrifvelse bilagda reversalet af den 29 April 1872 utvisade, ehuru å de öfriga reversalen påskriften skett endast å det exemplar, som stannat i Landtränteriet och åtföljt dess räkenskaper såsom verifikation, hvadan de skrifvelsen bilagda afskrifter, hvilka erhållits från Brukseparen K., om detta förhållande icke lemnade upplysning. Dessa provisionsafdrag hade verkställts före levereringen, hvadan i Landtränteriet influtit endast nettobeloppen; men då Landskansliet begagnat ett sådant sätt för levereringen, emot hvilket det icke tillkommit Landtränstmästaren att göra anmärkning, hade denne måst qvittera bruttobeloppen, enär K. naturligtvis egt rätt att undfå qvitto å de honom till leverering åliggande och af honom till landskansliet aflemnade belopp oafkortade. När sålunda Ränstmästaren i räkenskapers debet måst upptaga de belopp, han qvitterat, hade deraf blifvit en följd, att han jemväl måst i credit såsom utgift afföra de af Landskansliet innehållna provisionsbeloppen, hvilka alla verifierades med Landskansliets anteckningar å leveringsreversalen.

Vidkommande derefter Löningsdirektionens yrkande, att Landtränteriet måtte varda ålagdt återbära provisionsafdragen, fäste Landtränstmästaren Konungens Befallningshafvandes uppmärksamhet derå att, ehuru Löningsdirektionen på andra sidan af sin skrifvelse rätteligen uppgåfve till 1,821 kronor 14 öre de provisionsbelopp, som uti Landtränteriets räkenskaper öfver nämnda medel för ifrågavarande år vore synliga, dock på sista sidan af skrifvelsen provisionsafdragen uppgåfvos hafva till hela det af Löningsdirektionen beräknade belopp eller 2,490 kronor blifvit »i räkenskaperna upptagna samt afförda såsom Landskansliets provision», ett påstående som icke vore med rätta förhållandet öfverensstämmande, enär Landtränteriet, om provisioner för åren 1874 och 1875 af Landskansliet beräknats, med dem icke haft ringaste befattning, utan hade de i sådant fall blifvit af Landskansliet afdragna före levereringen af medlen till Landtränteriet. Och då Landtränteriets redogörelser för ifrågavarande medel blifvit af den myndighet, som vederborde, eller Kongl. Kammarrätten, granskade, utan att desamma gifvit anledning till anmärkning emot Landtränteriet, hemställde Landtränstmästaren, att Konungens Befallningshafvande å Löningsdirektionens framställning i dess helhet icke måtte fästa afseende. I resolution den 24 September 1878 förklarade, med afseende å det ifrågavarande ärendets beskaffenhet, Konungens Befallningshafvande detsamma icke tillhöra Konungens Befallningshafvandes handläggning och pröfning. Öfver denna resolution besvarade sig Löningsdirektionen hos Kongl. Svea Hofrätt, som i utslag den 17

Januari 1879 yttrade, att Kongl. Hofrätten ej funne skäl att i den öfverklagade resolutionen göra ändring.

I den förklaring, jag affordrade Landssekreteraren öfver berörda klagoskrift, yttrades hufvudsakligen, att sedan anmälan blifvit gjord af vederbörande Jägmästare, att de skogseffekter, som i Konungens Befallningshafvandes ofvan omnämnda kungörelse omförmäldes, skulle å auktion försäljas från militiebostället Torps skog, det berott på Konungens Befallningshafvande att antingen beordra vederbörande Kronofogde att förrätta auktionen eller ock låta densamma inför sig verkställas. Med afseende å det betydliga virkesparti, som skulle försäljas, hade Konungens Befallningshafvande trott, att det skulle vara icke blott för spekulanter utan ännu mera för säljarne förmånligt, att auktionen förrättades i Carlstad och således inför Konungens Befallningshafvande, hvilket ock af sådan anledning hade skett. Vid bestämmandet dervid af vilkoren hade det visserligen icke varit någon skyldighet för Konungens Befallningshafvande att lemna anstånd med betalningen af någon del utaf köpeskillingen och sålunda underkasta sig det särskilda ansvar, som med en kreditförsäljning oundgängligen vore förenadt, men köpeskillings fulla inbetalning vid auktionen skulle otvifvelaktigt i väsentlig mån hafva inskränkt spekulanternas antal och således betydligt nedtryckt prisen. Konungens Befallningshafvande hade derföre bestämt, på sätt kungörelsen närmare utvisade, särskilda betalningsterminer så afpassade, att en köpare möjligen skulle genom afverkning och försäljning af den inköpta skogen, derifrån åtminstone i någon mån kunna hemta tillgångar till de följande inbetalningarna.

Af det sålunda anförda förmodade Herr Landssekreteraren, att jag skulle finna, det Konungens Befallningshafvande icke underlåtit något, som på Konungens Befallningshafvande berott, för att befrämja Wermlands regementes bästa. Till ytterligare bevisning i detta hänseende ansåge Landssekreteraren sig böra nämna, att Konungens Befallningshafvande, som icke antagit det vid auktionen gjorda anbud å då utbudna 100 kolvedar, i stället kungjort, att skriftligt anbud å dem skulle inom viss bestämd tid emottagas, hvarigenom en ytterligare om ock jemförelsevis obetydlig tillökning i köpeskillingen vunnits.

Men ehuru Konungens Befallningshafvande sökt att på bästa sätt tillgodose Regimentets bästa, hade dock någon särskild fördel icke tillskyndats Landssekreteraren utan statsverket genom den innehållna provisionen. Det vore nemligen bekant, att Kongl. Maj:t till 1874 års Riksdag hade aflåtit nådig proposition om särskildt anslag, på det att de Landssekreterare, hvilkas inkomster i medeltal under ett visst antal före-

gående år icke uppgått till 6000 kronor, skulle erhålla ett dyrtidstillägg motsvarande bristen; med anledning hvaraf Riksdagen dertill beviljat ett visst belopp. Af den noggranna uppgift, Landssekreteraren lemnat, hade det visat sig, att hans inkomster, oaktadt ifrågavarande provision, så långt den influtit, deri inberäknats, icke uppgått till nämnda medeltal, och Landssekreteraren i Wermland hade derföre i den Kongl. propositionen upptagits till erhållande af ett mot bristen svarande dyrtidstillägg. Om nu berörda provision icke influtit, hade en deremot svarande tillökning i dyrtidstillägget uppenbarligen kommit Landssekreteraren till godo.

Hvad sedermera hufvudfrågan, eller Landssekreterarens rätt till den provision, han uppburit, beträffade, så tillstode han gerna, att det högligen förvånat honom, att en så upplyst myndighet, som Wermlands Regementes Boställsdirektion kunnat hysa och ännu mer, att samma Regementes Löningsdirektion kunnat framhärda med en åsigt, som efter Landssekreterarens uppfattning saknade allt stöd af gällande författningar. Det vore härvid nödigt erinra, det Landssekreteraren icke, på sätt bemälda myndigheter syntes hafva antagit, beräknat och tillgodonjutit någon provision för sjelfva auktionsförrättningen, emedan Landssekreteraren i sådant fall skulle, på sätt före år 1870 vid Landskansliet i Carlstad skett, af den vid auktionen verkställda afbetalningen genast afdragit provision å hela köpeskillingen, utan Landssekreteraren hade i full öfverensstämmelse med stadgandet i 3 punkten andra stycket af Kongl. Kungörelsen den 23 September 1870 för indrifningen af köpeskillingen beräknat två procent å det belopp, han under den tid han varit i tjänstgöring emottagit och, med afdrag af denna provision, i Landträneriet insatt. Berörda stadgande innehölle ett oförtydligt medgifvande »för vederbörande uppbördsmän» att för indrifning af medel för försäljning från sådana skogar, hvilkas afkastning ej inginge till statsverket, tillgodoräkna sig två procent af levererade beloppet. Med »vederbörande uppbördsmän» skulle naturligtvis förstås den person, som hade till åliggande att vaka öfver betalningens fullgörande och att, i händelse af försummelse i det hänseendet, vidtaga erforderliga åtgärder för medlens indrifning. Skulle åter med »uppbördsmän», såsom angifvarne i denna sak på någon för Landssekreteraren oförklarlig grund syntes vilja antaga, endast förstås »kronans uppbördsmän», så hade väl i allt fall Landssekreteraren lof att ställa sig i deras led, eftersom han hade skyldighet att ställa uppbördsborgen, och Justitieombudsmannen antagligen icke funnes benägen att frigöra Landssekreterare från det strängare ansvar, som egenskapen af kronans uppbördsman medförde. Att inbetalningen till följd af särskild öfverenskommelse alltid åtföljdes af köparens på Landt-

ränteriet ställda reversal, kunde naturligtvis icke inverka på förevarande fråga, utan åsyftade endast att underlätta liqviden och framför allt att bereda köparen ett qvitto, nemligen af Landtränteriet, som vore fullt betryggande. Den omständigheten, att inbetalningarna ordentligen verkstälts, hade otvifvelaktigt varit lika lyckligt för Landssekreteraren, som hade till tjenstepligt att vaka öfver fullgörandet i nämnda hänseende, som för säljaren, men om någon försummelse i berörda hänseende egt rum, och Landssekreteraren underlåtit något af hvad på honom då ankommit för att tillhålla köparen att uppfylla sin förbindelse, skulle de, som haft till åliggande att bevaka löntagarens vid Wermlands Regimente rätt, helt visst icke förglömt, att då, men med mera fog än nu, mot Landssekreteraren framställa de strängaste anspråk på godtgörelse.

Löningsdirektionen, som vid sin anklagelseskraft fogat afskrifter af flera mer och mindre upplysande handlingar, hade deremot icke ansett angeläget att för frågans fullständiga utredning förskaffa sig en lätt erhållen afskrift af Kongl. Arméförvaltningens underdåniga utlåtande i ärendet, då detsamma hos Kongl. Maj:t förevarit till behandling. Då Kongl. Arméförvaltningen vid den tiden hade högsta inseendet öfver vården och förvaltningen af arméens boställen, borde dess uppfattning om tillämpningen af ofvan åberopade 1870 års kungörelse, hvilken uppfattning stode i rak motsats till den Wermlands Boställs- och Löningsdirektioner hyste, icke saknat betydelse, och Landssekreteraren bifogade derföre en afskrift af omförmälda underdåniga utlåtande (till hufvudsakliga innehållet redan intaget här ofvan i sammanhang med redougörelsen för ärendets behandling hos Kongl. Maj:t).

Det hade varit för Landssekreteraren synnerligen angeläget att inför mig söka ådagalägga halten och beskaffenheten af Boställs- och Löningsdirektionernas mot honom framställda lika oväntade som svåra angifvelse, att hafva olagligen innehållit lönetillgångar, dem dessa direktioner ansett rättvisligen tillkomma Wermlands Regementes löntagare, och för hvilken särdeles förnärmande tillvitelse Landssekreteraren antagligen icke hade att förvänta någon upprättelse, men detta hade visserligen icke varit behöfligt för att tillintetgöra bemälda Direktioners afsigt att för Landssekreterarens förfarande få honom under särskildt åtal. Landssekreteraren förmodade nemligen det vara obestriddigt, att Kongl. Kammarrätten vore behörig domstol för pröfning af mål af förevarande beskaffenhet, efter åtal af de allmänna åklagare, som i dylika mål i Kongl. Kammarrätten förde talan. Nu hade emellertid Landtränteriets räkning för åren 1871—1875, som lemnade fullständig upplysning om anmärkta förhål-

landet, undergått granskning ej blott af Kongl. Kammarrätten utan äfven af Riksdagens revisorer *utan anmärkning*; och då ingen af dessa allmänna åklagare funnit anledning att, på sätt mot andra auktionsförrättare, då provision orätt blifvit beräknad, skett, mot Landssekreteraren framställt yrkande om återbäring, borde talan derom emot Landssekreteraren i annan ordning få anses lika obefogad som oberättigad.

Slutligen fäste Landssekreteraren uppmärksamheten derpå, att hvarken Kongl. Maj:t ej heller Kongl. Svea Hofrätt, efter det Landssekreterarens förfarande blifvit hos Kongl. Maj:t och sedermera genom en vidunderlig tillställning af Löningsdirektionen hos Kongl. Hofrätten anmaldt, funnit anledning förordna om anställande af åtal emot Landssekreteraren, hvarföre han hyste den säkra förhoppningen, att jag dertill skulle finna lika litet skäl.

Vid denna förklaring hade klagandena afgifvit påminnelser och anförde:

Landssekreterarens yttrande sönderföller dels i en relation om förloppet vid auktionen å Torpsskogen dels uti ett försök till bevisföring om rättighet för honom att tillgodoräkna sig provision, på sätt som skett. Hvad den förra delen vidkomme, så vore den alldeles öfverflödig, då något klander aldrig varit framställt mot sättet för auktionens hållande, och den förtjenst derutinnan, som kunde tillkomma Landssekreteraren, finge gerna vara huru stor stor som helst, men om meningen varit att härigenom ådagalägga befogenheten till erhållande af provision, så vore denna afsigt förfelad. Att en sådan myndighet som Konungens Befallningshafvande skulle på ett lojalt sätt och med fullkomligt iakttagande af säljarnes rätt och bästa genomföra försäljningsuppdraget, hade väl icke af någon dragits i tvifvelsmål, och ordandet derom vore således lindrigast sagdt omotiveradt.

Landssekreterarens uppgift, att genom innehållande af provisionen någon fördel icke tillskyndats honom utan statsverket, vore alltför naiv för att erfordra någon belysning. Den finge stå för Landssekreterarens räkning; för andra syntes motsatsen komma sanningen närmare.

Beträffande senare delen af Landssekreterarens anförande, syntes det vara uppenbart, att liqviden för de försålda skogseffekterna utan något det ringaste tillgörande från Landssekreterarens sida ingått, hvarföre det ock föreföller högst egendomligt, att Landssekreteraren gjort sig till »uppbördsman, som indrifvit beloppen», något som icke vore med verkliga förhållandet öfverensstämmande, då ibland auktionsvilkoren stadgats, att försäljningssumman borde af köparen inbetalas onedelbart till Konungens Befallningshafvandes kassa eller Landträneriet, dit liqviden också

enligt Landssekreterarens egen uppgift ingått och hvarvid de särskilda inbetalningarna endast »till följd af särskild öfverenskommelse» alltid åtföljts af köparens på Landträneriet ställda reversal, hvarmed enligt Landssekreterarens förklaring åsyftats endast att underlätta liqviden och framför allt att bereda köparen ett qvitto, nemligen af Landträneriet, som vore fullt betryggande. Och om af någon oförutsedd anledning köparen icke kunnat fullgöra sina ingångna förbindelser utan förlust uppstått för säljarne, icke skulle väl då betalningsskyldigheten för bristen kunnat åläggas Landssekreteraren; så att, om med denna antydda ansvarsskyldighet för liqvidens erläggande åsyftats att vinna ett skäl för motsvarande fördel genom provisions erhållande, en sådan slutföljd måste bestridas såsom saknande stöd af gällande lag, likasom Landssekreterarens tillämpning på sig af uttrycket »kronans uppbördsman» strede emot ordalydelsen i den åberopade Kongl. Kungörelsen den 23 September 1870, der det uttryckligen stadgades, att försäljningsmedel för försålda effekter från nu ifrågavarande skogar skulle, *derest ej bland auktionsvilkoren stadgats, att de borde omedelbart af köparen till ränteriet inbetalas*, genom kronans uppbördsmän indrivas och redovisas, samt att vederbörande *uppbördsmän* för dylik indrifning egde att beräkna sig till godo två procent å levererade beloppet.

Hvaruti hade nu de åtgärder »för indrifning af köpeskillingen», genom hvilka Landssekreteraren funnit sig likställd med »kronans uppbördsmän», och för hvilka han ansett sig berättigad att tillgodoräkna sig provision, rätteligen bestått? Enligt handlingarne bifogade afskrifter af ränteriets qvittenser hade de särskilda köpeskillingsbeloppen blifvit af köparen omedelbart levererade till ränteriet samt derstädes qvitterade, hvarefter Landssekreteraren inställt sig derstädes och uppburit provision samt derom gjort anteckning å ränterireversalen.

Om också Landssekreteraren omedelbart af köparen skulle emottagit någon enda afbetalning å köpeskillingen och sedermera inlevererat denna till ränteriet, kunde väl detta icke föranleda till det antagandet, att Landssekreteraren »indrifvit» hela köpeskillingsbeloppet eller berättiga honom att för denna åtgärd beräkna sig provision å hela köpeskillingen såsom nu skett.

På grund af det ofvan anförda och under åberopande af allt hvad den enligt handlingarne tillförene i detta ärende andragit, framhårdade Löningsdirektionen i sin förut gifna anhållan om fullföljande af det begärda åtalet emot bemälda Landssekreterare.

Till utveckling och bestyrkande af sin klagan hade Löningsdirektionen derefter ingifvit följande handlingar:

1:o *Landshöfdinge-Embetsets skrifvelse till Borgviks aktiebolag den 17 Januari 1872* med underrättelse, att Konungens Befallningshafvande antagit bolagets anbud å den kolved å f. d. kaptensbostället Torps skog, som omförmäldes i Konungens Befallningshafvandes kungörelse den 10 November 1871 och jemväl i här ofvan anmärkta protokollet vid auktionen den 12 December nämnda år;

2:o *Protokoll, hållet inför Konungens Befallningshafvande i Landskansliet den 16 Januari 1874*, då till försäljning utbjöds utstämplatdt såg-timmer och virke från nyss berörda Torps skog, hvilket inropades af Bruksegaren N. för ett värde af 30,000 kronor. Betalningsvilkoren voro, att 3,000 kronor skulle erläggas vid auktionen och af återstoden en tredjedel den 1 Maj och den 1 Oktober samma år samt slutliqviden den 1 April 1875. Hvarest, eller till hvilken betalningen skulle erläggas, omnämndes hvarken i protokollet ej heller i den dervid fogade auktionskungörelsen af den 12 December 1873.

3:o *Utdrag ur Wermlands läns Landtränteris specialräkningar för åren 1871—1875 öfver medel för försäld skog från f. d. Kaptensbostället Torp.*

Af detta utdrag inhemtades, att »Landskansliet»

1871	den 13	December	godtgjorts	18,058,70	och samma dag påförts	361,17	(reversal N:o 1).
1872	» 24	Januari	»	360,00	»	7,20	(» N:o 2).
	»	» 1	Maj	» 27,088,05	»	541,76	(» N:o 1).
1873	» 2	Maj	»	27,088,05	»	541,76	(» N:o 1).
	»	»	»	» 404,00	»	8,08	(» N:o 3).
	»	» 1	November	» 18,058,70	»	361,17	(» N:o 1).
1874	» 16	Januari	»	2,940,00			(» N:o 4).
	»	» 28	April	» 1,323,00			(» N:o 4).
	»	» 1	Maj	» 8,820,00			(» N:o 4).
	»	» 1	Oktober	» 8,820,00			(» N:o 4).
1875	» 12	April	»	8,820,00			(» N:o 5).
	»	» 3	Maj	» 5,055,00			(» N:o 5).

Den omständighet, att vid inbetalningarna till ränteriet under åren 1874 och 1875, hvilka inbetalningar äfven verkstälts genom »Landskansliet», det vill säga Landssekreteraren, några återbetalningar af provisionsbelopp — ty det vore uppenbarligen sådana, som under åren 1871, 1872 och 1873 för hvarje inbetald och Landskansliet godtgjord post i ofvanberörda räkenskaper påförts Landskansliet — icke funnes antecknade, härledde sig deraf, att inbetalningarna under åren 1871, 1872 och 1873 åtföljts af skogsköparens reversal, stälda på hela det köpeskillingsbelopp, som för tillfället inbetalts, hvadan hela beloppet måst, till köparens säkerhet, af Räntmästaren qvitteras och i räkenskaperna upp-

debiteras, hvaremot det af Landssekreteraren uppburna och å reversalet qvitterade provisionsbeloppet i räkenskapen krediterades, på sätt Räntmästaren i sin ofvan intagna förklaring närmare utredt. Under åren 1874 och 1875 skedde åter inbetalningarna på det sätt, att Landssekreteraren emottagit och qvitterat skogsköparens inbetalningar, dem han sedan, efter det provisionen afdragits, medelst reversal i eget namn till ränteriet inlevererat.

4:o *Afskrifter af de reversal, upprättade dels af skogsköparen, dels af tjänstgörande Landssekreteraren, hvilka åtföljde inbetalningarna till Landtränteriet.*

Dessa utvisade, huru inbetalningarna till Landtränteriet af de ifrågasvarande skogsmedlen tillgått. De med Bruksegaren K:s namn undertecknade reversalen hade jag bekommit i afskrifter från bemälda Bruksegare. Af dem vore det endast ett, det under den 1 Maj 1872 utställda, å hvilket Landssekreteraren qvitterat den afdragna provisionen, men å alla de exemplar af samma reversal, som bifogats Landtränteriets räkenskaper och förvarades i Kongl. Kammarrätten, funnes Landssekreterarens ungefärligen lika lydanda qvitto tecknad, på sätt i Räntmästarens förut åberopade förklaring tillika omnämndes. De bekräftade ock, att med liqviderna och provisionens afdragande så tillgått, som i sagda förklaring beskrefves. De liqvider åter, som verkstälts under åren 1874 och 1875, voro ej åtföljda af skogsköparens reversal, utan hade den förändring i liqvitationssättet vidtagits, att, såsom förut vore anmärkt, tjänstförrättande Landssekreteraren sjelf utfärdat qvitto till skogsköparen å hela det inbetalda beloppet, derefter afdragit provisionen och sedermera till Landtränteriet inlemnadt återstoden, åtföljd af reversal, som af honom underskrifvits.

5:o Skriftligt intyg af Bruksegaren K., att han på grund af Konungens Befallningshafvandes vid auktionsförrättningen den 12 December lemnade föreskrift till Landtränteriet levererat köpeskillingen för det virke från f. d. Kaptensbostället Torp, som han vid detta tillfälle inköpt.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann jag den af Löningsdirektionen förda klagan, som onekligen rörde ett ämne af vigt men hittills icke lyckats att göra sig hörd, förtjent att bringas under laglig pröfning, hvarföre jag ej borde undandraga mig att dertill lemna Direktionen erforderligt bistånd.

Innan till närmare granskning upptoges, hvad Landssekreteraren till försvar för det öfverklagade förfarandet andragit, syntes det mig lämpligt att i min skrifvelse till Advokatfiskalsembetet, genom hvilket laga åtals anställande förordnades, införa de stadganden i 1870 års ofvan åbe-

ropade nådiga Cirkulär, hvilka såväl af den klagande Direktionen som af Landssekreteraren blifvit åberopade, och på hvilkas rätta tolkning och tillämpning frågan om klagomålets befogenhet eller obefogenhet väsentligen vore beroende.

Mom. 2 af nämnda cirkulär innehåller bland annat, att då försäljning af virke skall ske från någon af kronans olika slags skogar eller från sådana boställsskogar, från hvilka afkastningen ingår till statsverket eller till vissa löningsfonder, Konungens Befallningshafvande har att utsetta tid och ort för auktionen, stadga ankations- och betalningsvilkoren samt utfärda auktionskungörelsen; att sådan auktion i allmänhet bör hållas i orten, der skogen är belägen, af kronobetjent, som Konungens Befallningshafvande förordnar, dock att, särdeles då virkesparti af större betydelse skall försälas, det ankommer på Konungens Befallningshafvande att låta auktionen inför sig förrättas, men att någon provision till auktionsförrättaren ej består; hvarefter stadgas

i *mom. 3*: »*Försäljningsmedel för sålda effekter från ofvanberörda skogar indrifvas och levereras af kronans uppbördsmän, der ej bland auktionsvilkoren stadgats, att de skola omedelbart från köparen till Ränteriet inbetalas*».

För indrifning af försäljningsmedel för effekter från sådana skogar, hvilkas behållna afkastning helt och hållet ingår till statsverket, består ingen särskild provision, men »*för indrifning af dylika medel för försäljning från öfriga ofvan berörda skogar eger vederbörande uppbördsman att sig till godo beräkna två procent af levererade beloppet*».

Landssekreteraren började sin förklaring med ett omständligt ordande om hvad Konungens Befallningshafvande genom bestämmande af den förmånligaste platsen för auktionens hållande och genom medgifvande af längre betalningstid gjort till främjande af säljarens, Wermlands regementes, bästa, hvilket allt Landssekreteraren räknade sig till förtjenst; men Konungens Befallningshafvande, eller Landssekreteraren, hade underlåtit att i ett annat afseende tillgodose regementets fördel, då han icke bland auktionsvilkoren uttryckligen stadgade, att *försäljningsmedlen skulld omedelbart från köparen till Ränteriet inbetalas*. Om detta skett, hade regementets Löningsdirektion utbetommit nämnda medel oafkortade, ty något anspråk på provision hade då icke ens kunnat väckas, än mindre göras gällande, och Direktionen hade undslupit allt det besvär och obehag, den sedermera fått vidkännas. I stället hade Landssekreteraren, enligt Bruksegaren K:s intyg, vid auktionstillfället meddelat köparen föreskrifter om stället och sättet för köpeskillingens erläggande. Detta måste i min tanke hafva samma verkan, som om föreskriften funnits i

auktionskungörelsen eller i auktionsprotokollet omförmäld, derest Landssekreteraren vidginge riktigheten af K:s berörda intyg, ty det nådiga Cirkuläret bestämde ej någon viss form för auktionsvilkorens tillkännagifvande, men, derest Landssekreteraren förnekade sannfärdigheten af K:s intyg, och det icke kunde ådagaläggas, att någon föreskrift om stället för liqvidens erläggande meddelats, finge underlåtenheten att bland auktionsvilkoren i kungörelsen eller protokollet utsätta orten och sättet för betalningens verkställande skenet af att vara uppsåtlig och tillkommen för att bereda Landssekreteraren en förevändning att åtkomma den nämnda provisionen.

Derefter sökte Landssekreteraren visa, att provisionen icke kommit honom utan statsverket till godo; men svårligen kunde Landssekreteraren under åren 1871, 1872 och 1873, då han uppbar provisionen, känna innehållet af Kongl. Maj:ts år 1874 afgifna, af Landssekreteraren omförmälda proposition, och detta således utgöra bevekelsegrunden för provisionens uppbärande. I allt fall hade det väl varit både orättvist och obilligt, att Wermlands regementes löntagare, och icke statsverket, skulle betala löneförhöjning åt Landssekreteraren i Wermlands län.

Hvad hufvudfrågan, eller Landssekreterarens rätt att uppbära provision, beträffade, yttrade Landssekreteraren, så ville han erinra, det han icke åtnjutit någon provision för sjelfva auktionsförrättningen, utan hade han i full öfverensstämmelse med stadgandet i 3:e punkten af 1870 års Cirkulär för »indrifningen» af köpeskillingen beräknat två procent å det belopp, han emottagit och, efter afdrag af denna provision, i Landtränteriet insatt. Men i detta fall hade ju icke någon »indrifning» kommit i fråga. De bifogade reversalen och qvittenserna å de gjorda inbetalningarna, jemförda med de utsatta betalningstiderna, ådagalade, att gäldenären före eller på de bestämda förfallodagarne infunnit sig med reda penningar. Landssekreterarens åtgärd dervid hade inskränkt sig till att emottaga penningarna, uträkna och afdraga provisionen och sedan insätta penningarna i Ränteriet. Detta kunde väl icke kallas »indrifning» af medlen. Och äfven detta besvär syntes Landssekreteraren kunnat undvika, om han tillsagt dem, som kommo med penningarna, att i öfverensstämmelse med hvad vid auktionen blifvit tillkännagifvet, aflemna medlen till Ränteriet. Det vore en hittills outredd fråga, hvarföre de betalningsskyldige någonsin infunnit sig med penningarna i Landskansliet, då reversalen, som åtföljde liqviderna, voro ställda på Ränteriet, men derom förmodades Landssekreteraren kunna lemna närmare besked. Hurudan Landssekreteraren betraktat sin ställning till dessa liqvider, bevisades bäst af den förklaring, han gifvit öfver det anmärkningsvärda förhållandet, att

»inbetalningarna till följd af särskild öfverenskommelse alltid åtföljdes af köparens på Landtränteriet ställda reversal i två exemplar». Dermed skulle »endast hafva åsyftats att underlätta liqviden och framför allt att bereda köparen ett qvitto, nemligen af Landtränteriet, som vore fullt betryggande». Detta ådagalade ju, att Landssekreteraren ansåg sig uti ifrågavarande fall icke hafva handlat ex officio, icke såsom »vederbörande uppborrdsman», emedan eljest hans qvitto väl varit lika betryggande som Landtränteriets. Härigenom nedsjönke Landssekreterarens befattning med dessa liqvider till ett sysslomanskap för enskilda personer, för hvilket han tillerkänt sig ett rätt hederligt arfvode i förhållande till besväret, samt låtit andra personer än de, för hvilka han sysslade, betala detsamma. Detta allt oakadt gjorde Landssekreteraren anspråk på att betraktas såsom »kronans uppborrdsman», och detta hufvudsakligen på den grund, att han vid tillträdande af sin befattning haft skyldighet att ställa uppborrdsborgen. Men icke vore denna skyldighet ett kännetecken, som uteslutande tillkomme kronans uppborrdsmän. Många andra tjenstemän hade enahanda skyldighet; och den som läste merberörda nådiga Cirkulär utan afsigt att deri finna annat, än som der funnes, skulle omöjligen kunna tänka sig Landssekreteraren i länet vara åsyftad, då der talas om »kronans uppborrdsmän» och »vederbörande uppborrdsmän». Detta låge ock i sakens natur. Det ifrågavarande cirkuläret talade om försäljningsmedlens »indrifning»; men med indrifning af en fordran menades väl i ordets vanliga bemärkelse fordringens uttagande ej endast på frivillighetens väg utan jemväl och företrädesvis genom lagsökning. Lagsökning åter skedde hos Konungens Befallningshafvande, som med Landssekreteraren afgjorde dylika mål. Icke kunde det väl då vara i sin ordning, att Landssekreteraren uppträdde såsom sökande. Utan tvifvel menade det nådiga Cirkuläret med uttrycket »kronans uppborrdsmän», hvad som dermed vanligen förstodes, nemligen Kronofogden eller Kronobetjente, dem Konungens Befallningshafvande dertill förordnat, såsom i cirkuläret omförmaldes.

Den omständigheten, att inbetalningarna ordentligt verkställes, kunde ej utgöra någon grund för Landssekreterarens anspråk på den omtvistade provisionen och hade derföre ej behöft omnämnas. Detsamma vore förhållandet med Kongl. Arméförvaltningens åberopade yttrande. Detta vore endast ett återupprepande af de skäl, Landssekreteraren andragit till försvar för nyssberörda anspråk, samt stode och fölle med nämnda försvarsskäl.

Att Landssekreterarens af mig såsom olagligt betraktade förfarande undgått Kongl. Kammarrättens revisorers och åklagares samt statsrevi-

sorernas uppmärksamhet lade i min tanke ej hinder för min talan derå; och då jag ansett Landssekreteraren uti ifrågavarande hänseende ej hafva handlat såsom kronans uppbördsman och ej lagt honom till last att hafva tillgripit eller förskingrat allmänna medel, men deremot funnit honom i egenskap af Landssekreterare hafva begagnat sin embetsställning för att tillskansa sig orättmätig inkomst, hölle jag före, att han borde ställas till ansvar inför den domstol, som egde döma öfver Landssekreterares embetsfel.

Härmed, fortfor jag vidare, hade jag slutat vederläggningen af hvad Landssekreteraren i sin förklaring anfört. Men efter det nämnda förklaring var afgifven, hade Löningsdirektionen till mig inkommit med ytterligare handlingar, af hvilka inhemtades, att två tillförordnade Landssekreterare i Vermlands län, nemligen Länsnotarien M. och Auditören R. gjort sig skyldige till enahanda embetsfel eller uppbärande af provision å medel, som, senare till tiden, men under likartade förhållanden, influtit för försåldt virke från Torps skog. I betraktande af de omständigheter, under hvilka dessa tillförordnade felat, kunde de dock icke betraktas såsom anstiftare eller hufvudmän för det lagstridiga förfarandet, utan endast såsom deltagare deri. Jag hade derföre ansett det mindre nödigt och endast ledande till tidsutdrägt att på förhand, innan saken till domstols pröfning öfverlemnades, infordra deras yttranden, dem de under sakens lopp komme i tillfälle att afgifva.

Vid jämförelse af ofvanberörda utdrag ur Landträneriets specialräkningar och reversaler visade det sig, att af det olagligen uppburna provisionsbeloppet 2,490,09

Ständige Landssekreteraren uppburit	1,813,07
Länsnotarien M. »	668,94
Auditören R. »	8,08
	<hr/>
	2,490,09;

och uppdrog jag åt Advokatfiskalsembetet att för det olagliga förfarande, jag på anförda grunder ansett hafva egt rum, lagligen tilltala ständige Landssekreteraren samt de tillförordnade Landssekreterarne, Länsnotarien M. och Auditören R., hvarvid likväl, enär det anmärkta embetsfelet ej torde böra svårare anses än efter 25 kapitlet 17 § strafflagen, vid hvilket förhållande laga tid för ansvars ådömande, hvad den hufvudsakligen felande, nemligen den ständige Landssekreteraren vidkomme, i följd af Löningsdirektionens sentida angivelse, vore försutten, annat yrkande ej skulle framställas än det, att bemälda Landssekreterare, Länsnotarie och Auditör måtte förpligtas till Vermlands

Regementes Löningsdirektion återbära den provision å ifrågavarande till ränteriet influtna skogsförsäljningsmedel, de, hvar för sig, olagligen beräknat och uppburit, med laga ränta å de särskilda beloppen från den dag, på hvilken de uppburits, till den, på hvilken de blefve återställda.

Uppå det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anställde, meddelade Kongl. Hofrätten efter slutad skriftväxling utslag *den 10 November 1880* af innehåll, att, hvad anginge den af Landssekreteraren och Länsnotarien framställd invändning att, då hvad i målet blifvit dem lagdt till last innefattade anmärkning angående bristande redovisning för omhändertafda uppbördsmedel, det ej tillkomme Kongl. Hofrätten att med målet taga befattning, Kongl. Hofrätten, med hänsyn till beskaffenheten af Advokatfiskalens talan, funne berörda invändning ej förtjena afseende.

Vidkommande sjelfva målet, så emedan, genom hvad deri förekommit, blifvit upplyst, att sedan från ifrågavarande boställsskog, hvaraf behållna årliga afkastningen skulle, enligt af Kongl. Maj:ts meddelad föreskrift, ingå till Kongl. Vermlands Regementes löningsfond, åtskilliga skogseffekter blifvit af Konungens Befallningshafvande i nämnda län försålda dels genom auktion å Landskansliet den 12 December 1871 till Bruksegaren K. för nittiotusen tvåhundra nittiotre kronor femtio öre, dels genom dylik auktion den 16 Januari 1874 till Bruksegaren N. för trettio-tusen kronor, dels ock under hand den 17 Januari 1872 till Borgviks aktiebolag för fyratusen tvåhundra elfva kronor, berörda medel blifvit af köparne aflemnade å Landskansliet till den vid tillfället tjenstgörande Landssekreteraren, dervid de under 1871, 1872 och 1873 inbetalda medlen åtföljts af till Landtränteriet ställda reversal, och att Landssekreteraren derefter af samma medel tillgodoberäknat sig såsom provision för deras indrifning två procent och derpå till länets ränteri inlevererat allenast återstoden, samt Landssekreteraren, Auditören R. och Länsnotarien M., under hvilkas tjenstgöring såsom Landssekreterare omförmälda medel influtit, vidgått, att den provision, de sålunda i förenämnda afseende tillgodoberäknat sig och uppburit, uppgått till de af Advokatfiskalen angifna belopp; ty och som det af Landssekreteraren V., Auditören R. och Länsnotarien M. till stöd för deras anmärkta förfarande åberopade stadgande i ofvanberörda cirkulär, angående rätt för kronans uppbördsmän att för indrifning af ifrågavarande slags medel tillgodoberäkna sig viss procent å hvad som levererades, desto mindre vore på förevarande fall tillämpligt, som det icke hörde till Landssekreterares befattning att verkställa den indrifning och leverans, som i berörda cirkulär afsåges, och i allt fall någon indrifning af ifrågavarande medel icke kunde anses hafva egt rum, enär utan att, såvidt uppgifvet vore, någon laga åtgärd i sådant hän-

seende ifrågakommit, köparne, såsom ofvan omförmäldes, inbetalt medlen å Konungens Befallningshafvandes embetslokal, fastän desamma dervid af tjänstförrättande Landssekreteraren omhändertagits och icke, på sätt ske bort, till ränteriet omedelbart öfverlemnats; pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, med bifall till Advokatfiskalens talan, förpligta Landssekreteraren V., Auditören R. och Länsnotarien M. att hvar för sig till Vermlands regementes Löningsdirektion återbära förrberörda olagligen uppburna provisionsbelopp, Landssekreteraren V. med tillhoppa niohundra tio kronor tretton öre, Auditören R. med tillhoppa niohundra elfva kronor ett öre och Länsnotarien M. med tillhoppa sexhundra sextioåtta kronor nittiofyra öre*) jemte sex procent ränta derå från de tider de särskilda provisionsbeloppen uppburits till dess återbäring egde rum, hvarjemte Kongl. Hofrätten lemnade utan afseende Landssekreteraren V:s, Auditören R:s och Länsnotarien M:s framställda anspråk på godtgörelse för lösen af Kongl. Hofrättens utslag i målet.

Friherren F. hade uti en till mig ingifven klagoskrift anført, att sedan han till Kaptenen N. försålt den honom tillhöriga fasta egendomen Kullerstad med underlydande inom Mogata och Drothems församlingar i Hammarkinds härad, så hade berörda fång blifvit af köparen lagfaret vid 1878 års hösteting med nämnda härad, dervid till styrkande af klagandens eganderätt till den försålda fastigheten blifvit företedt instrument öfver en den 14 Juli 1852 hållen bouppteckning och ett den 21 Oktober samma år förrättadt arfskifte efter klagandens fader, genom hvilket arfskifte klaganden fått sig tilldelad ifrågavarande egendom, i enlighet med ett af klagandens fader den 13 Januari 1851 upprättadt testamente, som bestämde, att klaganden skulle på sin arfslott bekomma samma egendom. Häradsrätten hade likväl, innan den af köparen sökta lagfarten beviljades, ansett sig under åberopande af Kongl. Förordningen den 16 Juni 1875 först böra meddela klaganden lagfart å fastigheterna på grund af nyssnämnda testamente, hvarigenom klaganden tillskyndats en kostnad af 433 kronor 30 öre, utgörande lösen för lagfartsbevis och lagfartsprotokoll samt stämpelpapper å testamentet m. m.

Men då klagandens fader affidit redan den 16 April 1852, hvarefter testamentet bevakats den 10 Maj samma år, borde, alldenstund lagfart å fång af fast egendom, som genom testamente bekommits, blifvit föreskrifven först genom Kongl. Förordningen den 21 December 1857, samt dessutom någon egendom utöfver klagandens arfslott icke blifvit honom

*) Under skriftvexlingen i Kongl. Hofrätten har det blifvit utredt, att summan af de uppburna provisionerna rätteligen bort fördelas på detta sätt.

genom testamentet tilldelad, klaganden ej hafva varit skyldig lagfara fastigheten på grund af testamentet; hvarföre han under yrkande att återbekomma den kostnad, 433 kronor 30 öre, som honom tillskyndats, anmält förhållandet för den åtgärd, jag kunde finna skäligt vidtaga.

Vid denna skrift var fogad utom andra handlingar afskrift af Kongl. Maj:ts utslag den 24 April 1872 uppå Advokatfiskalens i Kongl. Svea Hofrätt besvär öfver samma Kongl. Hofrätts utslag, hvarigenom det blifvit förklaradt, att en person, som genom testamente, hvilket var bevakadt och laga kraftvunnet innan förrberörda 1857 års förordning utfärdats, bekommit en fastighet, icke vore skyldig att med samma fastighet lagfara; och innehöll detta Kongl. Maj:ts utslag, att Kongl. Maj:t icke funnit skäl vara anfördt, som kunde verka ändring i Hofrättens utslag.

Klagandens berörda skrift meddelade jag den tillförordnade Domhafvande, som vid ifrågavarande ärendes behandling fört ordet i Hammarkinds häradsrätt; och androg denne i afgifvet yttrande att, sedan till ständige domaren i orten ingifvits det köpebref, hvarigenom klaganden till Kaptenen N. försålt två mantal Kullerstad m. m., utan att vid köpebrefvet varit fogade några åtkomsthändingar till bestyrkande af klagandens eganderätt till de försålda fastigheterna, bemålde domare till t. f. Domhafvanden, efter det denne erhållit Kongl. Hofrättens förordnande att förrätta 1878 års hösteting med Hammarkinds härad, öfverlemnadt berörda köpebref, dervid omnämmande, att han trodde, att klaganden bekommit fastigheterna genom testamente af sin fader, hvilket testamente borde finnas intaget i lagfartsprotokollet för något af de nästföregående årens ting, då det varit för lagfart företedt. Af lagfartsprotokollet för den 14 September 1876 hade t. f. Domhafvanden också inhemtat, att på grund af ifrågavarande testamente Häradsrätten beviljat Friherrinnan J., född F., lagfart å vissa af henne och hennes man sedermera försålda fastigheter.

Med anledning deraf och i enlighet med den åsigt, t. f. Domhafvanden hyste i afseende på tolkningen af Kongl. Förordningen den 21 December 1857 — en åsigt, hvilken enligt hvad af Kongl. Maj:ts den 24 April 1872 gifna, af klaganden åberopade utslag inhemtades, Advokatfiskalen i Kongl. Svea Hofrätt delat — underrättade Domhafvanden klagandens ombud, Befallningsmannen Magnus Jonsson vid Kullerstad, då denne vid ett tillfälle besökte Domhafvanden för att aflemla i afskrift det efter klagandens fader upprättade arfskifte, derom att Domhafvanden ansåge nödvändigt, att klaganden först undfinge lagfart å det fång, hvarigenom han åtkommit de försålda fastigheterna innan sådan kunde köparen beviljas. Ett par dagar derefter hade bemålde Jonsson infunnit

sig och öfverlemnadt testamentet med begäran om lagfart derå för klagandens räkning.

Detta hade tilldragit sig före Domhafvandens afresa till tingsstället. Å första rättegångsdagen föredrogs ärendet med annälan, att testamentet blifvit för lagfart till t. f. Domhafvanden inlemnadt, hvarefter Häradsrätten, sedan klagandens åtkomst blifvit behörigen styrkt, den 30 Oktober beviljat honom lagfart.

Häradsrättens af klaganden klandrade beslut, hvarigenom honom beviljats lagfart å de genom testamentet honom tilldelade fastigheterna — ty att han fått den genom testamente och *icke såsom arf* innehölle uttryckligen det klagoskriften åtföljande arfskiftet efter hans fader — hade alltså tillkommit *till följd af ansökan*; och att testamentet, då det för lagfart företeddes, jemväl måst beläggas med stämplat papper till visst belopp, ville väl ej ens klaganden bestrida, då tydliga föreskrifter derom förefunnos i gällande stämpelpappersförordning.

Enär klaganden, om han ansett sig berättigad att återfå det belopp, till hvilket testamentet blifvit kartebelagdt, helt enkelt kunnat till vederbörande Hofrätt ingå med en ansökan om restitution deraf; och enär Domhafvanden förestälde sig, att »hvarken klaganden eller hans juridiska biträde kunnat vara nog förmättna att vilja försöka få såsom embetsfel beifrad den Häradsrättens åtgärd att hafva, då ej laga hinder mött, beviljat en sökt lagfart», kunde Domhafvanden ej på annat sätt förklara tillkomsten utaf den af klaganden till mig inlemnade klagoskriften än såsom en följd af hans afsigt att vilja bestrida det af Domhafvanden förda protokoll vitsord; och hänvisade derföre Domhafvanden till ett yttrandet bilagdt, af förbemälde Magnus Jonsson utfärdadt bevis, på grund af hvilket allt Domhafvanden yrkade, att den ingifna klagoskriften icke måtte till någon min åtgärd föranleda.

Magnus Jonssons nyss åberopade bevis innehöll, att han, som för lagfart till Domhafvanden inlemnadt ofvan omförmälde köpebref, efter erhållen underrättelse att, på det lagfart skulle kunna Kaptenen N. å berörda köp beviljas, det vore nödvändigt, att klaganden först undfått lagfart på grund af det testamente, hvarigenom han åtkommit de försålda fastigheterna, till bemälde Domhafvande före början af 1878 års hösteting inlemnadt samma testamente med begäran om lagfart å de deri klaganden tilldelade fastigheter.

I den skrifvelse till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt, genom hvilken jag förordnade om åtal mot merbemälde t. f. Domhafvande, yttrades hufvudsakligen, att af hvad Domhafvanden anført, syntes framgå, att klaganden blifvit betungad med utgifter, som

icke lagligen kunnat honom påläggas, samt att Domhafvanden varit der-till vållande, hvarföre jag anmodade Advokatfiskalsembetet att lagligen tilltala honom, dervid dock i betraktande af de omständigheter, som varit för handen, annat yrkande ej borde framställas än att Domhafvanden skulle förpligtas att, så snart klaganden återstälde det stämplade papper, som blifvit pålagdt det ifrågavarande testamentet samt lagfartsprotokollet och beviset, till honom återbära det belopp, han utgifvit för lösen och stämpelpapperet.

Öfver det åtal, som i anledning deraf anställdes, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 29 December 1879* af innehåll, att Kongl. Hofrätten väl funne, då upplyst vore, att det ifrågavarande testamentet bevakats och vunnit laga kraft innan Kongl. Förordningen den 21 December 1857 angående lagfart af fast egendom, som genom testamente åtkommen vore, blef till efterlefnad gällande, klaganden icke hafva varit pligtig att lagfara med den honom genom testamentet tillerkända fasta egen-dom; men emedan emot t. f. Domhafvanden annat icke förekommit än att, efter det Magnus Jonsson före början af år 1878 års hösteting med Hammarkinds härad infunnit sig hos Domhafvanden och med öfverlem-nande af testamentet anhållit, att lagfart för klaganden å den honom deri gifna egendomen måtte vid tinget meddelas, Domhafvanden, som hållit samma ting, anmält ärendet hos Häradsrätten, som beviljat kla-ganden uppbud å sagda egendom, samt denna Häradsrättens åtgärd, fastän lagfarten icke erfordrats, ej vore af beskaffenhet att böra till någon påföljd för Domhafvanden föranleda; ty och då den omständig-het, att Domhafvanden på enskild förfrågan af Magnus Jonsson medde-lat honom, att enligt hans åsigt berörda Kongl. Förordning borde i före-varande fall tillämpas, icke förtjenade afseende, pröfvade Kongl. Hof-rätten rättvist att Advokatfiskalsembetets emot Domhafvanden förda ta-lan ogilla.

Då jag ansåg mig ej kunna åtnöjas med den utgång målet sålunda i Kongl. Hofrätten erhållit, uppdrog jag i skrifvelse den 27 Januari 1880 åt Advokatfiskalsembetet att fullfölja målet hos Kongl. Maj:t. I berörda skrifvelse yttrades hufvudsakligen, att den omständigheten, att en domare gifvit origtigt svar å en, låt vara enskildt, framställd förfrågan, när detta svar förledt den frågande eller hans hufvudman till en onödig kostnad, hade jag icke i likhet med Kongl. Hofrätten kunnat anse vara oförtjent af allt afseende. Den icke lagkunnige, som framställde frågan, hade vändt sig till Domhafvanden, icke såsom sin juridiska rådgifvare, utan såsom tjänstgörande domare i orten. Domhafvanden hade vid detta för-hållande kunnat lemna frågan obesvarad, men när han gaf svaret, iklädde

han sig utan tvifvel ett slags ansvar för dess riktighet. Emellertid hade jag icke såsom embetsfel stämplat, att han gaf rådet eller att detta var oriktigt, jag hade endast ifrågasatt, hvad hans rättskänsla bort bjuda honom att sjelfmant göra, nemligen, att i sin mån medverka till att skaffa den af det ovisa rådet förledde godtgörelse för den skada, denne i följd deraf fått vidkännas.

Men derför att jag gjorde detta, att jag yrkade, det Domhafvanden borde förpligtas, på nyssnämnda skäl, att tillhandagå klaganden med de åtgärder, som för återbekommande af den honom olagligen pålagda stämpelafgiften erfordrades, och Kongl. Hofrätten ansåg detta mitt yrkande obehörigt, borde väl klaganden icke gå miste om nämnda ersättning. Att vinnandet af sådan ersättning var hufvudsyftemålet för klagandens talan hos mig, likasom för min åtgärd att förordna om åtal och att deremot sättet för ersättningens utbekommande endast var en bisak, syntes Kongl. Hofrätten icke hafva bort förbise. Derom nämndes emellertid icke ett ord i utslaget, ehuru Kongl. Hofrätten förmälde sig hafva funnit, det klagandet icke varit skyldig att med den testamenterade egendomen lagfara, och således ej heller att vidkännas de med lagfarten förenade kostnader. Att det likväl funnits en utväg att tillgodose klagandens rätt, utan att domaren, som bragt honom på den onödiga kostnaden, för ändamålet besvärades, framginge af Kongl. Svea Hofrätts utslag i ett likartadt mål, för hvilket redogjordes i Justitieombudsmannens embetsberättelse för år 1864 — sidd. 68 och följande — i hvilket utslag sistbemälde Kongl. Hofrätt förklarar, att det då ifrågavarande testamentet ej bort med stämpel beläggas och att förty sakens egaren vore berättigad att återbekomma de af domaren till Kongl. Hofrätten insända kontrollstämplar, hvarom han egde vända sig till Kongl. Hofrättens Advokatfiskalsembete. Detta Kongl. Hofrättens utslag fastställdes af Kongl. Maj:t genom nådigt utslag den 19 Januari 1864.

På nu anförda grunder anmodades Advokatfiskalsembetet att hos Kongl. Maj:t söka ändring uti Kongl. Hofrättens ifrågavarande utslag så, att den derstädes förda talan måtte vinna nådigt bifall eller ock att Kongl. Maj:t täcktes i nåder förklara, att klaganden egde, på sätt i nyss omförmälda mål stadgades, att hos Advokatfiskalsembetet sig anmäla för återbekommande af de kontrollstämplar, vederbörande Domhafvande i förevarande lagfartsärende till Kongl. Hofrätten insändt.

De underdåniga besvär, Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anförde, har Kongl. Maj:t, enligt nådigt *utslag den 11 November 1880*, funnit icke föranleda till ändring i Kongl. Hofrättens utslag.

Handlanden af mosaiska trosbekännelsen Marcus Fenchel hade uti en till mig ingifven klagoskrift anført, att han den 2 Oktober 1879 varit till Kongl. Poliskammaren inkallad i anledning af sin i Stockholm idkade handel med ur, dervid tjenstförrättande Polisintendenten ålagt honom att inom tre dagar lemna hufvudstaden vid äfventyr att varda häktad och hemskickad. Detta beslut hade afkunnats, oaktadt Fenchel deremot protesterat och upplyst, att han vore Norsk medborgare och enligt i Poliskammaren företedt bevis af Handels- och Economicollegium egde rättighet att här i staden idka handel. Kongl. Förordningen angående utvidgad näringsfrihet af den 18 Juni 1864 stadgade i fråga om den rätt till idkande af handel eller annat näringsyrke, som kunde förvärfvas af utländing, att »norsk man och norsk qvinna skola vara berättigade att utan särskildt tillstånd i riket vistas och sig bosätta» (detta stadgande förekommer likväl icke i ofvan åberopade författning utan i Kongl. Förordningen den 4 Juni 1868). När dertill komme, att Fenchel under tolf års tid varit här bosatt och ordentligen utbetalt alla sina utskylder, samt mot honom under nämnda tid ej ringaste anmärkning förefunnits, kunde väl ingen förundra sig öfver, att Polisintendentens sagda beslut, såsom Fenchel förmodade af obetänksamhet tillkommet, skulle kännas för Fenchel desto snärtsammare, som han vore familjefader med hustru och fyra minderåriga barn, hvilka utan hans hjälp, finge anropa allmänhetens bistånd; och då Fenchel icke kunde anse Polisintendenten berättigad att fatta ett så lagstridigt beslut, anhöll Fenchel om åtals anställande emot bemälde Polisintendent och hans befordrande till laga ansvar för hvad honom till last låge.

Efter erhållet tillfälle att i anledning af nämnda klagan sig yttra, har t. f. Polisintendenten i afgifven förklaring anført:

Af Kongl. Poliskammarens protokoll och Stadsfiskalen P. Cederborgs memorial, hvilka voro bifogade Polisintendentens yttrande, skulle, förmodade han, framgå, att Fenchel vore en personlighet, hvilken måste anses för länge sedan hafva beträdd staffbarhetens område, ehuru han i brist af fulla bevis ej kunnat af vederbörande ställas till ansvar för de många förseelser, för hvilka han varit angifven. Då det på goda grunder vore att befara, att dessa angifvelsens antal skulle ökas, derest Fenchel ej oskadliggjordes för samhället, hade Polisintendenten ansett det vara sin pligt, att på det enda sätt, som i detta fall förmentes kunna användas såsom korrektiv, sätta samhället i skydd mot en person, som visat sig vara af en så farlig beskaffenhet. Antagligen skulle Polisintendenten dervid kunnat företaga en ännu strängare åtgärd, nemligen att omedelbarligen häkta och heinförpassa Fenchel, hvarföre det väl ej

borde läggas Polisintendenten till last, att han med uppskjutande af denna strängare åtgärd beredt Fenchel rådrom att sjelf och med mindre obehag godvilligt lemna staden. Att afgöra till hvilken nation Fenchel, som under en god del af sitt lif kringflackat i Europa och Amerika, rätteligen hörde, vore säkerligen icke lätt, och till dato hade Polisintendenten ej ansett sig derom behöfva ingå i pröfning. Vore Fenchel tysk på grund af sin födsel, så tycktes det Polisintendenten vara temligen visst, att han egt afvisa en så samhällsvådlig person, då denne sjelf erkänt, att han såsom utländing ej vunnit stärskildt tillstånd att i riket vistas. Vore han åter norsk undersåte, hvilket hans hos mig, men icke inför Polisintendenten, förevisade pass tycktes gifva vid handen, så borde han väl derigenom ej vinna större frihet och vidsträcktare rättigheter än en svensk undersåte utan i analogi med en sådan behandlas. Hade han varit svensk, så hade Polisintendenten ansett honom hafva tillhört den kategori af misstänkte och lösdrivande personer, som det vore polismyndighetens både rättighet och skyldighet att fängförpassa till hemorten. Det vore visserligen sant, att hans s. k. handel gäfve honom ett sken af laga försvar, men att kalla den, såsom den af honom enligt angifvelserna bedrefves, för ett ärligt näringsfång, det tvekade åtminstone Polisintendenten att göra. Fenchel hade visserligen anmält sin handel hos vederbörlig myndighet, men detta vore också enligt Polisintendentens tro den enda lagliga egenskap hans handel besatte. Polisintendenten ville fästa min särskilda uppmärksamhet dervid, att Fenchel före förständigandet icke för Polisintendenten företett sitt norska pass. Den i Handel- och Economicollegii protokoll intagna bilaga utvisade, att till och med norska myndigheter tvekat om de skulle anse honom för norsk undersåte eller ej, och det hade först efter skriftvexling blifvit fråga om att villfara Fenchels begäran att få norskt pass. Troligt vore väl äfven att Fenchel, inseende svårigheten för sig att eljest utverka sig tillstånd att vistas här i riket, endast för uppnående af detta ändamål sökt blifva förklarad för norsk undersåte, då det väl blefve svårt för honom att visa, att han i öfrigt sökt tillgodogöra sig någon af de rättigheter, som åtföljde den norska medborgarerätten. Nämda pass hade emellertid varit Polisintendenten obekant, och det kunde därför starkt ifrågasättas, om Polisintendenten vid beslutets meddelande, derest det blifvit af nöden att afgöra Fenchels nationalitet, behöft anse honom för annat än tysk. Med detta ville Polisintendenten hafva sagt, att han, oafsedt om Fenchel befunnits vara tysk eller norsk undersåte, ansett sig vara berättigad att, i betraktande af hans samhällsvådliga beskaffenhet, det gifna förständigandet meddela, och den slut-

liga pröfningen af hans nationalitet behöfde ej ifrågakomma förr än vid äfventyrets tillämpande, antingen han då komme att med fångskjuts eller genom vederbörande Ministers eller Generalkonsuls försorg förskaffas till hemorten.

Slutligen anhöll Polisintendenten, att jag måtte vid den sålunda afgifna förklaringen låta bero, helst som Polisintendenten, sedan Fenchel förklarat sig med beslutet missnöjd, meddelat honom besvärshänvisning att inom tretio dagar klaga hos Kongl. Maj:t i Civildepartementet, och det således ej kunde ifrågakomma att tillämpa äfventyret förr än beslutet tagit åt sig laga kraft, hvarjemte Polisintendenten upplyste, att sedan förständigandet gifvits, det blifvit känt, att Fenchel nyligen dömts till fyra månaders fängelsestraff för utspridande af falskt rykte om en person, att denne begått stöld, hvaraf förmodades blifva en följd att tillämpningen af utvisningsförständigandet ej kunde ifrågakomma, åtminstone förr än berörda utslag, om det vunne laga kraft, blifvit verkställt.

De här ofvan åberopade, vid Polisintendentens yttrande fogade handlingar innehöllo hufvudsakligen:

A. Utdrag ur protokollet, hållet hos Öfverståthållare-embetet för polisärenden den 2 Oktober 1879,

att, enligt en af Stadsfiskalen. P. Cederborg afgifven rapport, fem uppgifna personer hos detektiva Polisafdelningen anmält, att Fenchel å särskilda tider och ställen inom hufvudstaden till hvar för sig af angifvarne utbjudit och försålt fickur, dem han föregifvit vara af franskt guld, men hvilka sedermera befunnits vara tillverkade af messing och icke värda en tredjedel af hvad Fenchel för dem begärt och erhållit;

att vid det i anledning deraf med Fenchel i poliskammaren hållna förhör denne förnekat, att han utgifvit uren för att vara af guld eller af annat ämne, än de verkligen befunnits vara;

att ej allenast de två bland angifvarne, som voro i poliskammaren närvarande, utan äfven åklagaren förklarat, att de ej kunde leda i bevis, att Fenchel vid urens försäljning uppgifvit dem vara af bättre beskaffenhet än de efteråt befunnits vara, hvarföre de förmält sig icke vilja emot Fenchel framställa annat yrkande än om återgång af köpet, hvilket yrkande Fenchel bestridit;

att Fenchel, tillspord om sin nationalitet, uppgifvit, att han vore född den 6 Juli 1844 i Memel uti Ostpreussen, hvarest han uppehållit sig till uppnådda fjorton års ålder, då han begifvit sig till England och sedermera till Nordamerika; att han år 1867 första gången anländt till Stockholm, efter hvilken tid han, utan att hvarken då eller sedermera

hafva utverkat sig rätt att såsom utländing här i riket vistas, uppehållit sig mestadels här i Stockholm, tidtals i landsorten på marknadsresor samt åren 1875 och 1876 under ett och ett halft års tid i Norge, hvarst han förmenade sig hafva förvärfvat norsk medborgarerätt; att han år 1876 på hösten återvändt hit till staden, hvarest han vistats sedan dess, med undantag af åtskilliga mellantider, då han kringrest i landsorten, alltjemt försörjande sig med urhandel;

att han härstädes blifvit jemte familj mantalsskrifven och hade sin bostad i huset N:o 24 vid Götgatan; och

att Fenchel till bestyrkande af dessa sina uppgifter ingifvit:

Utdrag ur protokollet vid Stockholms Handels- och Ekonomikollegium den 18 September 1876 af denna lydelse:

»S. d. föredrogos och intogos i protokollet följande den 15 i denna månad ingifna skrift och betyg:

Till Stockholms Handels- och Ekonomikollegium. Med åberopande af innehållet uti härhos bilagda handlingar får undertecknad härmed ödmjukast anmäla sig vilja dels här i staden idka handel för försäljning af varor i bod och dels utom den ort nemligen i Stockholm, der jag är bosatt, sjelf kringföra varor till salu annorledes än å marknad; och anhåller jag om protokollsutdrag öfver denna min anmälan. Stockholm den 15 September 1876, Marcus Fenchel.

Rese-expediten Marcus Fenchel, som enligt ståthållarebetyg härstädes vistats under åtta år, är född 1844 i staden Memel i Preussen, han tillhör mosaiska trosbekännelsen och har såvidt mig känt är uppfört sig moraliskt; som härmed intygas. Stockholm den 3 November 1875, D:r L. Levysohn Rabbin (sigill); och voro dervid fogade följande handlingar:

1:o. Ett af Mantalskommissarien O. E. Nystedt den 29 November 1875 utfärdadt bevis, att Marcus Fenchel vore för året mantalsskrifven här i staden.

2:o. Ett af Magistraten i Christiania utfärdadt bevis, att Marcus Fenchel blifvit antagen och inskrifven såsom handelsborgare i Christiania.

3:o. En handling så lydande:

Öfversättning. Afskrift af skrifvelse från Kongl. Norska regeringens Justitie- och Polisdepartement till Stiftsamtmannen i Christiania den 30 Augusti 1876.

Från Handelsborgaren Marcus Fenchel i Christiania har hit direkt inkommit ansökan att blifva antagen till norsk undersåte, hvilket upp-

gifves vara nödigt för honom för erhållande af betryggande pass i och för en förestående resa till Sverige i handelsangelägenheter.

I anledning häraf — — — tillkännagifves, att det för att erhålla egenskap af norsk undersåte icke erfordras något officiellt erkännande såsom sådan. Enligt hvad af Fenchel blifvit upplyst, att han har fast bostad i Christiania, der han uppehållit sig sedan September månad förlidet år, och der han äfven synas hafva förvärfvat handelsborgerskap, finner Departementet det icke vara tvifvel underkastadt, att han bör anses såsom norsk undersåte, och att ett intyg härom bör kunna intagas i hans pass. Den sökandes härvid insända borgerskapsbref återställes, här bifogadt, och torde honom tillställas. In fidem C. F. Irgens Steen. Rätt afskrifvet från originalet, betygar Stockholm den 2 September 1876. Ex officio Ferd. Svensson Not. Publ. (stämpel). Är och dag som ofvan. På Collegii vägnar P. L. Eurenus;

att efter uppläsande af denna handling och uppå fråga, om Fenchel då vore försedd med annan handling till bestyrkande af sin nationalitet, Fenchel sagt sig endast åberopa här ofvan intagna protokollsutdrag, och att, på upprepad fråga om sitt lagliga näringsfång, Fenchel svarat, att han och hans familj uteslutande närde sig af den handel, han bedrefve här och i landsorten såsom kringgående handlande;

att åklagaren derefter yttrat, att han med afseende å dels beskafheten af de i rapporten omförmälda angifvelserna och dels den omständigheten, att mot Fenchels bestridande bevisning saknades om, att denne uppgifvit de försålda uren vara af guld, ej ansåge sig böra yrka ärendets hänskjutande till domstol; men att han med kännedom om Fenchels person och den minst sagdt tvetydiga handel, Fenchel under loppet af flera år bedrifvit, ansåge sig böra yrka, att Fenchel, äfven om han ej kunde behandlas såsom försvarslös, likväl måtte förständigas att snarast lemna staden, hvilket yrkande af Fenchel bestreds, enär han förmente sig såsom norsk undersåte vara berättigad att här kvarstanna; och

att, då ytterligare i ärendet ej förekom, de tillstådesvarande angifvarne hänvisades att efter befogenhet sin talan emot Fenchel genom stämning vid laga domstol anhängiggöra, och Fenchel förständigades, med anledning af hvad mot honom sålunda förekommit, att senast tre dagar derefter hafva från hufvudstaden afrest vid äfventyr att eljest varda med fångskjuts förpassad till den ort, som pröfvades vara hans rätta hemort.

B. Stadsfiskalen P. Cederborgs den 6 Oktober 1879 afgifna memorial:

att förutom de angifvelser mot Fenchel, hvilka i rapport af den 2 i nyssnämnda månad funnes meddelade, en mängd af klagomål hos polismyndigheten tid efter annan anförts, ehuru dessa, såsom hvar för sig icke särskildt vidkommande nämnda myndighet, icke förr än de blifvit allt för många föranledt till någon åtgärd; hvarefter flera dylika angifvelser rörande bedräglig handel med ur i memorialet uppräknades;

att de ur, med hvilka Fenchel handlade, voro af utländsk tillverkning, och att Fenchel förty bort för denna handel erlagga bevilling, enär norrmän vore frikallade från bevilling endast då de handlade med norska produkter, men att Fenchel till följd af tveksamhet icke åtalats för sin handel; men

att därför berättigandet vore så mycket större att tillse, det Fenchel behandlades enligt de lagar, hvilka på honom otvifvelaktigt vore tillämpliga, och att förty, då svensk man, som saknade laga fång och utkomst, vore skyldig att uppehålla sig i sin hemort, utländsk man måste vara underkastad enahanda stadgande.

I de påminnelser, klaganden häröfver afgaf, anfördes bland annat, att vid genomläsandet af Polisintendentens yttrande, man ej kunde annat än förvåna sig öfver den öfversittareton, i hvilket det vore hållet och den bestämdhet, med hvilken Polisintendenten beskyldde för brott en person, som ej begått annat, än att han haft den olyckan att, på grund af illvilja och grundlösa rykten, hafva blifvit kallad inför poliskammarens skrank. Underligt syntes det ej heller klaganden, att en person, som i egenskap af embetsman tillåte sig ett sådant språk, som det i yttrandet begagnade, icke vore sig sjelf mäktig, utan kunde göra sig saker till afkunnandet af ett beslut sådant som det öfverklagade. Om någon yttrade om en annan, att denne, utan att någon bevisning derutinnan förekommit, »långt för detta beträddt straffbarhetens område», att »den enda lagliga egenskap hans handel besitter, är att vara anmäld för vederbörande myndighet», m. fl. dylika uttryck, så skulle en sådan person för sina beskyllningar otvifvelaktigt vara hemfallen till straff; och ännu mera måste detta blifva händelsen, då en embetsman i en officiell handling gjorde sig skyldig till en så beskaffad ärekränkning, hvadan klaganden ansåge sig både skyldig och berättigad att därför å Polisintendenten yrka ansvar.

Sedermera hade klaganden till mig inlemnadt Kongl. Maj:ts den 21 November 1879 meddelade nådiga resolution uppå klagandens underdåniga besvär öfver Öfverståthållare-embetets för polisärenden meromnämnda beslut den 2 derförutgångna Oktober; innehållande denna nådiga resolution, att Kongl. Maj:t funnit hvad i besvärsmålet enot kla-

ganden förekommit icke vara af beskaffenhet, att på grund deraf klaganden, hvilken visat sig vara norsk undersåte, lagligen bort förvisas från Stockholm, der klaganden sedan flera år tillbaka varit bosatt och erlagt honom påförda krono- och kommunalutskylder, och blefve förty öfverklagade beslutet upphäfdt.

Efter öfvervägande af hvad sålunda i ärendet förekommit, uppdrog jag i skrifvelse till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt åt benämnda embete, att lagligen tilltala tjänstförrättande Polisintendenten B. för de rättsförmåelser, som syntes mig hafva tillskyndats klaganden.

I berörda skrifvelse yttrades hufvudsakligen, att genom Kongl. Maj:ts ofvanberörda resolution af den 21 November 1879 olagligheten af Polisintendentens ifrågavarande beslut vore ådagalagd; och då det aldrig kommit till verkställighet, skulle saken dervid kunnat bero, derest icke under densammes handläggning i Kongl. Poliskammaren och i det för svar för nämnda beslut, Polisintendenten uti sitt ofvan anmärkta yttrande sökt åstadkomma, trädt i dagen ej mindre en vårdslöshet i ärendets behandling än ock en godtycklighet i beslutet, som måste ingifva farhåga, att Polisintendenten framdeles kunde göra sig skyldig till likartade olagligheter med möjligen svårare påföljder, om hans nu öfverklagade olagliga förfarande skulle lemnas opåtaldt.

Skälen till hvad jag sålunda haft att anmärka, så i ena som andra hänseendet, framginge ur en granskning af Polisintendentens nyssnämnda yttrande. Der hette genast i början, att Fenchel vore en personlighet, hvilken kunde anses länge sedan hafva på mångfaldigt sätt beträdt straffbarhetens område, ehuru han i brist af fulla bevis ej kunnat ställas till ansvar, och att det på goda grunder vore att befara, att angifvelsernas antal skulle ökas, derest ej Fenchel oskadliggjordes för samhället. Detta innebure tydligen om Fenchels brottslighet en förut fattad mening, som likväl erkändes sakna inför lagen giltig grund. Med en sådan utgångspunkt kunde Polisintendentens följande handlingssätt svårligen blifva lagenligt, och det blef det ej heller i detta fall. Åt alla håll tycktes Polisintendenten hafva sett sig om för att finna någon förvändning att åtkomma Fenchel och, för att göra honom oskadlig för samhället, icke dragit i betänkande att göra den myndighet, han för tillfället företrädde, skadlig genom att göra henne förhatlig. Sedan det visat sig overkställbart att bringa Fenchel under åtal för det brott, som emot honom var angifvet, hade Polisintendenten velat försöka hvad emot honom kunde uträttas i följd af dels hans utländska börd dels ock det sätt, hvarpå han sig försörjde, hvarigenom han förmodades kunna såsom försvarslös behandlas. Frågan om Fenchels nationalitet hade Polisinten-

dentem funnit svår att lösa, men genom företeende af det i Öfverståthållare-embetets protokoll den 2 Oktober 1879 intagna protokoll hos Stockholms Handels- och Ekonomikollegium den 18 September 1876 hade Fenchel betydligt underlättat denna svårighet, genom att vederbörligen styrka sig vara norsk undersåte; och att han såsom sådan ansågs af kollegium, bevisades af den omständighet, att kollegium upptagit hans anmälan om handels idkande här i staden, hvilket tvifvelsutan icke skett, derest Fenchel betraktats såsom en utan vederbörligt tillstånd i landet sig uppehållande utlänning. Troligen hade det varit i förlitande på denna bevisnings tillräcklighet som Fenchel ansett det vara onödigt att framvisa i Kongl. Poliskammaren det norska pass, han innehade, och nekande besvarat Polisintendentens vid samma tillfälle framställda fråga, »huruvida Fenchel vore försedd med annan handling till bestyrkande af sin nationalitet». När Kongl. norska regeringens Justitie- och Polisdepartement uti den i Handels- och Ekonomikollegii protokoll införda skrifvelsen till Stiftsamtmannen i Christiania den 30 Augusti 1876 yttrat, att »departementet funnit det icke vara tvifvel underkastadt, att Fenchel borde anses såsom norsk undersåte och att intyg derom borde kunna intagas i hans pass», skulle väl en hvar kunnat lika med Fenchel anse öfverflödigt, att medelst passets framlemnande ytterligare styrka nämnda förhållande. Men detta vore icke Polisintendentens åsigt. Han fäste mer än en gång min särskilda uppmärksamhet på den enligt hans förmenande särdeles viktiga omständigheten, att det norska passet ej företeddes vid förhöret i Kongl. Poliskammaren. Men hvartill skulle det tjena, att detta pass eller någon nationaliteten rörande handling vid nämnda tillfälle företeddes, då, såsom Polisintendenten i sitt yttrande vidare andragit, frågan om nationaliteten ej behöfde afgöras före meddelande af Öfverståthållare-embetets beslut, ja, då Polisintendenten ansett sig ej ens »tills dato» — det vill säga till den dag, då yttrandet afgafs — hafva behöft derom ingå i pröfning. Denna Polisintendentens tankegång vore för mig obegriplig. För det beslut, Öfverståthållare-embetet fattade, att förvisa Fenchel från hufvudstaden, funnes, såvidt jag kunnat uttänka, icke någon annan giltig grund än den, att Fenchel varit en utlänning, som utan lof vistades i landet, i hvilket fall han likväl skulle hafva förvisats icke blott hufvudstaden utan riket, något som äfven syntes hafva föresväfvat Polisintendenten, då han talade om Fenchels öfverlemnande till främmande magts minister eller generalkonsul. För försvarslöse och lösdrifvare vore deremot icke ett sådant utan ett helt annat behandlingssätt föreskrifvet. Alltså för att förvisa Fenchel var det nödigt att hafva utredt först, att han vore en utlänning, och

för att veta, hvart han skulle förvisas, vidare hvilket land han tillhörde eller med andra ord hans nationalitet. Utan att en sådan utredning föregått, funnes för förvisningsbeslutet icke någon giltig grund. Enligt hvad Polisintendenten på ett annat ställe i sitt yttrande förklarar, skulle detta ej vara nödvändigt förr än nämnda beslut skulle verkställas. Men hvartill skulle det tjena att besluta hans förvisning, om, när detta skulle ske, det kunde inträffa, att beslutet befundes olagligt? Ett sådant beslut blefve för det embete, i hvars namn det gifvits, nedsättande, ty ett hot, som icke kunde bringas till verkställighet, återfölla såsom smålek på den hotande, och för en sådan skymf finge ett embete ej utsättas.

I sitt ofta återopade yttrande sökte Polisintendenten vidare göra sig till godo gällande författningar om försvarslösa personer och deras behandling. I förbigående kunde anmärkas, att detta syntes oegentligt, enär Fenchel uppenbarligen behandlats såsom utländing, icke såsom försvarslös. Sålunda antog Polisintendenten, att Fenchel vore norsk undersåte, men anmärkte tillika att, om så ock vore, Fenchel likväl ej derigenom borde vinna större frihet och vidsträcktare rättigheter än en svensk undersåte. Hade han varit svensk, så skulle Polisintendenten ansett honom hafva tillhört den kategori af misstänkte och lösdrivande personer, som polismyndigheten borde fängförpassa hem. Det vore visserligen sant, att Fenchels s. k. handel gäfvade honom ett sken af laga försvar. Han hade visserligen anmält denna handel hos vederbörlig myndighet, men det vore också enligt Polisintendentens tro »den enda lagliga egenskap hans handel besutte». Det syntes deraf som skulle Polisintendenten väl medgifva, såsom rätt och skäligt varit, att Fenchels hos Handels- och Ekonomikollegium verkställda anmälan om handels idkande verkligen gifvit honom laga försvar, men att det sätt, hvarpå han bedrefve denna handel, skulle beröfva honom sagda försvar. Men derest anmälan om handels idkande gäfvade laga försvar, så fortfore detta försvar, till dess det förverkats, och det förverkades icke genom svek och bedrägeri i handelns bedrivande förr än dessa brott vore lagligen bevisade, åtminstone så till vida, att Fenchel kunnat för dem lagföras. Då först kunde fråga uppstå om förlust af det försvar, handelsrättigheten medförde. Således äfven i detta afseende vore Polisintendentens om-döme förvilladt af den förut fattade meningen om Fenchels brottslighet.

Vore nu, fortfor jag slutligen, Fenchel norsk undersåte, och det hade han bevisat utan att förete det mycket omtalade norska passet, och hade han på grund af anmälan hos Handels- och Ekonomikollegium rätt att idka handel, så hade han ock derigenom laga försvar, hvilket han ej förverkat genom det sätt, hvarpå han bedrefve sin handel, då han icke

kunnat öfverbevisas om svek och bedrägeri, för hvilket brott han var angifven. Således fauns icke någon laglig grund för att behandla honom såsom försvarslös och »fångförpassa honom till hemorten!» Och hvarest var hemorten, om ej i Stockholm, der han, såsom af den Kongl. Resolutionen jenväl syntes, »flera år varit bosatt och erlagt honom påförda krono- och kommunalutskylder» — allt omständigheter, dem Polisintendenten bort hafva utredt, innan han ens kunnat tala om Fenchels behandling såsom försvarslös och fångförpassande till hemorten.

Med det sålunda anförda trodde jag mig hafva tillräckligt ådagalagt den vårdslöshet, med hvilken detta ärende varit af Polisintendenten handlagdt och det godtycke, han i beslutet inlagt; och lade jag slutligen Polisintendenten till last, att han, på sätt klaganden i sina påminnelser angifvit, uti det till mig aflättna yttrandet om klaganden begagnat smädliga och missfirmliga utlåtelse, som icke utan laga påföljd borde för honom aflöpa.

På det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning häraf anställde, meddelade Kongl. Hofrätten *den 11 Maj 1880 utslag* af innehåll, i hithörande delar, att som vid ofvan omförmälda förhör inför Kongl. Poliskammaren emot Fenchel, hvilken enligt den i ofvan berörda, af honom vid förhöret åberopade utdrag ur Handels- och Ekonomikollegi protokoll intagna skrifvelse från Kongl. norska Justitie- och Polis-Departementet måste anses såsom norsk undersäte, icke förekommit någon omständighet af beskaffenhet att på grund deraf ifrågavarande, genom nu åtalade beslutet Fenchel gifna föreläggande lagligen bort meddelas, pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, i förnåga af 25 kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen, döma tillförordnade Polisintendenten, att för hvad han sålunda låtit komma sig till last, böta femtio kronor, som Kronan tillfölle; och förpligtades Polisintendenten derjemte att ersätta Fenchel för hans utgifter och besvär med ett skäligt jemkadt belopp af tvåhundra kronor; men då de af Polisintendenten i hans till Justitieombudsmannen afgifna förklaring om Fenchel begagnade uttryck med afseende å ändamålet med förklaringen icke vore att anse såsom smädliga, funne Kongl. Hofrätten det emot Polisintendenten i fråga derom väckta ansvarsyrkande ej kunna bifallas.

Hemmansegaren Anders Persson i Bysala klagade hos mig skriftligen deröfver, bland annat, som till någon min åtgärd icke ansågs föranleda, att en tillförordnad Domhafvande, hvilken fört ordet vid Skinskattebergs bergslags Häradsrätts sammanträde den 3 Juni 1879, under handlägg-

ning af ett mål emellan Snickaren Carl Erik Pettersson i Svennby, å ena, samt klaganden, å andra sidan, angående redovisning för arfsmedel, skulle på ett domaren ovärdigt sätt uppfört sig mot klaganden, i det att han slagit handen i bordet och oqvädat klaganden med benämningen »lymmel»; och fans å den ingifna klagoskriften tecknadt intyg af Arrendatorn Petter Pettersson, att han, som varit närvarande i tingssalen vid det tillfälle, hvarom fråga vore, kunde vitsorda rättigheten af klagandens derom meddelade uppgifter.

I det yttrande, som jag i anledning deraf infortrade från t. f. Domhafvanden, anförde denne hufvudsakligen, att då klaganden under målets handläggning uppträd på ett oanständigt och vanvördigt sätt, Domhafvanden därför tillrättaviserat honom och yttrat, att klaganden betett sig som en »lymmel», samt att Domhafvanden, sedan Rätten fält klaganden att böta för hans oskickliga uppförande, slagit på dombordet med ena handen, men att detta skett för att Domhafvanden icke skulle blifva öfverröstad af klaganden och för att låta denne förstå, att det icke vore endast han, som egde rätt att tala vid domstolen; och då klaganden undergått bestraffning för falsk angivelse samt af såväl Häradsrätt som Hofrätt dömts till straffarbete och förlust af medborgerligt förtroende för åverkan, hade Domhafvanden, som väl medgäfvde, att ett bättre uttryck, än det här ofvan omförmälda, kunnat väljas, föreställt sig, att klaganden icke varit så finkänslig, att detsamma kunnat förtörna honom; hvarjente vid Domhafvandens yttrande fanns fogadt utdrag af Häradsrättens protokoll för den 3 Juni 1879, som visade att, sedan Rättens ordförande till klaganden framställt några frågor för erhållande af närmare utredning af den tvistefråga, som förevar till behandling, klaganden i en gäckande ton upprepat frågorna och i öfrigt uppträd på ett sätt, som kränkt domstolens värdighet, hvarföre Rätten, i förnågo af 11 kap. 6 § Strafflagen, jemförd med 2 och 5 §§ i samma kapitel, fält honom att böta tjugufem kronor; samt att klaganden efter utslagets meddelande uppträd på ett ännu mera hetsigt och besinningslöst sätt, gått fram och åter på golfvet och tillsport Rätten, om han vore af starka drycker öfverlastad, eftersom han blifvit bötfäld, samt vid sitt tal på ett förnärmande sätt höjt rösten; hvarförutom å berörda protokollsutdrag fanns tecknadt intyg af Häradsdomaren och tvenne Nämndemän, af innehåll, bland annat, att de, som öfvervarit förhandlingarne i målet, kunde vitsorda rättigheten af protokollet, samt att klaganden genom sitt retsamma, högröstad och opassande uppförande vid tillfället i fråga föranledt ordföranden att slå handen i bordet och förklara, det klaganden burit sig åt som en »lymmel».

I de påminnelser, som klaganden häröfver afgifvit, anfördes i de delar, hvarom nu vore fråga, hufvudsakligen, att han bestrede, det han vid förenämnda rättegångstillfälle uppfört sig på ett oskickligt sätt; att han icke ville tillerkänna något vitsord åt ofvan anmärkta protokoll, som icke blifvit i hans närvaro justeradt, samt att de kraftåtgärder, Domhafvanden mot honom vidtagit icke öfverensstämde med lag eller domare-reglerna, hvilka sistnämnda bjöde, att domaren skulle visa saktmod och ej mot någon part utfara i hårda ord.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, hade jag funnit mig icke kunna åtnöjas med den förklaring, Domhafvanden afgifvit. Enär han nemligen erkänt, det han med ett skymfligt tillmäle förfördelat klaganden samt under rättegångsförhandlingen slagit huden i bordet, ansåg jag mig destomindre böra undandraga klaganden det biträde, hvaraf han vore i behof, för att få sitt anspråk på upprättelse lagligen pröfvadt, som Domhafvandens ifrågavarande beteende icke kunde rättfärdigas af det mer eller mindre oskickliga uppträdande inför domstolen, hvartill klaganden möjligen gjort sig skyldig, eller deraf, att klaganden tillförene blifvit för begångna förbrytelser sakfäld, samt saken dessutom i min tanke gälde icke blott den enskildes rätt, utan jemväl domare-embetets anseende, till hvars bevarande det vore af vigt att förgätenhet och åsidosättande af embetets tillbörliga värdighet icke lemnades obeifrade; och uppdrog jag derföre i skrifvelse den 18 December 1879 åt Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt, att ställa Domhafvanden under laga åtal samt emot honom föra den talan, hvartill lag och sakens beskaffenhet föranledde.

Efter slutad skriftväxling meddelade Kongl. Hofrätten *den 27 April 1880* utslag af innehåll, att emedan tillförordnade Domhafvanden till last läge, att han vid ofvan omförmälda tillfälle fält ifrågakomna yttrande, och detsamma innefattat ett skymfligt tillmäle, funne Kongl. Hofrätten skäligt med tillämpning af 25 kapitlet 17, 21 och 22 §§ Strafflagen döma honom att böta tjugu kronor, som tillfölle kronan.

Sedan till min kunskap kommit, att Frans August Johansson i Harkeboda, Linneryds socken af Kronobergs län, hvilken vid Taastrup på vägen emellan Roeskilde och Köpenhamn i Danmark mördad sin landsman Johan Olsson från Gränum i Kristianstads län, blifvit i sitt hemvist gripen af danska polisbetjente och, efter det han bekänt sitt brott, afförd till Danmark, begärde jag i skrifvelse den 8 December 1879 till Konungens Befallningshafvande i Kronobergs län underrättelse, på hvilken grund

nämnda myndighet, såsom det ville synas i strid mot 10 kapitlet 32 § Rättegångsbalken, tillåtit Johanssons öfverlemnande till främmande magts utskickade.

Till svar derå förmälde Konungens Befallningshafvande i skrifvelse den 11 i nämnda månad

att, sedan Overpolitibetjenten Jensen, som jente en annan Politibetjent, enligt derom till Vexjö aflåtet telegram, fått sig af Polisdirektören i Köpenhamn anförtrodt att efterspana bemålde Frans August Johansson, för det han skulle den 6 förutgångne November i Danmark bragt svenske Arbetaren Johan Olsson om lifvet, hos Konungens Befallningshafvande anhållit om handräckning i berörda hänseende, Konungens Befallningshafvande förordnat t. f. Stadsfiskalen F. Rehnström att sådan handräckning lemna;

att Frans August Johansson, hvilken derefter såsom skäligen missänt för det brott, för hvilket han angifvits, af Rehnström häktats, vid ytterligare med honom hållet förhör erkänt sig vara dertill skyldig;

att de omständigheter, som icke allenast gjorde uppenbart, att det angifna brottet vore begånget och närmare kvalificerade detsamma, utan äfven styrkte tillförlitligheten af Frans August Johanssons uppgifna bekännelse, syntes Konungens Befallningshafvande icke kunna säkrare eller med mindre tidsutdrägt och kostnad utredas och ådagaläggas, än genom omständlig ransakning af vederbörande myndighet i den ort, der brottet vore begånget;

att Frans August Johansson af sådan anledning, enligt Polisdirektörens derom gjorda begäran, öfverlemnats till förenämnda danska polistjenstemän för att till polismyndigheterna i Köpenhamn afföras;

att Konungens Befallningshafvande emellertid, med afseende å stadgandena i 1 kapitlet 1 § Strafflagen samt 10 kapitlet 22 § Rättegångsbalken, anmodat Polisdirektören ombesörja, att Frans August Johansson måtte med möjligaste första, sedan nödig polisundersökning försiggått, till Vexjö länsfängelse återsändas; och

att Frans August Johansson, som, enligt derom erhållet meddelande, vore att ofördröjligen till Wexjö återförväntas, genast derefter komme att vid Konga Häradsrätt ransakas och dömas i afseende å ifrågavarande brott.

Denna skrifvelse var undertecknad af Herr Landshöfdingen samt kontraserad af Länsnotarien, såsom vid tillfället tjenstgörande Landskreterare.

Af skrifvelsens innehåll, sådant det här ofvan vore återgifvet, framginge, att icke något tvifvel funnes derom, att de ifrågavarande perso-

nera, Johansson och Olsson, vid den tid, då brottet begicks, begge voro svenske undersåtar, vid hvilket förhållande skrifvelsens innehåll i öfrigt syntes mig icke rättfärdiga Konungens Befallningshafvandes förfarande.

Det vore en allmänt erkänd grundsats i folkrätten, att icke någon stat på en annan stats begäran till denna utlemnade någon sin undersåte, äfven om denne vore anklagad att hafva begått brott i den andra staten, vare sig emot staten sjelf eller någon dess undersåte, för hvilket han eljest skulle i det främmande landet och efter dess lagar dömas och straffas. I de särskilda, stater emellan upprättade konventioner, genom hvilka de ömsesidigt förbundo sig att, den ena till den andra, på dennes begäran utlemna missdådare, som till den förre tagit sin tillflykt, hette det derföre, att från utlemnande undantagas egna undersåtar. Hvarje stats undersåtar hade sålunda hos sin regering rättmätigt anspråk på ett sådant skydd, som nyss nämnt vore. Huru mycket rättmätigare vore icke då ett sådant anspråk af den svenske undersåte, som väl begått brott i främmande land men emot svensk man, för hvilket brott han skulle vid svensk domstol dömas och efter svensk lag straffas, enligt de i Konungens Befallningshafvandes skrifvelse åberopade lagrum, 1 kap. 1 § Strafflagen samt 10 kap. 22 § Rättegångsbalken.

Detta oaktadt hade Konungens Befallningshafvande uppå Polisdirektörens i Köpenhamn begäran utlemnat Johansson, sedan han bekänt sitt brott, till danska polistjenstemän, som genast utfört honom ur riket till polismyndigheten i Köpenhamn.

Såsom grund till detta förfarande, anförde Konungens Befallningshafvande, att det syntes som de omständigheter, hvilka icke endast gjorde uppenbart, att det angifna brottet vore begånget och närmare kvalificerade detsamma, utan äfven styrkte tillförlitligheten af Johanssons afgifna bekännelse, icke kunde säkrare eller med mindre tidsutdrägt och kostnad utredas och ådagaläggas än genom omständlig ransakning af vederbörande myndighet i den ort, der brottet vore begånget.

Det syntes först och främst kunna sättas i fråga, huruvida Konungens Befallningshafvande i detta fall haft befogenhet att afgöra, om och hvilka af de uppgifna omständigheterna, utöfver hvad polismyndigheten i Danmark vid den efter mordets upptäckt hållna undersökning bragt i dagen, då mera, efter det Johansson aflagt sin bekännelse, behöfde utredas, för att han skulle kunna för sitt brott dömas, eller om icke detta afgörande bort lemnas åt den domstol, inför hvilken Johansson skulle lagföras; men om än Konungens Befallningshafvande haft befogenhet att i nyssberörda hänseenden något besluta, vore ändock Johanssons utlemnande, på sätt som skett, olagligt. Det i folkrätten grundade förbud

för en stat att till en annan stat utlemna egna undersåtar gälde ej och kunde ej gälla endast utlemnande för att dömas och straffas, utan måste gälla utlemnande för hvilken orsak som helst, således äfven för undergående af förhör eller ransakning, ty utlemnandet innebure alltid ett öfverlåtande af personen, att i fängsligt förvar forslas, i häkte hållas, till förhör och ransakning inställas och dervid behandlas efter andra lagar än det lands, hvilket han tillhörde, och af personer och myndigheter, som icke voro inför hans lands lagar för sina åtgärder ansvarige. Sedan han sålunda råkat i det främmande landets våld, hvilken säkerhet förefunnes, att han icke der blefve både dömd och straffad samt aldrig mera återkomme till sitt land? Detta allt kunde hända, men dermed vore icke sagdt, att det händt eller skulle hända, men det vore för blotta möjligheten, att det skydd, en stat vore sina undersåter skyldig, på nämnda sätt skulle kunna kränkas, som folkrätten stadgat det förbud mot undersåtars utlemnande till främmande magt, hvarom här ofvan talats.

Hvad som således i förevarande fall ålegat Konungens Befallningshafvande i Kronobergs län, hade endast varit att, utan afseende å Polisdirektörens i Köpenhamn framställda begäran, befordra Johansson till ransakning vid Häradsrätten i den ort, der han fångades.

Såsom det nu tillgått, kunde dessutom svenska statsverket ej undgå kostnad för Johanssons olagliga forslande till och från Köpenhamn.

På de af mig sålunda utvecklade grunder, uppdrog jag i skrifvelse den 23 December 1879 åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt att lagligen tilltala Herr Landshöfdingen samt den vid ifrågavarande ärendes behandling hos Konungens Befallningshafvande tjänstförrättande Landssekreteraren för det fel i embetsutöfning, hvartill jag funnit dem skyldige och å dem yrka ej mindre ansvar efter lag och sakens beskaffenhet än ock förpligtande att ersätta den kostnad, Johanssons forslande till och från Köpenhamn för svenska statsverket medfört.

På det åtal, Advokatfiskalsembetet i anledning deraf anställde, meddelade Hofrätten *den 15 November 1880 utslag* af innehåll, att som stadgandet i 1 kapitlet 1 § Strafflagen, att svensk man skulle dömas efter Sveriges lag och vid svensk domstol för brott emot svensk man utom riket, uppenbarligen innefattade förbud mot dylika förbrytares utlemnande till främmande magt för hvad orsak som helst, samt Frans August Johanssons öfverlemnande till en dansk polisman, äfven om, såsom Herr Landshöfdingen och tjänstförrättande Landsekreteraren uppgifvit, dermed endast afsetts anställande af polisundersökning i hans närvaro å den ort, der brottet föröfvats, och vid utlemnandet fästats det vilkor,

att Frans August Johansson skulle efter undersökningen hit återsändas, följaktligen varit stridande mot sagda lagstadgande, pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist döma Herr Landshöfdingen och tjänstförrättande Landssekreteraren, hvilka vore för beslutet ansvarige, att jemlikt 25 kapitlet 17 § 1 mom. Strafflagen för den förseelse i embetet, de sålunda låtit komma sig till last, hvardera till kronon böta femtio kronor, hvarjemte och enär Herr Landshöfdingen och bemålde Landssekreterare vore pligtige att ersätta kronan den kostnad, som af den felaktiga åtgärden varit en följd, de förpligtades en för begge och begge för en att ersätta statsverket kostnaden för Frans August Johanssons återförande från Köpenhamn till Wexjö med trettiofyra kronor 40 öre, hvartill samma kostnad ostridigt uppgått.

Uti min embetsberättelse till sistlidna års Riksdag (sid. 50) redogjordes för ett åtal mot Läkaren vid länsfängelset i Hernösand, för oskäligt dröjsmål med afgifvande af betyg angående en fånges sinnesbeskaffenhet. På de besvär, jag anförde mot Rådstufvurättens i Hernösand utslag af den 15 September 1879, har Kongl. Svea Hofrätt meddelat utslag *den 26 Maj 1880* af innehåll, att Kongl. Hofrätten funnit Läkarens anmärkta förfarande, att sedan Konungens Befallningshafvande i Westernorrlands län genom resolution den 17 Juni 1878 anmodat honom att afgifva utlåtande angående Handlanden D:s sinnesbeskaffenhet, hafva sådant utlåtande afgifvit först den 1 Oktober samma år, icke, med hänsyn till den förklaring, Läkaren deröfver afgifvit, och hvad i målet för öfrigt förekommit, kunna hänföras till vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i embetet eller eljest vara af beskaffenhet att kunna till ansvar eller ersättningsskyldighet för honom föranleda, i följd hvaraf Kongl. Hofrätten ej funnit skäl att göra ändring i det slut, hvori Rådstufvurätten stannat.

Jag ansåg mig ej heller kunna åtnöjas med den utgång, saken sålunda hos Kongl. Hofrätten erhållit. I skrifvelse till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt den 1 Juni 1880, anförde jag derföre hufvudsakligen att, det fall, att fullgörandet af ett tjensteuppdrag fördröjts så länge utöfver den tid, landets i ty mål företrädesvis sakkunniga myndighet, eller Medicinalstyrelsen, ansett dertill erforderlig, att samma myndighet funnit sig böra anmäla berörda dröjsmål såsom tjensteförsummelse till laga åtal, men samma dröjsmål med hänsyn till föreburna ursäkter, dem bemålde styrelse fränkämt allt afscende, ändock af domstolarne förklarats icke kunna hänföras till vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskick-

lighet i embetet eller eljest vara af beskaffenhet att kunna till ansvar eller ersättningsskyldighet för den till dröjsmålet skyldige föranleda, vore en företeelse inom lagskipningen af den anmärkningsvärda art, att jag dervid icke kunde låta bero, utan att anlita den utväg, som ännu återstode, att i sådant beslut vinna rättelse; och jag uppdrog derföre åt Advokatfiskals-embetet att genom underdåniga besvär hos Kongl. Maj:t söka ändring i Kongl. Hofrättens berörda utslag; och då, hvad Fängelseläkaren i sin till Kongl. Hofrätten ingifna förklaring anført, icke innefattade nya omständigheter, som förändrade sakens förut varande skick, eller bättre ursäkter för det anmärkta dröjsmålet än de, som vore utförligen upptagna och bemötta i min angående besvärs fullföljande i Kongl. Hofrätten till Advokatfiskalsembetet aflåtna skrifvelse, borde Advokatfiskalsembetet i de underdåniga besvären åberopa samma skrifvelse och i underdånighet fortsätta de ansvars- och ersättningspåståenden, hvilka i skrifvelsen framställes.

I min embetsberättelse till sistlidna års Riksdag (sid. 3) redogjorde jag för ett åtal, som anstälts mot Landshöfdingeembetet i Westernorrlands län, för det ett mål, som tillhörde domstols pröfning, blifvit af Landshöfdinge-embetet upptaget och pröfvadt. Sedan Kongl. Svea Hofrätt genom utslag af den 7 Mars 1879 — intaget å nyss antydda ställe — förklarar Landskamreraren A., som deltagit i handläggningen af omförmälda ärende, för hvad han i angifna hänseendet låtit komma sig till last, saker till ansvar jemlikt 25 kapitlet 17 § 1 mom. Strafflagen, men hänvisat målets vidare handläggning till Kongl. Kammarrätten, der Landskamreraren vore under tilltal för åtskilliga andra förseelser i embetet, så har sist benämde Rätt genom *utslag den 26 Maj 1880* dömt Landskamreraren, likmätigt 25 kapitlet 5, 16 och 17 §§ Strafflagen att, för de förbrytelser, till hvilka han ansetts förvunnen, i ena bot vara från landskamrerarebefattningen i Westernorrlands län afsatt samt ovärdig att i rikets tjänst vidare nytjas.

I egenskap af målsman för sin omyndige son, Johan Gustaf Johansson, klagade N. A. Johansson i Stockholm uti en till mig ingifven skrift deröfver — utom annat, som till någon min åtgärd ej ansågs föranleda — att sedan klaganden, som skulle innehafva handelsrättigheter i hufvudstaden och under flera år drifvit handel å Söderhamn med landtmannavaror m. m., dem han i hufvudstaden uppköpt, låtit sin bemålde son

resa till sistnämnde stad för att emottaga och försälja de varor, klaganden ditsände, så hade Johan Gustaf Johansson, medan han varit upptagen med utförande af det uppdrag, klaganden honom lemnat, blifvit den 17 April 1880 i Söderhamn gripen, under förevändning, att han saknade laga försvar, samt afförd till polisvaktkontoret derstädes och, efter det honom frantagits en medhafd plånbok med deri förvarade handlingar och särskildt ett för klaganden utfärdadt tillståndsbevis att idka handel, insatt uti ett intill vaktkontoret beläget fängelse, der han förvarats till den 19 i samma månad, då han med fångskjuts afsändts landvägen till Konungens Befallningshafvande i Gefleborgs län för vidare transport till Stockholm, hvilken sistnämnda åtgärd dock icke kommit till verkställighet, enär Konungens Befallningshafvande genast stält ynglingen på fri fot och tillåtit honom återvända till Söderhamn; och som Johan Gustaf Johansson, hvilken aldrig varit straffad för brott, ej heller legat samhället till last och således icke kunnat betraktas såsom försvarslös, hållits häktad i fyra dagar och forslats lik en förbrytare med fångskjuts, yrkade klaganden, det polismyndigheten i Söderhamn, som icke återstält förenämnda plånbok med deri inneslutna handlingar, måtte för sitt berörda olagliga förfarande varda åtalad samt förpligtas ersätta den skada, klagandens son genom häktandet lidit.

Sedan jag genom Konungens Befallningshafvande infortrat vederbörandes yttrande öfver berörda angifvelse, fick jag emottaga ett af Stadsfiskalen i Söderhamn undertecknadt utlåtande, i hvilket han, jemte meddelande, att Johan Gustaf Johansson blifvit af honom häktad och till Konungens Befallningshafvande införpassad, bestridt klagandens behörighet att föra talan i saken, enär denne ej styrkt sig vara fader till Johan Gustaf Johansson, men för den händelse ej något afseende skulle fästas vid denna invändning, vidare anförde, att Johan Gustaf Johansson visserligen för Stadsfiskalen uppgifvit, men icke på något sätt styrkt, att hans fader egde någon handelsrättighet eller att Johansson vistats i Söderhamn för att ombesörja fadrens affärer; att Stadsfiskalen till berörda uppgifter ansett sig desto mindre kunna sätta någon tillit, som Johansson, under den tid han uppehöll sig i Söderhamn, ständigt synts sysslolös i och utanför ett af stadens utskänkningsställen eller ock på stadens torg, sällskapande i de flesta fall med mindre väl kända personer, i följd hvaraf polispersonalen sedan flera dagar före häktandet kommit att vid Johansson fästa sin uppmärksamhet; att sedan Johansson fyra eller fem dagar före häktningstillfället af Stadsfiskalen uppmanats att antingen skaffa sig sysselsättning eller ock begifva sig från staden, men denne icke stält sig Stadsfiskalens tillsägelse till efterrättelse, så

hade Johansson på eftermiddagen den 17 i förenämnde April månad, då han varit stående sysslolös på ett af stadens torg och icke, på sätt klaganden uppgifvit, uppehållit sig hos en handlande i och för klagandens affärer, afförts till polisvaktkontoret och, på uppmaning att förete sina betyg, ur fickan upptagit en plånbok, som endast innehållit en för honom utfärdad konfirmationsattest, utdrag af Magistratens i Söderhamn protokoll för den 16 Juli 1877, enligt hvilket en person vid namn Carolina Gustafva Johansson anhållit om plats på dervarande salutorg för försäljning af matvaror, samt åtskilliga bref, undertecknade med orden »hulde fader», i hvilka Johansson på flera ställen erhållit skarpa förebråelser för lätja och förbudits att komma hem till föräldrarne; att Johansson, som icke innehaft några penningar eller varor, förändrat sina först derom meddelade uppgifter derhän, att han ämnade försälja varor, dem hans fader lofvat tillsända honom vid första öppet vatten, men att han för det dåvarande endast skulle indrifva fordringar, som fadern egt i staden, samt att Johansson på uppmaning att förete de fordringsbevis, för hvilka han skulle utsöka liquid, eller ock namngifva de personer, hos hvilka fadern egde fordringar, slutligen erkänt, att egentliga afsigten med hans vistelse i Söderhamn varit att afvakta sjöfartens öppnande, då han hoppades erhålla hyra på något fartyg; och ansåge Stadsfiskalen, att han på grund af nu uppgifna förhållanden haft laga skäl för den af honom vidtagna åtgärden att häkta och till länsfängelset införpassa Johansson. I fråga om ofvan omförmälda plånbok uppgaf Stadsfiskalen slutligen, att densamma med deri förvarade handlingar råkat att af förbiseende blifva kvarliggande i polisvaktkontoret, men att Stadsfiskalen derom icke egt någon vetskap, förr än han erhållit del af klagoskriften.

Då de omständigheter, på grund af hvilka Stadsfiskalen trott sig kunna häkta och till länsfängelset införpassa bemälde Johansson, icke syntes innefatta tillräcklig anledning att behandla denne såsom försvarslös och han alltså genom Stadsfiskalens berörda förfarande blifvit sin frihet olagligen beröfvad, ansåg jag, som fann Stadsfiskalens invändning, att klaganden ej styrkt sig vara fader till Johan Gustaf Johansson, icke utgöra hinder för mig att upptaga dennes klagan till pröfning, att det missbruk af tjenstemyndigheten, hvartill Stadsfiskalen sålunda syntes hafva gjort sig skyldig, icke borde lemnas obeifradt; och anmodade derföre i skrifvelse den 20 Maj 1880 Konungens Befallningshafvande att förordna lämplig person att inför Rådstufvurätten i Söderhamn lagligen tilltala Stadsfiskalen för hvad han sålunda låtit komma sig till last och å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet samt förpligtelse

att återställa ofvannämnda plånbok med deri förvarade handlingar; hvarförutom det ersättningsanspråk klaganden, i saken hörd, kunde framställa, borde i mån af befogenhet understödjas.

Under handläggningen inför Rådstufvurätten af det åtal, som i anledning häraf anhängiggjordes mot Stadsfiskalen, lät denne såsom vittnen höra flere af de vid polishöret närvarande polisbetjente, hvilka intygat, att Johan Gustaf Johansson i fråga om anledningen till sin vistelse i Söderhamn uppgifvit än att han skulle sälja varor och inkassera fordringar för sin faders räkning och än att han afvaktade öppet vatten för att erhålla anställning å något fartyg, men att vittnena ej hört Johansson uppgifva sig hafva någon annan fordran för faderns räkning att indrifva än hos en handlande, som varit försatt i konkurs, eller att han vid tillfället innehaft några varor till försäljning, utan endast att han väntade få sådana sig tillskickade från fadern, hvarefter, och sedan jemväl klaganden låtit höra vittnen, af hvilkas berättelse det framgätt, att Johan Gustaf Johansson vid tiden för häktningen verkligan innehaft varor för faderns räkning likasom ock fordringar för försålda sådana, Rådstufvurätten meddelade utslag den 29 November 1880 af innehåll, bland annat, att enär det blifvit upplyst, att Johan Gustaf Johansson, hvilken af Stadsfiskalen tagits i förvar den 17 April och den 19 i samma månad införpassats till Konungens Befallningshafvande i länet, vid flera tillfällen derförinnan varit synlig å allmänna platser i staden utan sysselsättning och i sällskap med mindre väl kända personer; att bemålde Johansson vid anhållandet icke varit försedd med några penningemedel till sitt uppehälle; att han, som varit omyndig, icke på något sätt gjort bevisligt eller sannolikt, att han af egna tillgångar eller genom andras vårdnad egde sin bergning, utan att fastmera af Johannssons innehafda bref framgätt, att hans fader, som förebrått honom för lätja och bristande redovisning, förklarar, att Johansson, om han ville komma hem, sjelf finge förtjena penningar till hemresan; och att Johansson, hvilken haft olika uppgifter om ändamålet med sin vistelse i Söderhamn, ej heller gittat förete någon handling till bestyrkande deraf, att vare sig hans fader eller moder der egde handelsrätt; alltså och då jemlikt 1 § i Kongl. Stadgan angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer den 29 Maj 1846 Stadsfiskalen således icke saknat anledning att anse och behandla Johan Gustaf Johansson såsom försvarslös, funne Rådstufvurätten den mot Stadsfiskalen förda ansvars- och ersättningstalan icke kunna bifallas; hvarjemte och då målseganden medgifvit, att han vid handläggning af ett annat vid Rådstufvurätten anhängigt mål återfått

förenämnda plånbok med deri förvarade handlingar, Rådstufvurätten lemnade målsegandens i fråga derom framställda yrkande utan afseende.

Efter hvad som vid Rådstufvurätten blifvit närmare utredt och tillförlitligen styrkt, i fråga om de omständigheter, som vid häktningstillfället voro kända och efter hvilka ensamt Stadsfiskalens förfarande borde bedömas, samt förhållandet med den såsom förlorad uppgifna plånboken vore nöjaktigt förklaradt, har jag ansett mig icke ega skäl att vidare fullfölja detta mål.

Straffången Johan Nilsson Sjödahl hade vid det besök, jag under embetsresa år 1879 gjorde i Kristianstads läns cellfängelse, annämnt att, sedan han den 12 Juni 1879 i Engelholm blifvit gripen af tvenne polis-konstaplar och afförd till Stadsfiskalen derstädes samt Länsmannen T., som någon stund derefter på kallelse af Stadsfiskalen jemväl kommit tillstädes, med honom anstält förhör rörande en häststöld, så hade T., enär klaganden ej kunnat lemna de upplysningar, T. äskat, utfarit i vredesmod emot klaganden och tilldelat honom flera slag, »så att blod fallit ner för öronen och en tid derefter hindrat hörseln», och att då klaganden hos Stadsfiskalen begärt skydd, såsom varande häktad, denne genmält, att han öfverlemnade klaganden åt Länsmannen T.; återopande klaganden såsom vittnen, till hvad sålunda förelupit, Stadsfiskalen, ofvan omförmälde poliskonstaplar och en hos Stadsfiskalen anställd Skrifvare.

Sedan Länsmannen T. erhållit tillfälle att öfver denna klagan sig yttra, anförde han, uti afgifvet utlåtande, hufvudsakligen, att vid det förhör, T. efter klagandens häktande med honom anstält, denne, hvilken T. vetat kort förut hafva blifvit frigifven ur fängelset efter utståndet straff för fjerde resan stöld, icke kunnat förmås uppgifva sitt namn eller yrke annorlunda, än att han föregifvit sig vara grosshandlande från Malmö, hvarförutom han ohöfligt bemött T., oaktadt denne vid tillfället varit iklädd uniform, och kallat honom än *ni* och än *du*; samt att, då klaganden slutligen dragit knif mot T., denne, för att afvärja en honom öfverhängande fara, uti flera vittnens närvaro tilldelat klaganden med flata handen först ett slag på venstra och sedan ett på högra kinden, hvarefter han pålagt honom handbojor samt affört honom till kronohäktet, och bestred Länsmannen T., som förmenade, det han endast begagnat sig af ett lindrigt sjelfförsvär, i öfrigt sanningsenligheten af klagandens uppgifter.

Med afseende å innehållet af Länsmannen T:s berörda yttrande, begärde jag hos Konungens Befallningshafvande i Kristianstads län, att

genom vederbörande Kronofogde förhör måtte anställas med de flere personer, som skulle varit närvarande vid tillfället, då det öfverklagade våldet föröfvats; och erhöll jag sedermera del af det protokoll, som förts vid ett af Kronofogden B. af nämnda anledning hållet förhör med nedan omförmälde personer, dervid, enligt hvad af samma protokoll inheimtades, uppgifvits af

1:o) förrbemälde *Stadsfiskal*: att sedan han, som haft sig bekant, att klaganden varit af Länsmannen T. efterspanad såsom misstänkt för häststöld, under marknaden i Engelholm den 12 Juni 1879 latit gripa och till sig uppföra klaganden, Länsmannen T., som emellertid på kallelse derstädes sig infunnit och tilltalat klaganden, men blifvit ohöfviskt bemött, tilldelat klaganden ett slag på kinden; samt att, då klaganden dervid stuckit handen i ena byxfickan, likasom för att upptaga något tillhygge, Stadsfiskalen fattat tag i klagandens hand och T. samtidigt gifvit klaganden ytterligare en örfil; och hade dessutom en s. k. fällknif fräntagits klaganden, utan att Stadsfiskalen iakttagit, hvilken det varit, som vridit knifven utur klagandens hand;

2:o) *Stadsraktmästaren L.*: att L. tillika med Väktaren Gren ofvanberörda dag, på befallning af Stadsfiskalen, anhållit klaganden samt fört honom till Stadsfiskalens bostad, dit Länsmannen T. strax derefter jemväl anländt; att T. gått direkte fram till klaganden och yttrat, såsom orden fallit: »nu har jag dig äntligen, din fähund», men blifvit på ett sturskt sätt bemött af klaganden, hvilken kallat T. än *du* och än *ni* samt dermed fortfarit, oaktadt T. visat på sin länsmansmössa och upplyst klaganden, hvilken han vore; att T. strax derpå gifvit klaganden en örfil, hvarvid denne stuckit handen i ena byxfickan, liksom för att upphemta något, men derifrån hindrats af en person, som fattat om klagandens hand och ur den vridit en fällknif; samt att T. derunder tilldelet klaganden ytterligare en örfil och tillika yttrat: »drar du knif, din fähund»;

3:o) *Väktaren Gren*: att han icke hade aman upplysning att i saken meddela, än att han tillsammans med ofvanbemälde L. gripit klaganden och affört honom till Stadsfiskalen, hvarefter Gren begifvit sig till Länsmannen T. och anmodat honom infinna sig hos Stadsfiskalen;

4:o) *Nämndemannen Per Persson*: att han, som under några dagar före ofvannämnda marknad biträdt Länsmannen T. vid dennes spaningar efter klaganden och varit T. följaktig, då denne på kallelse af Gren infunnit sig hos Stadsfiskalen, hört klaganden på T:s fråga, hvilken klaganden vore, svara på ett sturskt och ohöfviskt sätt samt kalla T. än *du* och än *ni* samt dermed fortsätta, sedan T. visat på sin länsmansmössa och gifvit tillkänna, hvilken han vore; att T. derefter tilldelat

klaganden en örfil, hvarvid denne blifvit aldeles ursinnig och ur fickan upptagit en knif, hvilkens ena blad han sökt få upp, men att Per Persson fattat klaganden i nacken och någon annan af de närvarande gripit fast om klagandens ena hand; och hade klaganden ytterligare fatt en örfil af T.;

5:o) *Landtbrukaren Jöns Andersson*: att han, som vid ifrågavarande tillfälle anländt till Stadsfiskalens bostad strax efter Länsmannen T., likaledes hört klaganden yttra sig på ett högst oförskämdt sätt mot T., då denne tillsport klaganden, hvilken han vore, samt, bland annat, sagt, »det angår eder ej», och detta ehuru T. visande på sin länsmansmössa upplyst, hvilken T. vore; samt att Jöns Andersson, hvilken derefter aflägsnat sig på en stund, vid sin återkomst sett en knif vridas ur klagandens hand och Länsmannen gifva klaganden en örfil; samt

6:o) *Bierhandlanden Carl Persson*: att äfven han varit närvarande vid merberörda tillfälle och hört klaganden vara ohöflig mot Länsmannen T., men icke sett denne tilldela klaganden någon örfil förr än i det ögonblick, då en knif blifvit vriden ur denne sistnämndes hand; hvarförutom af protokollet slutligen inhentades, att den af klaganden omförmälde Skrifvaren varit en minderårig skolyngling.

På grund af hvad sålunda blifvit i målet ådagalagdt, anmodade jag i skrifvelse Konungens Befallningshafvande i Kristianstads län att förordna lämplig person att vid Radstufvurätten i Engelholm åtala Länsmannen T., för hvad han i ofvan berörda matto latit komma sig till last, hvarjemte jag i den instruktion för den blifvande åklagaren, som jag bifogade min ofvan berörda skrifvelse till Konungens Befallningshafvande, hufvudsakligen anförde, att jag funnit det vara ådagalagdt, att Länsmannen T. vid ifrågavarande tillfälle handlat å tjenstens vägnar. Icke destomindre hade han med asidosättandet af den sjelfbeherskning och värdighet, som det åläge tjenstemannen att vid tjenstens utöfning städes iakttaga, till en början förfördelat klaganden genom att tilltala honom med en oskicklig benämning, samt, då klaganden, hvilken deraf synbarligen blifvit försatt i vredgad sinnesstämning, å sin sida på ett ohöfligt sätt bemöt T., tilldelat honom ett slag på kinden. Då detta slag tillfogats klaganden, innan denne på något sätt visat afsigt att våldföra sig å T., och da, om än klaganden derefter syntes hafva velat göra bruk af en knif, den han tagit upp ur sin ficka, tillstädesvarande personer likväl genast bemäktigat sig klagandens person och satt honom ur stånd att förgripa sig på T., hade denne uppenbarligen icke varit satt i nödvändighet att vidtaga någon särskild åtgärd för skyddande af sin personliga säkerhet, hvadan han till urskuldande af de våldsgerningar, klaganden

emot honom angifvit, icke med skäl kunde åberopa den rätt till nödvärn, lagen i vissa fall tillstodde; och då nämnda våldsgerningar lika litet rättfärdigades af det mer eller mindre opassande uppförande, klaganden vid merberörda tillfälle kunde hafva visat eller af de origtiga uppgifter, han på T:s frågor om klagandens person afgifvit, ansåge jag mig desto mindre kunna lemna den angifna förscelsen obeifrad, som våldet varit rigtadt mot en häktad person, hvilken i följd af denna sin ställning bort kunna påräkna skydd mot våldsamheter; och uppdrog jag i anledning deraf åt den blifvande åklagaren att lagligen tilltala Länsmannen T. för det våld, han under tiensteutöfning emot klaganden föröfvat samt, sedan målet vunnit behörig utredning, å honom yrka det ansvar, hvartill lag och sakens beskaffenhet föranledde.

På det åtal, som i anledning deraf anställes mot Länsmannen T., meddelade Rådstufvurätten i Engelholm utslag *den 29 December 1879* af innehåll, att enär såväl af Länsmannen T:s till Riksdagens Justitieombudsman afgifna förklaring, som af hvad i öfrigt i målet förekommit, vore uppenbart, att det varit å tjenstens vägnar Länsmannen den 12 Juni 1879 instält sig hos Stadsfiskalen i Engelholm, samt Länsmannen i allt fall före uppträdet mellan honom och angifvaren erhållit kunskap om ändamålet med hans tillkallande, funne Rådstufvurätten Länsmannens invändning, att då Stadsfiskalen först sedermera till honom öfverlemnadt angifvarens person och han ej derförut borde anses hafva varit i utöfning af sin tienst, målet ej finge till pröfning upptagas, icke förtjena afseende; och som Länsmannen vidgått och afhörda vittnen intygat, att han, efter det angifvaren ohöfviskt besvarat Länsmannens framställda frågor och angifvaren ur fickan framtagit en knif, tilldelat angifvaren med handen tvenne slag af lindrigare beskaffenhet i ansigtet, pröfvade Rådstufvurätten jemlikt 25 kapitlet 16 § Strafflagen döma Länsmannen T. att för sådan af förhastande i tjesten begången förbrytelse böta femtio kronor.

I sammanhang härmed har jag att redogöra för ett ärende, som väl icke kan betraktas såsom ett åtal, men i hvilket jag af embetspligt funnit mig manad att anlita offentlig myndighet för att bereda skydd åt allmän egendom.

Det är icke sällsynt och var för ett och annat årtionde sedan ännu mindre sällsynt, att i domstolarnes arkiv påträffa betydliga samlingar af domböcker, lagfarts- och intecknings- med flera slags protokoll äfvensom bouppteckningar i mer och mindre oordnad skick, och der de äro

efter tidsföljden någorlunda ordnade, befinnas de dock för det mesta endast hopbundade, någon gång lösligt sammanhäftade. Detta sätt att förvara handlingar af den stora vigt för eganderättens och andra lagligen förvärfvade rättigheters bestånd, medförer alltid fara för deras förskingring och förstörelse, och då deras omsorgsfulla vårdande är en angelägenhet ej blott för en och annan enskild person utan för hela samhället, äro dessa handlingar att betrakta såsom allmän egendom. Om en dylik handling vid något tillfälle behöfver uttagas ur den bundt, der hon sålunda förvaras, och sedan icke lägges tillbaka i bundten eller icke lägges på sitt ställe, kan hon möjligen icke återfinnas, när hon en annan gång behöfves. Och en handling, som icke påträffas, när hon eftersökes, är en förlorad handling. Äfven mot förstörelse af fukt, mått och mal äro handlingar bättre förvarade när de äro inbundna, likasom de ock i sådant skick lättare kunna räddas och oförskingrade undanskaffas vid inträffande eldfara eller annan hotande förstörelse.

Af dessa skäl har jag under embetsresorna vid mina besök i arkiven, der jag funnit handlingarne i nyss beskrifna otillfredsställande skick, framhållit nödvändighet af deras behöriga ordnande och inbindande samt annodat domarena att om denna angelägenhet göra framställning till vederbörande stads-, härads-, eller tingslags innevånare, och i de flesta fall hafva dessa framställningar ledt till det önskade målet, så att i detta som i andra afseenden domstolsarkiven nu mera äro bättre ordnade och mot förskingring och förstörelse betryggade, än under förra tider.

Någon gång hafva väl dylika framställningar rönt just icke motstånd, men större eller mindre liknöjdhet eller bristande tillmötesgående hos dem, hvilka saken närmast angått, men då i ett härads häradsboerna rent af vägrat allt anslag för besagda ändamål, under förklarande, att ifrågavarande handlingar kunde framgent förvaras på lika sätt som hittills, har jag funnit mig föranlåten att med åberopande af 12 § i Landshöfdinge-instruktionen, som ålägger denna myndighet att tillse huru domstolsarkiven inom länet vårdas och underhållas, vända mig till vederbörande Konungens Befallningshafvande på sätt och med den utgång af saken, som inhemtas af följande

»Landshöfdingeembetets uti Elfsborgs län och Dalsland utslag i anledning deraf, att, sedan Riksdagens Herr Justitieombudsman annodat Domhafvanden i Nordals, Sundals och Valbo häraders domsaga att vidtaga erforderliga åtgärder i ändamål, att de i häradsarkiven vid Melleruds och Östebyns tingsställen förvarade domböcker och protokoll, hvilka till största delen befunnits oinbundna, blefve sammanhäftade och med band

försedda, samt domhufvanden till svar derpå åberopat utdrag ur dombokens vid nästlidna års lagtima vinterting med dessa härad, utvisande, att sockneombuden för Sundals härad, med undantag af ett, åtagit sig att gemensamt bekosta ifrågavarande handlingars inbindning, med belopp ej öfverstigande 300 kronor, men ombuden för socknarne inom Nordals härad under enhälligt uttalande af det förmenande, att de till arkivet hörande handlingar borde kunna, liksom dittills, bevaras utan att vara inbundna, bestridt att uti ifrågakomna hänseende pålägga häradet någon utgift; så och efter det Herr Justitie-ombudsmannen med åberopadt stöd af 12 § i Kongl. instruktionen för Landshöfdingarne i Rikets län samt de vid länsstyrelsen anstälde tjänstemän den 10 November 1855, hit öfverlemnadt handlingarna i ärendet för den vidare åtgärd, hvartill lag och omständigheterna föranledde, hafva häradsborne blifvit ånyo inför Häradsrätterna vid innevarande års vinterting hörde, hvarvid enhällige beslut fattats af Nordals häradsbor, att af härads-kassan, som innehölle 400 kronor, 200 kronor finge af Konungens Befallningshafvande eller Domaren uttagas och till kostnaderna för ifrågavarande arbete, emot redovisning, användas, samt af Sundals häradsbor, att till enahanda ändamål ett belopp af högst 300 kronor finge användas, dock med vilkor att beloppet uttaxerades efter fyrktal; hvarefter Domhufvanden, på anmodan af Konungens Befallningshafvande, uppgifvit att, efter ungefärlig beräkning, den ifrågakomna inbindningskostnaden utgjorde omkring 300 kronor för Nordals och 450 kronor för Sundals härad. Gifvet Venersborg, i Landskansliet, den 1 September 1879.

Hvad sålunda förekommit har Landshöfdingeembetet tagit i öfvervägande; och då, på sätt Herr Justitie-ombudsmannen jemväl anført, det måste anses vara för rättstillståndets uppehållande och lagliga rättigheters bevarande af vigt, att de i häradsarkiven förvarade domböcker och protokoll hållas i fullständigt skick, hvilket åter, enligt hvad erfarenheten visat, icke låter sig göra med mindre handlingarna äro sammanhäftade och med band försedda, samt kostnaden därför icke skäpligen bör drabba någon annan än dem, hvilkas rättigheter, genom nämnda handlingars förvarande, företrädesvis betryggas; alltså pröfvar Landshöfdingeembetet lagligt förpligta häradsborna i Nordals och Sundals härad att efter de grunder, som i fråga om utgörande af tingshusbyggnad finnas i 26 kapitlet 4 § Byggningsbalken stadgade, bekosta hvad som för ifrågavarande domböckers och protokolls inbindning kan komma att åtgä, Nordals häradsbor dock öppet lemnadt att af redan tillgängliga medel samma kostnad bestrida; skolande Domhufvanden i ofvannämnda härad i skrifvelse anmodas att förfoga om de ofvannämnda handlingar

garnes inbindning samt att räkning å kostnaden därför hit insända, hvarefter Landshöfdingeembetet framdeles vill om samma kostnaders uttagande i laga ordning förordna.

Häröfver eger enskild part inom trettio dagar, men menighet inom fyrationfem dagar från delfäendet uti Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegium anföra besvär» o. s. v.

Detta utslag har enligt inkomna bevis blifvit uppläst med besvärshänvisning å predikstolarna i de till ofvan nämnde härad hörande församlingar dels den 9 dels den 16 November 1879 och, enligt vederbörligt intyg från Kongl. Kammarkollegii Registratorskontor den 16 Mars 1880, hade icke några besvär öfver utslagit dit inkommit. Det är alltså att betrakta såsom laga kraft vunnet.

Till utredning af *lagskipningens tillstånd*, hvarom det åligger mig att i den årliga redogörelsen för embetets förvaltning afgifva yttrande, har jag denna gång ej annat bidrag att lemna, än hvad som kan inhemtas af den nyss afslutade redovisningen för anställda åtal emot felande eller försuamlige domare och andra embets- och tjenstemän, hvilkas verksamhet i större eller mindre mån haft inflytande på lagarnas tillämpning. I öfrigt hafva under det förflutna årets lopp icke några företeelser framträdt, som varit egnade att rubba eller förändra de åsikter och omöden, jag i mina föregående embetsberättelser rörande detta ämne uttalat.

Beträffande åter *lagstiftningen*, går jag nu att »anmärka åtskilliga brister i lagar och författningar samt allmänna hushållningen», hvilka dels genom anförda klagomål dels på annan väg kommit till min kunskap. De »förslag till förbättring», jag pligtskyldigt sökt, efter mina krafters mått, åstadkomma, äro till följd af ännenas natur sådana, som tillhöra dels Konungs och Riksdags afgörande, dels Konungens ekonomiska lagstiftningsområde. Till de förra höra föreslagna ändringar och tillägg i Förordningen angående förvaltningen af omyndigs egendom, i Förordningen angående inteckning i fast egendom samt i Strafflagens 19 och 23 Kapitel; till de senare åter underdåniga framställningar rörande nödiga iakttagelser vid en förestående revision af föreskrifterna angående straffs verkställande samt i fråga om sättet för expedierande af så kallade revisionsutslag i Rikets Hofrätter.

Angående förvaltningen af omyndigs egendom.

Två under det förflutna årets lopp hos mig anmälda klagomål för-
anleda mig att fästa lagstiftarens uppmärksamhet på en betänklig ofull-
ständighet i föreskrifterna uti *Kongl. Förordningen angående tillsyn å för-
myndares förvaltning af omyndigs egendom den 24 September 1861*, rö-
rande omfånget och beskaffenheten af de åligganden, som tillhöra de i
förordningens 3 § omförmälda Gode män, eller den nämnd, som, der
dylika Gode män icke blifvit utsedde, har att utöfva sådan tillsyn å
förmyndarskap, hvarom förordningen handlar.

Enligt den först ingifna klagoskriften i detta ämne, hade en God
man för tillsyn å förmyndarskap hos vederbörande Häradsrätt vid 1879
års hösteting skriftligen anmält, att en förmyndare så oordentligt och
vårdslöst handhade sina ekonomiska angelägenheter, att icke förvaltnin-
gen af andras, minst omyndiga barns, angelägenheter borde vara honom
anförtrodd, hvarföre Gode mannen föreslagit, att för den uppgifne för-
myndarens myndlingar, som vore dennes egna barn, annan namngifven
person måtte förordnas till förmyndare. Härpå meddelade Häradsrätten
det utslag, att ärendet uppskjötes till första rättegångsdagen af näst föl-
jande lagtima ting, då det åläge Gode mannen, vid vite af tio kronor,
att förete bevis derom, att detta Häradsrättens protokoll och beslut
blifvit inom laga stämningstid före tinget behörigen delgifvet ej mindre
förmyndaren än den till hans efterträdare föreslagne person, hvilka, vid
äfventyr att eljes anses hafva till ansökningen lemnat bifall, skulle å
sagde dag i ärendet afgifva yttranden. Detta protokoll och utslag till-
ställdes klaganden genom socknens fjerdingsman, som affordrade klagan-
den lösen derfor, tre kronor.

I den andra klagoskriften anmälde ordföranden i en kommunal-
nämnd, att till nämndens granskning blifvit ingifven en förmyndare-
redögörelse af innehåll hufvudsakligen, att, enär mellan förmyndaren,
som var de omyndiges fader, och deras aflidna moder inbördes testa-
mente varit upprättadt, enligt hvilket den efterlevande maken skulle
qvarsitta i orubbadt bo, de omyndige ännu icke bekommit några arfs-
medel, för hvilka redovisning borde lemnas; och att i anledning häraf
Kommunalnämnden hos Häradsrätten hemstält, huruvida icke, med hän-
seende till stadgandet i § 1 af *Kongl. Förordningen angående hvad i
testamente gifvas må den 21 December 1857*, bemälde förmyndare borde
åläggas skifta boet och redovisa bröstarfvingarnes laglott; hvaruppå
Häradsrätten resolverat, att det åläge Kommunalnämndens ordförande,
så vida nämnda hemställan skulle till vidare åtgärd föranleda, att bevis-

ligen tillstålla förmyndaren Häradsrättens protokoll och beslut, hvarigenom det blifvit honom förelagdt att, vid vite af fem kronor, å första rättegångsdagen af nästa i häradet infallande lagtima ting hos Häradsrätten afgifva yttrande i ärendet. Detta protokoll hade Kommunalnämnden fått lösa med tre kronor.

Öfver detta domstolarnes sätt att förfara hade förbenäde Gode man och Kommunalnämnds ordförande klagat, förmenande sig, genom den gjorda anmälan hos Rätten angående förmyndarens olämplighet för sitt kall eller obehöriga förhållande emot de omyndige hafva fullgjort hvad dem enligt lag ålegat, och att de icke varit skyldige »att lösa protokoll, gå Rättens ärenden eller i mål, som vore dem främmande, föra processer».

Vederbörande domare, hvilkas yttranden öfver klagomålen jag infordrat, hafva hufvudsakligen andragit, att det vore svårt att förstå, huruledes 1861 års Förordning skulle, i det hänseende, som här kommit i fråga, tillämpas, derest icke tillämpningen finge ske på det sätt, Häradsrätternas här ofvan intagna beslut angäfve. Då nemligen anmälan hos Rätten blifvit gjord i ett ämne, som rört de omyndige eller förmyndarens handhafvande af deras rätt och bästa, hade naturligtvis förmyndarne deröfver bort höras, hvarför angifvelserna utstälts till deras förklaring. Att domstolens ledamöter ej kunde anses skyldige att verkställa dessa kommunikationsbeslut förmodade Domhafvandena vara obestridligt. Ej heller kronobetjeningen egde skyldighet dertill, enär ärendet vore af enskild natur. Det funnes således för Häradsrätterna ej annan utväg än att låta den, som anmälde ärendet hos Rätten, verkställa den ifrågasvarande kommunikationen, helst anmälarer själf borde vara tillstådes vid Rätten, när förmyndaren hördes, för att yttra sig öfver hvad denne hade att andraga. Att Gode mannen eller Kommunalnämnden i följd deraf, att den gjorda anmälan kommunicerades med förmyndarena, skulle komma att »föra process i ett för dem främmande mål» vore väl icke nödvändigt, likasom ett dylikt mål för dem, som borde utöfva tillsyn öfver förmyndarskapets förvaltning, ej heller kunde anses så alldeles främmande; och att, beträffande slutligen den öfverklagade lösen, som blifvit å protokollsutdragen tecknad, hvarken i expeditionstaxan ej heller i stämpelpappersförordningen funnes något stadgande, som fritoge dylika expeditioner från lösen och stämplatd papper.

De paragrafer i 1861 års Förordning, som innehålla föreskrifter om så väl de ifrågasvarande Gode människens som Rättens befattning med tillsynen å förmyndarskapen äro af följande lydelse:

»§ 4. Förmyndare skall, för hvart år, afsluta räkning öfver allt det

han har om händer, med uppgift af den säkerhet, hvaremot den omyndiges reda penningar utsatta äro, och ingifve, vid början af följande år, den räkning, jemte ett utdrag derur, innehållande summarisk uppgift af den omyndiges behållning, så i fast som lös egendom, till Gode männen eller socknenämnden. Det utdrag, hvarom nu sagdt är, skall, försedt med Gode männens eller socknenämndens intyg, att förmyndarerekning jemväl aflemnad blifvit, till förmyndaren återställas och af honom ingifvas i stad till Rättens ordförande eller den, som å Rättens vägnar handlingar emottaga bör, före den 1 September, och å landet till Domhafvanden före eller senast å första rättegångsdagen af sista tinget året näst efter det, då räkningen avslutas bort, eller, der allenast ett ting om året hålles, före slutet af samma ting. Sker det ej, förelägge Rätten förmyndaren, vid lämpligt vite, att sin omförmälda skyldighet fullgöra, och förfare i öfrigt efter omständigheterna. — Öfver hvad sålunda förekommit, skall anmärkning göras i den förteckning, hvarom ofvan är stadgadt.»

§ 5. »Gode män eller socknenämnd åligge att inkomsten förmyndarerekning granska och, om de finna, att förmyndare den omyndiges egendom ej rätteligen förvaltad, derom skyndsamligen göra anmälan hos Rätten, som af omständigheterna pröfvar, huruvida annan förmyndare förordnas må. Anse Gode män eller socknenämnd nödigt, att förmyndaren lemnar inteckning eller annan säkerhet för de medel, som hos honom innestå, anmäle det för Rätten, och förordne derom Rätten, efter förmyndarens hörande, såsom nödigt och skäligt pröfvas.»

Enligt sist anförda lagrum äro Gode männens åligganden icke andra, än att, sedan de granskat inkommen förmyndarerekning och dervid funnit, att förmyndare den omyndiges egendom ej rätteligen förvaltad, derom göra anmälan hos Rätten, som af omständigheterna pröfvar, huruvida annan förmyndare förordnas må, och, om Gode männen anse nödigt att förmyndaren lemnar inteckning eller annan säkerhet för de medel, som hos honom innestå, sådant anmäla för Rätten, som derom bör, efter förmyndarens hörande, förordna, såsom nödigt och skäligt pröfvas. Detta är allt hvad förordningen uttryckligen ålägger Gode män eller socknenämnd. Rätten deremot har sig ålagdt, utom hvad i § 5, såsom nyss bemäldt är, förekommer, äfven, enligt § 4, att, derest förmyndare underlåter att förmyndareredogörelse till Gode männen ingifva och ett summariskt utdrag derur till Rätten inlemna, förelägga förmyndaren vid lämpligt vite att sin omförmälda skyldighet fullgöra och i öfrigt efter omständigheterna förfara.

I alla dessa fall är det af nöden att Rättens beslut meddelas för-

myndaren, men genom hvilkens försorg delgifningen skall verkställas, derom finnes icke någon föreskrift. När, såsom i städerna, Rätten har sina egna betjente att sända med dylika meddelanden, möta härvid icke så stora svårigheter, men domstolarne på landet sakna helt och hållet för slika ändamål användbare egna tjenare. Att till dylikt uppdrag anlita Kronans betjente tillhör strängt taget icke domstolen. När således dessa domstolar äro urståndsatta att på nämnda sätt bringa sitt beslut till utförande, måste det antagas, att lagstiftaren tänkt sig en annan utväg för ändamålet vinnande, och denna kan näppeligen hafva varit någon annan än den, domstolen i ofvan uppgifna fall begagnat. Lagstiftaren har ålagt Gode männen och socknenämnden eller, såsom de med gemensamt namn kunna kallas, Granskningsmännen, att hos domstolen göra anmälan i de fall, Förordningen angifver. Denna föreskrift måste innebära, att Granskningsmännen hafva skyldighet att fullgöra hvad som erfordras för att få den gjorda anmälan behörigen pröfvad, det vill säga, ombesörja att anmälan meddelas den person, emot hvilken densamma är rigtad, när domstolen anser dennes hörande af nöden, och att vid förhöret tillhandtagå med de upplysningar, som ytterligare föranledas af den förklaring, hvilken den anmälde förmyndaren afgifver. Så långt torde icke oskäligen kunna fordras, att den Granskningsmännen ålagda skyldighet att »hafva tillsyn å förmynderskap» bör sträcka sig, men icke längre. Skulle det nemligen visa sig, att den gjorda anmälan föranleder ytterligare åtgärder, t. ex. rättegång mot förmyndaren, så läser Rätten utan tvifvel finna nödigt att förordna ny förmyndare eller särskild God man att de omyndiges talan utföra.

Kostnaderna, som äro förenade med dessa åtgöranden från Granskningsmännens sida, såsom lösen och stämpladt papper till kommunikationsresolutionen samt delgifningskostnad böra väl Granskningsmännen förskjuta, till dess det visat sig, huruvida den gjorda anmälan finnes grundad, eller icke, hvarefter Rätten skiljer emellan den anmälade och förmyndaren, hvilkendera bör vidkännas berörda utgifter.

Med dessa åsikter fann jag ej skäl att i de uppgifna fallen förordna om åtal emot domarena. Då jag emellertid till stöd för mina åsikter ej kunnat åberopa något lagrum, är det min skyldighet ej blott att anmärka en sådan brist i lagstiftningen utan ock att »uppgifva förslag till bristens afhjelpande». Detta kunde lätteligen ske på det sätt, att i den nådiga förordningen infördes ett uttryckligt stadgande, att i de fall, der Granskningsmännen fått sig ålagdt, att göra anmälan hos Rätten emot förmyndares sätt att sköta förmynderskapet och emot deras vederhäftighet, Granskningsmännen skola hafva skyldighet att vidtaga alla de åt-

gärder, som erfordras för att den gjorda anmälan skall i laga ordning komma under pröfning, samt att förskjuta de för detta ändamål erforderliga kostnader, hvilka skulle kunna minskas derigenom, att Rättens kommunikationsresolutioner i dessa mål, likasom de förelägganden, Rätten gifver förmyndare, som försummat sin redovisningsskyldighet, befriades från stämpelbeläggning; men det finnes, i min tanke, andra väsentligare brister i lagstiftningen rörande detta ämne, brister ej allenast i formelt utan jemväl i materielt hänseende af den beskaffenhet, att de fordra den ifrågavarande författningens nästan fullständiga omarbetande.

De formela brister i Förordningen, dem jag i föregående embetsberättelser till 1862, 1868 och 1869 års riksmöten påpekat, hafva bestått deruti:

att föreskrifter saknades i fråga om, hvilken Rätt bör hafva vårdnad å förmynderskap i vissa fall, såsom då en omyndig icke haft eller hade känd fader, det vill säga, vore född utan äktenskap m. m.;

att svårighet mötte för upprättandet af förteckningar öfver förmyndarena, när icke den regel, 1861 års förordning fastställt i fråga om forum för förmynderskap alltid funnits eller efterlevvats, i följd hvaraf den Rätt, som enligt förordningens stadgande skulle hafva vårdnad å förmynderskapet, icke alltid förordnat förmyndaren, och således icke kunnat uppföra honom i sin förteckning öfver förmyndare, och den Rätt åter, som förordnat förmyndaren, funne sig af förordningens föreskrift hindrad att öfver förmynderskapet utöfva vårdnad, och derföre icke upptoge förmyndaren å sin förteckning, hvaraf följdén måst blifva, att förmynderskap funnes, öfver hvilka icke någon Rätt hade vårdnad;

att tillförlitligheten af denna förteckning alltid måste förblifva vanskelig, så länge det icke vore föreskrifvet, att förmyndare skulle hos Rätten anmäla, när myndling blifvit myndig, dött, eller när qvinlig myndling ingått gifte;

att föreskrift felades derom, hvilken kommuns Granskningsmän skulle granska redovisningen för förmynderskapet, när det inträffat, att de omnyndige efter fadrens död flyttat till annan kommun, låt vara under samma Rätts domvärjo, och i den kommun, dit de flyttat, egde fastighet, ja all sin förmögenhet;

att ovisshet rådde, huruvida förmyndare-redovisning borde afslutas efter kalenderår, eller året allt framgent beräknas från den dag, på hvilken förmyndaren blifvit förordnad eller emottagit förmynderskapet;

att icke stadgadt blifvit, huru domstol å landet hade att förfara med delgifvandet af föreläggande för förmyndare, som försummat sin redovisningsskyldighet; och

att alltför otillräckliga föreskrifter blifvit gifna angående förfaringsättet, då Granskningsmännen anmält, att det vore nödigt att förmyndaren lemnade inteckning i sin fasta egendom eller annan säkerhet för de förmyndaremedel, som hos honom innestode, enär af den hitförande 5 § det icke kunde inhämtas, huru en sådan skriftlig handling borde upprättas, som för intecknings ernående erfordrades, ej heller huru den intecknade handlingen eller annan lemnad säkerhet skulle förvaras, derest förmyndaren, i hvilken fastighet inteckningen beviljats, eller hvilken lemnat säkerheten, fortfarande bibehölles vid förmynderskapets förvaltning.

Vid 1869 års riksmöte aflät Riksdagen rörande detta ämne underdånig skrifvelse, i hvilken ofvanberörda anmärkningar och mina i sammanhang dermed framställda förslag till förändrad lydelse af uppgifna §§ i 1861 års nådiga förordning omförändrades, hvarjemte, i anledning af andra hos Riksdagen gjorda framställningar, vidare anfördes, att den genom nyss åberopade förordning föreskrifna kontroll å förmyndarevården väl kunde anses hafva verkat derhän, att vårdslöshet vid förmyndareförvaltningen någorlunda förekommit; men då förmyndare i allmänhet egde innehafva och i sin rörelse begagna myndlingens penningar utan att derför ställa säkerhet; då frestelsen för förmyndaren att använda myndlingens i hans vård befintliga skuldsedlar och andra värdepapper till afhjelpande af egna penningbehof ofta vore alltför stark, för att kunna emotstås; och då den, enligt nu varande lag myndlingen tillkommande förmånsrätt hos förmyndaren i de flesta fall funnes vid dennes obestånd vara otillfredsställande, så syntes gällande föreskrifter ingalunda lemna nöjaktigt skydd emot följderna af förmyndarens bristande vederhäftighet och den oredlighet, som ej sällan dermed stode i sammanhang. Den utväg, lagen anvisade, att hos Rätten påfordra inteckning eller annan säkerhet för de hos förmyndare innestående medel, syntes ej vara af synnerligt värde, helst antagas kunde, att i de flesta fall, då misstanke mot förmyndarens vederhäftighet föranledde en dylik anmälan, dennes affärsställning redan vore sådan, att någon verklig säkerhet af honom icke kunde vinnas. Förluster af omyndigas tillgångar hade, synnerligen under senare tidens allmänna osäkerhet i affärsförhållanden, ej sällan inträffat, och till förekommande af dylika för framtiden vore lagstiftarens kraftiga mellankomst oafvisligen påkallad.

Riksdagen ansåge det åsyftade ändamålet åtminstone i hufvudsaklig mån kunna vinnas derigenom, att för hvarje domkrets eller annat lämpligt område tillsattes en af erforderligt antal skicklige och vederhäftige personer bestående nämnd, till hvilken förmyndare hade att aflemna

myndlingarnes penningetillgångar antingen kontant eller i sådana värdepapper, som af nämnden kunde godkännas. Hade myndlingen fordringar, hvilka nämnden ansåge osäkra och följaktligen ej ville öfvertaga, så skulle det tillkomma förmyndaren att indrifva desamma och penningarne till nämnden öfverlemla. Nämnden skulle det åligga att för myndlingarnes gemensamma räkning utlåna medlen och, efter afdrag af oundgängliga förvaltningskostnader, på utsatta terminer till förmyndarne utbetala den på deras myndlingar belöpande räntan. I den mån denna öfverstege myndlingens behof, komme den att läggas till det hos nämnden inestående kapitalet; om åter förmyndaren behöfde för myndlingens räkning uttaga någon del af kapitalet, borde Rättens samtycke dertill erfordras. Kontrollen å förmyndarevärden skulle fortfarande utöfvas af de enligt nu gällande lag för sådant ändamål tillsatte Gode män, hvilka följaktligen jemväl hade att tillse, att förmyndare fullgjorde sin skyldighet i afseende på medlens öfverlemnande till nämnden; hvarigenom nämndens befattning blefve af särdeles enkel beskaffenhet och närmast öfverstämmande med den, som hittills på ett i allmänhet tillfredsställande sätt utöfvats af styrelserna för de i flera orter inrättade sparbanker, hvilka möjligen skulle kunna, der det lämpligt funnes, med de föreslagna inrättningarne förenas.

Mot detta förslag kunde visserligen invändas — hette det vidare i den underdåniga skrifvelsen — att när förmyndarebefattningen ej vidare medförde fördelen att innehafva myndlingarnes medel, den stundom redan nu befintliga obenägenheten att emottaga sådan befattning skulle blifva ännu större, men då förmyndare kunde komma att åtnjuta företrädesrätt att såsom lån erhålla dessa medel, om han därför stälde nöjaktig säkerhet, samt i händelse han detta ej förmådde, han ingalunda borde under nu varande lagstiftning anses vederhäftig för förmynderskapet, syntes omförmälda invändning icke förtjena afseende. Deremot vore det uppenbart, att förmyndaremedlens sammansläende till en gemensam kassa och förvaltning under den allmänna kontroll, som sålunda möjliggjordes, väsentligen komme att befordra de omyndiges säkerhet på samma gång som förmyndaren befriades å ena sidan från skyldigheten att ombesörja en utlåning, som ej sällan vore förknippad med stora svårigheter, och å andra sidan från frestelsen att för medlens användande inlåta sig i stundom olycksbringande spekulationer. Öfvertagande af förmynderskap blefve ej heller, såsom någon gång inträffade, ett eftersökt medel att åtkomma penninglån utan att behöfva därför ställa säkerhet; men genom den föreslagna anordningen skulle tillfälle för säkra lånsökande att erhålla lån på längre tid betydligt underlättas.

För utarbetande af fullständigt lagförslag i detta afseende erfordrades dock icke allenast längre tid, än den som stode till Riksdagens förfogande, utan äfven åtskilliga upplysningar om lokala förhållanden m. m., dem Riksdagen icke vore i tillfälle att förskaffa sig; hvarföre Riksdagen anhöll att Kongl. Maj:t täcktes, med afseende å behovet af betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel, taga i nådigt öfvervägande, huruvida lämpliga bestämmelser i ofvan angifna syftning borde meddelas samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet.

Vid denna underdåniga skrifvelses föredragning hos Kongl. Maj:t den 19 November 1876 förklarades densamma icke föranleda någon åtgärd.

Detta beslut torde dock få antagas icke innebära underkännande af det behof af någon lagstiftningsåtgärd i den uti Riksdagens skrifvelse antydda rigtning. Andra omständigheter kunde hafva föranledt Kongl. Maj:t att tills vidare låta bero vid sakens då varande skick.

Sedan dess har en tid af ganska allmänt ekonomiskt betryck inom landet bragt till förnyad hågkomst den bristfällighet, hvarmed lagstiftningen i förevarande ämne är behäftad, och detta med sådant eftertryck, att sakens återupptagande deraf torde få anses rättfärdigadt.

I äldre tider var det, såsom bekant är, släkten, hvilken uteslutande hade rätt och pligt att granska förmyndares förvaltning af omyndigs egendom. Det var endast i den händelse, att fränder till den omyndige ej funnos, eller att dessa vägrade åtaga sig en sådan tillsyn, som domaren hade skyldighet att förordna andra granskare i deras ställe. Dessa grundsatser upptogos och stadfästes i 1734 års lag. För öfrigt hade domaren att tillse, det förmyndare tillsattes för de omyndiga. Denna skyldighet inskräpdes ytterligare genom Kongl. Förordningen den 31 Maj 1793, hvilken tillika, för att underlätta fullgörandet af denna domarens skyldighet, föreskref, att presterskapet skulle till hvarje lagtima ting inlemnna uppgift på de under tiden efter närmast föregående ting tinade dödsfall.

Sedan släktbandet så småningom slappats, har omvårdnaden om hvad som tillhörde släktens minderårige, eller till handhavande af egna tillgångar oförmögne släktmedlemmar, mer och mer aftagit. Litet hvar har ansett sig hafva nog att tänka på, att syssla med sitt eget. På det att under sådant förhållande de, som icke sjelfva förmådde sköta sig och sina egodelar, ej skulle blifva i saknad af nödig eftersyn och hjälp, måste det större samhället, kommunen eller staten, träda emellan och taga på sig en slik omvårdnad. Dervid uppstod naturligen frågan, huru och på hvilket sätt staten eller kommunen skulle i detta hänseende ändamåls-

enligast förfara. Två vägar framstälde sig såsom ledande till det föresatta målet: *den ena*, att genom inrättande af förmyndarekamrar bereda så väl nödig tillsyn öfver förmyndarenas förvaltning af omyndigas tillgångar som betryggande förvaring af dessa tillgångar; *den andra* åter, att söka vinna samma mål endast genom den enskilda förmyndarevårdens ställande under allmänt inseende och kontroll. Då frågan blef föremål för lagstiftarnes öfverläggningar vid 1834 års riksdag, erkände Rikets Ständer den förra bland nämnda vägar såsom den lämpligaste, men den komité, åt hvilken Kongl. Maj:t, på grund af Rikets Ständers begäran, uppdrog att utarbeta förslag angående förmyndarekamrars organisation och åligganden, sökte deremot i afgifvet utlåtande ådagalägga, att inrättandet af sådana kamrar icke vore af behofvet påkalladt eller kunde verkställas utan att medföra olägenheter. Följden häraf blef, att hvad Rikets Ständer begärt ej kom till utförande. Under 1844 års riksdag hade Kongl. Maj:t ånyo upptagit saken och i afgifven proposition föreslagit förändrad lydelse af 20 kap. 7 § samt 23 kap. 1 § af Ärfdabalken. Vid öfverläggningarna hos Rikets Ständer angående detta ämne uttalades den åsigt, att största säkerhet visserligen bereddes de omyndige genom införande af förmyndarekamrar, om dessa ock finge egenskapen af endast kommunalanstalter, men att tiden därför ej vore inne; hvarföre, genom bifall till Kongl. Maj:ts framställning, ofvan berörda ändringar i nyss nämnda lagbud antogos och genom Kongl. Förordningen den 10 Maj 1845 kungjordes. I denna förordning stadgades, att stad, socken och härad skulle ega utse Gode män, en eller flere, att hafva tillsyn öfver förvaltningen af dithörande omyndiges egendom och utöfva enahanda granskningsrätt, som vore närmaste fränder tillagd. Härmed inträdde i lagstiftningen den nya grundsatsen, att kommunen egde ingripa i den slägten förut uteslutande förbehållna förvaltningen af de omyndige slägtmedlemmarnes tillhörigheter. Det dröjde likväl icke mer än några få år innan vid 1850 års riksdag klagan förspordes, att kommuner underlåtit att, i enlighet med nyss nämnda lagstadgande, taga befattning med uppsigten öfver förmyndareförvaltningen, och yrkanden framställdes åter om inrättande af förmyndarekamrar eller ock utfärdande af ovilkorligt påbud för kommunerna att fullgöra berörda uppsigt. Denna riksdags lagutskott fäste sig vid det senare bland nyss anförda yrkanden och föreslog Rikets Ständer, att hos Kongl. Maj:t göra underdånig anhållan om utarbetande af förslag till ordnande af förmyndareväsendet, i enlighet med vissa uppgifna grunder, men denna utskottets hemställan vann ej Rikets Ständers bifall.

Sedan derefter den på Rikets åren 1856—58 församlade Ständers

begäran förordnade komité för utarbetande af förslag till ny Konkurslag och förändrad lagstiftning i andra dermed sammanhängande ämnen, jemväl afgifvit förslag till »förordning angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndiges egendom», och enskild riksdagsman vid näst följande riksdag upptagit detta förslag såsom sitt och påyrkat det sammas antagande, blef detta förslag af Rikets Ständer godkändt och af Kongl. Maj:t fastställt samt kungjordes genom ofta återopade Kongl. Förordningen den 24 September 1861.

Denna Förordning har, såsom här ofvan blifvit visadt, ej lyckats tillfredsställa det behof, för hvilket hon tillkommit. Hennes formela brister äro redan anmärkta, men om äfven dessa varda afhjulpna, och Författningens föreskrifter noggrant efterleivas, vinnes dermed ej annat eller mera, än att årliga redogörelser för förmyndareförvaltningen kunna frambringas och att förmyndarena derigenom erinras om och hafva för ögonen sin affärsställning i förhållande till myndlingarne. Äro då förmyndarena ärlige och redbare män, så tillse de, att de omyndiges tillgångar ej sammanblandas med deras egna, så att, om förmyndarena skulle råka komma på obestånd, de omyndige icke oskyldigtvis deri indragas, men, om förmyndarena sakna nämnda egenskaper och af liknöjdhet eller i ondt uppsåt underlåta att sätta de omyndigas tillgångar i säkerhet för de faror, som hota dem sjelfva, lärer det ej kunna undvikas, att de omyndigas medel gå förlorade med den oredlige förvaltarens egodelar. Det är visserligen Gode männen för granskning af förmyndareredogörelse ålagdt, att, om de anse nödigt att förmyndare lemnar inteckning eller annan säkerhet för de medel, som hos honom inestå, derom göra anmälan hos Rätten, som efter förmyndarens hörande »förordnar såsom nödigt och skäligt prövas», men det skydd, lagstiftaren afsett att dermed bereda de omyndige, är af ringa om ens något värde. Först och främst mötes en sådan åtgärd af betydliga formela svårigheter. För vinnande af inteckning erfordras en »handling, på grund hvaraf inteckning åskas». Huru skall en sådan erhållas? Att utgifva till myndlingen ett skuldebref på en bestämd summa, dertill lärer förmyndaren icke vara villig, och en afgifven förmyndareredogörelse är väl i allmänhet en för slikt ändamål föga lämplig handling, men dertill kommer, att inteckningsförordningen föreskrifver, det »inteckning för fordran ej må ske utan till visst belopp i penningar eller varor». Ett sådant visst belopp kan väl bestämmas efter en afslutad, ostridig förmyndareredogörelse, men detta belopp är »visst» endast den dag, redogörelsen är afslutad. Det kan ökas eller minskas betydligt innan nästa redogörelse afslutas. Om emellertid inteckning, detta oaktadt, kan vinnas, är det mer än troligt, att

denna åtgärd kommer för sent, för att kunna tjena myndlingen till nytta, då i de aldra flesta fall densamma icke vidtages förr, än tecken visat sig till förmyndarens stundande obestånd, och därförinnan har denne utan tvifvel anlitat utvägen att inteckna sin egendom så högt, att af dess värde intet mer återstår att inteckna. Och om en inteckning, som innebär verklig säkerhet, erhålles, hvem skall förvara densamma i den händelse, att förmyndaren ändock fortfar i utöfningen af sitt förtroende-uppdrag? — och ett sådant förhållande synes lagbudets lydelse ej förhindra — och hvem skall förvara den säkerhet af annan art, som det ålägges förmyndaren att under enahanda omständigheter lemna? Skall det vara gäldenären sjelf, eller, med andra ord, skall den, som förpligtas lemna säkerheterna, sjelf emottaga dem? Hvilken större trygghet beredes dermed de omyndiga? —

Detta är just den hufvudsakliga bristen i den rättsanstalt, som genom 1861 års förordning skulle bringas till verksamhet, utvecklas och stadgas, att den nemligen icke förmår att bereda säkerhet för bevarandet af de omyndiges tillgångar i reda penningar, fordringsbevis och andra värdepapper.

Enhvar, som gjort sig förtrogen med äldre tiders lagstiftning i detta ämne och känner den sorgfällighet, med hvilken förmyndares pligter emot de omyndige voro utstakade och öfvervakade, samt den försigtighet och omtanke, som först egnades åt bevarande af de omyndiges medel för förskingring och förstöring, genom förmyndares försumlighet eller oredlighet — hvilken omvårdnad kortast och kraftigast fann sitt uttryck i den bekanta satsen: »ej må barnagods eller penningar sjunka eller brinna» — och sedan, när en förmånsrättsordning i lagen infördes, satte de omyndiges rätt framför deras, som för sina fordringar hade inteckning i förmyndarens fasta egendom, måste förvånas att i vår tid sist berörda rätt med ett penndrag kunnat beröfvas de omyndige, utan annat vederlag, än den säkerhet, som 1861 års Förordning erbjuder och hvilkens halt och värde nyss blifvit skärskådad. Hvad sålunda hände, har likväl sin förklaring deri, att de omyndiges nyssnämnda så kallade tysta förmånsrätt utgjorde ett förargelseväckande hinder för realkredits utveckling. Utan att denna kredits stora vikt och betydelse för landets modernäring underskattas, må dock det omdöme kunna uttalas, att ifranne för denna reform ådagalade nog mycken otålighet i genomdrifvandet af sitt syftsmål, då detta påyrkades, innan fullt ändamålsenliga åtgärder vidtagits för betryggande af de omyndiges rätt, hvars förnämsta stöd undanrycktes genom den nämnda förmånsrättens förflyttande efter den, som tillkom intecknade fordringar. Detta betryggande kunde efter då rådande åsikter ej åstad-

kommas annorlunda än genom inrättandet af förmyndarekamrar, och dertill fordrades tid och afskräckande kostnader. I vårt glest befolkade land måste nemligen för afståndens skull förmyndarekamrarne blifva flera, än eljest nödigt varit, och ju flera, som erfordrades, ju ringare antal förmynderskap en hvar af dem således finge att förvalta, desto större blefve förvaltningskostnaden för hvarje förmynderskap, ja, sannolikt så stor, att de omyndige ej skäligen kunde åläggas att densamma bestrida.

Detta förhållande ensamt synes mig förklara, huru och hvarföre lagstiftningen angående förvaltningen af de omyndiges medel kunnat blifva sådan hon för det närvarande är.

Då emellertid detta hennes tillstånd måste anses otillfredsställande, lär det vara oundgängligt att ju förr desto heldre taga i öfvervägande, huru en för ändamålet lämpligare lagstiftning i detta ämne må kunna tillvägabringas. Svårigheten är, såsom redan blifvit antydt, att finna något sätt, hvarpå de omyndiges medel må utan äfventyr af förskingring bevaras och förkofras. Klart torde vara, att detta ej kan ske med mindre alla dylika medel, tillhörande de omyndige inom en ort, omhändertagas af ett fåtal personer, vid hvilkas utväljande större afseende kan fästas på deras insigter, förmåga och lämplighet för ett sådant uppdrag, än som kan göra sig gällande vid tillsättningen af en hvar bland de många på skilda ställen af ett område bosatta förmyndarena, och på hvilka personers gemensamma, på ett ställe utöfvade verksamhet noggrannare uppsigt kan hållas. Detta är grundtanken för inrättandet af förmyndarekamrar, men denna tanke bör kunna förverkligas utan anlitande af de tunga former, under hvilka vi äro vana att se förmyndarekamrar utöfva sitt kall. Att sådana under enklare former verkande inrättningar kunna åstadkommas i ett land med en fåtalig befolkning utspridd på vidt utsträckta områden visar vårt grannland Norges exempel. Förmyndareväsendet är der i landet ordnadt på ett sätt, som i flera afseenden kan tjena oss till föresyn. Det torde derföre vara på sin plats att här intaga en kortfattad redogörelse för den der rådande anordningen.

Förvaltningen af de omyndiges medel tillhörde i detta land, liksom hos oss, af ålder deras slägt, och förmyndare (Værger) voro de omyndiges slägtingar. I brist på slägtingar kunde oskylda personer till förmyndare förordnas; men redan tidigt tog det allmänna hand om denna angelägenhet i så måtto, att tillsynen öfver förmyndarenas förvaltning af de omyndiges medel uppdrogs i *städerna* åt särskilda dertill utsedde Öfverförmyndare och på landet åt Sorenskriveren (Häradshöfdingen). Sjelfva denna förvaltning af de omyndiges medel öfvergick dock småningom omedelbart till Öfvermyndarena, och genom en lag af den 28

September 1857 bestämdes, såsom allmän grundsats, att de egentliga förvaltarena af de omyndiges medel skola vara Öfverförmyndarena, hvilka dock kunna tillåta förmyndarena att utöfva densamma under Öfverförmyndarens tillsyn och ansvar. Enligt lagen af den 25 April 1863 ega förmyndarena alltid om händer hafva de omyndiges medel af mindre belopp än 40 speciedaler eller 120 kronor, likväl under Öfverförmyndarens tillsyn.

I *städerna* utnämnas Öfverförmyndare af Magistraten och »Formandskabet» (Stadsfullmäktige) och på landet af Sorenskriveren och »Formandskabet» (Kommunalstämman). I regeln utgör hvarje stad och hvart tingslag eget Öfverförmyndareskapsområde, dock kan, om ett tingslag innehåller flera »formandskab», en hvar af dessa utgöra ett Öfverförmyndareområde, likasom flera tingslag kunna förenas till ett dylikt område. Antalet af Öfverförmyndare är både i städerna och på landet två för hvart förmyndareskapsområde, och tiden för deras uppdrag fyra år; dock så, att hvartannat år afgår den bland dem, som längst tjenstgjort, på det att aldrig på en gång två nya må väljas. Öfverförmyndarena äro berättigade att afsäga sig alla andra offentliga uppdrag och kunna undandraga sig nytt val till öfverförmyndare under så lång tid efter sedan de utöfvat slikt uppdrag som den, under hvilken de utöfvade detsamma, så att den, som utöfvat öfverförmyndareskap t. ex. under fyra år, kan under de derefter följande fyra åren undandraga sig återval. De åtnjuta godtgörelse af kommunen för hvad de utlägga för protokollsföring och för skrifmaterialier likasom ersättning till skrifvarebiträde, men i öfrigt erhålla de icke någon godtgörelse för sitt arbete, utom i ett och annat uppgifvet område.

De omyndiges till Öfverförmyndarena inleverade kapital fingo i äldre tider utlånas endast mot pant i fastighet, dock på hvarje fastighet icke högre belopp än $\frac{2}{3}$ af densammas uppskattade värde, (för de medel, som en efterlevande maka kunde vara skyldig sin affidna makas bröstarfvingar, skulle antagas hvilken annan säkerhet som förmyndaren med Öfverförmyndarens bifall godkände), men, enligt föreskrifterna i förr åberopade 1857 års lag, kunna Öfverförmyndarena i förening med förmyndaren och Häradshöfdingen, eller i stad Magistraten, besluta förmyndaremedlens placering i Norske Hypotheksbanksobligationer eller insättande å Sparbank. De omyndiges värdepapper förblifva i Öfverförmyndarens händer.

Hvad de omyndige ega, förutom penningar, öfverlemnas till förmyndarens förvaltning under Öfverförmyndarens tillsyn. Statsobligationer, Bankaktier, Pantobligationer (inteckningar?) och dylika värdepapper samt lösören, som undantagsvis blifvit orealiserade vid utredningen af arflåta-

rens dödsbo och såsom arf tillfallit de omyndige, pläga i allmänhet icke säljas; men likasom viktiga frågor böra af förmyndaren underställas Öfverförmyndarens pröfning, så är det genom 1857 års lag bestämdt, att Häradshöfdingen på landet och Magistraten i staden skall deltaga i beslutet, huruvida omyndiges fastigheter böra försäljas eller icke, andra de omyndiges tillgångar förblifva osålda, samt osäkra fordringar tills vidare lemnas oindrifna. Räntan och afkomsten af de omyndiges egendom kunna användas till dessas behof, utan att för sådana medels användning några verifikationer behöfva fogas till Öfverförmyndarens räkenskaper; men hvad af räntorna, som icke tarvas för de omyndiges behof, skall göras fruktbarande såsom kapital, och derest hela eller någon del af kapitalet erfordras till myndlingens uppfostran eller i öfrigt för hans behof, skola Häradshöfdingen eller Magistraten deltaga i beslutet om en sådan anordning af kapitalet.

Öfverförmyndarna hafva i regeln att skaffa endast med förvaltningen af de omyndiges medel i den ordning redan sagdt är, hvaremot de omyndiges angelägenheter i öfrigt ombesörjas af förmyndarna, hvilka alltså uppträda som de omyndiges målsmän vid arfskiften. Först sedan arfsmedlen blifvit de omyndige tilldelade, hvarom Skifteretterne (skiftesför rättarna) gifva Öfverförmyndarna besked, medelst öfverlemnande af lottsedlar å hvad vid arfskiftet tillfallit de omyndige samt dem tilldelade penningar och värdepapper, vidtager dessas befattning med medlens förvaltning. Förmyndarna skola vidtaga alla åtgärder, som erfordras för bevakande af de omyndiges rätt och bästa, vid alla tillfällen uppträda såsom deras laga målsmän och tillhanda gå Öfverförmyndarna med alla upplysningar, desse behöfva för upprättande af deras räkenskaper öfver de omyndiges tillgångar. Uteblifva förmyndare från de årliga förmyndaretingen, som hållas af Häradshöfdingen eller Magistraten i förening med Öfverförmyndarna, eller afgifva förmyndarna icke de upplysningar, Öfverförmyndarna af dem äska, äro de underkastade böter. På den andra sidan åter hafva Öfverförmyndarna att meddela förmyndarna underrättelse om förvaltningen af de medel, dem de för de omyndiges räkning omhänder hafva. Detta sker genom att tillställa förmyndarna en motbok, kallad »Vægebok», så att Öfverförmyndare och förmyndare utöfva å hvarandra ömsesidig kontroll.

Förmyndare hafva genom 1857 års lag förlorat det efter äldre lagar dem tillkommande arfvode (Vægepenge), utgörande $\frac{1}{3}$ af de omyndiges nettoinkomst för året, dock kunna Öfverförmyndarna i förening med Häradshöfding eller Magistrat, under vissa förhållanden, tillägga förmyndarna lämplig godtgörelse af de omyndiges medel.

Utom de till åldern omyndiges arfsmedel hafva Öfverförmyndarena att omhändertaga *frånvarande arfvingars* och *straffarbetsfångars*; äfvenledes sådana arfsmedel, som efter arflåtarens förordnande, skola stå under Öfverförmyndarens förvaltning, äfven sedan bröstarfvingarne uppnått myndig ålder; likaså *färsvunna* och *andra frånvarande personers* medel, då de förre icke få betraktas såsom döde, och de senare icke förordnat någon person att deras egendom vårda eller lemnat efter sig äkta maka, som boet förestår. Om förvaltningen af dessa medel gäller, i tillämpliga delar, hvad om omyndiges arfsmedel är föreskrifvet.

För förmyndares motbok, »Værgebok», är formulär fastställt genom *Kongl. resolutionen den 25 Januari 1853* och för Öfverförmyndarens bokföring, genom *Kongl. resolutionen den 8 December 1858*.

De böcker, Öfverförmyndarena skola föra, förutom räkenskaperna, äro: Dagbok (journal), Kopiebok, Förteckning öfver förmynderskapen (»Öfverförmyndar-Rulle»), Förteckning öfver Pantobligationer, Kassabok och Förhandlingsprotokoll.

Öfverförmyndarena skola aflägga räkenskap för hvarje kalenderår före utgången af Mars månad det påföljande år.

Revisionen af dessa räkenskaper verkställas af två Revisorer för hvarje amt (län) och hvarje stad. För landet väljes revisorerne af Amtsförmandskapet (Landstinget) och för städerna af Magistraten och Förmandskapet (Stadsfullmäktige). De anmärkningar, som dervid göras, meddelas Öfverförmyndarena, som dem besvara, hvarefter de möjligen uppkomna tvistefrågorna afgöras, för landet, af Amtmannen och två af landstinget utvalde Decisorer, och för städerna, af Magistraten och Stadsfullmäktige. Skulle Öfverförmyndarena dröja öfver den utsatta tiden med räkenskapernas afslutande eller med besvarande af Revisorernes anmärkningar, eller desse med anmärkningarnes afgifvande, så är en dagabot af fyra kronor bestämd, hvilken pålægges och indrifves af Amtmannen och tillfaller de fattige. Till Revisorerne skola Skifteretterne (arfskiftesförrättarna) insända uppgift på de medel, som under året blifvit till Öfverförmyndarena aflemnade för omyndiges, frånvarande arfvingars med fleres räkning. Revisorerne åter skola till Kongl. Justitiedepartementet ingifva korta utdrag ur de särskilde Öfverförmyndarens afgifna redogörelser, och efter dessa utdrag har Justitiedepartementet under de senare åren utarbetat uppgifter öfver de af rikets samtliga Öfverförmyndare förvaltade medel, hvilka uppgifter influtit i Norges officiella statistik.

Denna korta framställning af förmyndareväsendets ordnande i Norge, skall, hoppas jag, med tillräcklig tydlighet ådagalägga, hvilken omvårdnad i detta land egnats de omyndiges angelägenheter, och, stald bredvid

denna, visar sig vår lagstiftning i detta ämne, sådan den funnit sitt uttryck i 1861 års förordning, ofullständig och underhaltig. Och likväl fanns den förra i sitt utvecklade skick på den tid, då vårt lands lagstiftare hade att se sig om efter lämpliga stadganden för att åt våra omyndiga bereda någon ersättning för det rättsskydd, som undanrycktes dem genom borttagande af deras tysta förmånsrätt i förmyndarens fasta egendom.

Vilja vi nu söka godtgöra hvad sålunda blifvit försummadt, framställa sig såsom förr tvänne utvägar, den ena att i möjligaste måtto fullända och göra verksamma de föreskrifter 1861 års förordning innehåller; den andra, att åstadkomma förmyndarekamrar eller med dem likartade, enklare anstalter. I förra afseendet blefve det då nödigt att, på sätt i 1869 års underdåniga skrifvelse var föreslaget, bereda förordningen den formela fulländning, att visshet erhöles derom att förmyndareförteckningarne blefve, så vidt möjligt vore, fullständiga och tillförlitliga, samt att i förordningen inrymdes nödiga föreskrifter, som gäfvæ åt Granskningsmännen en mera omfattande verksamhet, så att domstolarne egde att påräkna deras biträde för fullgörande af hvad dessa hafva sig ålagdt, i fråga om försumlige förmyndares befordrande till laga ansvar för underlåtenhet att i rätt tid afgifva förmyndareräkningar och om vidtagande af de åtgärder, som erfordrades för att i rätt tid skaffa de omyndige in-teckning i mindre vederhäftige förmyndares egendom. Jag måste dock bekänna, att hvad på denna väg kan uträttas i min tanke blifver endast halfgjordt arbete, så länge någon utväg ej beredes till betryggande förvaring af de omyndiges penningar och värdepapper.

Det är således endast på den senare af ofvan uppgifna vägar, som ett eftersträfvansvärdt mål kan uppnås; men af skäl, som förut blifvit anförda, måste målet sökas och vinnas på ett enklare sätt, än genom inrättande af förmyndarekamrar. I detta afseende är redan anfördt, huruledes enligt Riksdagens skrifvelse år 1869, detta skulle låta sig göras, och de nyss beskrifna anordningar i Norge gifva i samma syftemål vinkar, som förtjena att beaktas.

Med ledning af dessa i åtskilliga punkter sanmanstämmande anvisningar har jag sökt bilda mig en föreställning om, huruledes dessa angelägenheter skulle kunna med någon förändring af redan befintliga inrättningar ordnas på ett efter närvarande förhållanden lämpadt sätt; och går jag nu att i korthet framställa mina tankar i ämnet.

De nuvarande Gode Männen för tillsyn å förmynderskapens förvaltning skulle utbytas mot två Öfverförmyndare inom ett visst bestämdt område. Detta åter kunde bestämmas, efter sig företeende omständigheter och förhållanden, till en eller flere kommuner eller ett härad eller

tingslag. Öfverförmyndarena skulle tillsättas å kommunalstämma, och, när flere kommuner inginge i ett öfverförmyndareområde, finge de å de särskilda stämmorna afgifna röster sammanräknas, och de två personer, som sålunda erhållit de flesta rösterna, anses valda. De skulle väljas för en tid af fyra år, men aldrig mer än en ny, så att, när två år efter det första valet förflutit, den ene borde afgå, efter skedd lottning, men kunna återväljas.

Desse Öfverförmyndares befattning skulle på landet sålunda anordnas, att de

1:o Genast vid tillträde till befattningen emottoge från domaren förteckning å alla till deras område hörande förmynderskap, så upprättad, som det fastställda formuläret föreskrifver. Dessa förteckningar skulle Öfverförmyndarena framgent omhänderhafva och i dem införa de nya förmynderskap, som tillkomme, de förändringar, som inträffade i förmyndarepersonalen, allt efter uppgifter, dem domaren inom viss tid efter hvarje ting eller månadssammanträde dem tillsände. Öfverförmyndarena skulle vaka öfver, att alla förmyndarne i rätt tid ingåfve sina förmyndareredogörelser, och, när förmyndare härutinnan försummade sig, derom göra anmälan å det förmyndareting, som här nedan skall beskrifvas.

2:o Öfverförmyndarena skola vid första tillträdet till befattningen genast från alla förmyndare infordra de omyndiges reda penningar, fordringsbevis, obligationer, aktier och andra värdepapper, derest förmyndaren för ett förmynderskap innehade mera än ett hundra kronors värde, och sedermera, så snart någon ny förmyndare blefve utnämnd, hans myndlingars tillgångar af nyss beskrifna slag. Alla dessa de omyndigas tillgångar skulle Öfverförmyndarena hafva i sitt förvar, utlåna de reda penningarne emot säkra inteckningar eller för dem inköpa goda obligationer eller insätta medlen i säker bankinrättning. De omyndiges räntor eller andra inkomster skulle Öfverförmyndarena tillhandahålla de omyndiges förmyndare helst på vissa dagar om året, eftersom de utfalla, och för bättre reda och ordning i dessa liquider med förmyndarena, kunde motböcker dem tillställas, i hvilka de omyndiges tillgångar vore upptagna, likasom alla utbetalningar, dem Öfverförmyndarena lemnade förmyndarena. Uppstode fråga om att för de omyndige utbetala något af deras tillgångar, utom de årliga räntorna, eller om försäljning af de omyndiges fasta egendom, om inköp af obligationer eller andra dylika värdepapper, borde sådan fråga underställas förmyndaretingets pröfning. Allt hvad af influtna inkomster icke erfordrades, för de omyndigas uppfostran eller underhåll, borde läggas till kapitalet. Beträddes förmyndare med värdslöshet och visade sig oskicklig att förmynderskapet väl handhafva, egde Öfverförmyndarena derom göra anmälan hos förmyndaretinget.

3:o Öfverförmyndarena borde gå förmyndaretinget till handa med att tillställa förmyndare kallelser till tinget och dervid bevaka den omyndiges rätt emot förmyndaren till dess tinget funne för godt att annan förmyndare förordna. Vid alla andra tillfällen skulle förmyndaren företräda den omyndiges person och bevaka hans rätt, när helst fråga derom förekomme. Kostnaderna för förmyndares kallande till tinget för intecknings vinnande borde förskjutas af Öfverförmyndarena, som därför åtnjöte ersättning, efter förmyndaretingets förordnande, af förmyndaren eller af de omyndiges medel, derest icke öfverförmyndarena visades hafva, af ondt uppsåt, oskäligen besvärat förmyndare med inställelse vid tinget eller i annan måtto.

4:o Öfverförmyndarena borde granska alla förmyndares räkningar, äfven deras, hvilkas myndlingar ej hafva så stora tillgångar att dessa behöfde antvardas till Öfverförmyndarens vård.

5:o Öfverförmyndarena skull åtnjuta för sitt besvär en procent af de omyndiges årliga inkomster.

Häradshöfdingens skyldighet skulle vara:

1:o att fortfarande såsom hittills noggrant tillse, att hvarje omyndig blefve med förmyndare försedd;

2:o att, då Öfverförmyndarena första gången tillträdde denna befattning, förse dem med förteckning öfver alla inom det dem tillagda område befintliga förmynderskap, upprättad enligt det för dessa förteckningar fastställda formulär, samt sedermera efter hvarje tings eller månads-sammanträdes slut tillställa Öfverförmyndarena uppgift på förmynderskap, som inom deras område tillkommit, och på de förändringar i förmyndarepersonalen, som kunde hafva inträffat; hvaremot Häradshöfdingen befriades från vidare besvär med dylika förteckningars upprättande och förande;

3:o att en dag efter hvarje tings- eller månads-sammanträdes slut med Rätten handlägga ärenden, som af Öfverförmyndarena anmäldes, såsom om försummelse med förmyndareräkningars afgifvande, om försäljning af omyndiges fasta egendom, om användande af medel utöfver de årliga inkomsterna till de omyndiges uppfostran och underhåll samt hvad Öfverförmyndarena kunde hafva att anmäla i fråga om förmyndares sätt att förvalta de omyndigas tillgångar samt möjligen sig yppande klagomål öfver Öfverförmyndarens sätt att sköta deras viktiga uppdrag. Denna rättegångsdag skulle kallas *förmyndareting*, hvarvid ej mindre Öfverförmyndarena än ock förmyndarne för de omyndiga, om hvilkas tillgångars förvaltning fråga förekomme, skulle sig inställa och i saken höras.

Förmyndarens skyldigheter borde förblifva desamma som i allmän lag och 1861 års förordning äro stadgade, med de ändringar, som af detta förslag föranledas.

De omyndiges fränder förbehölles samma rätt, som de enligt nu gällande författningar ega. Hade de talan att föra emot förmyndare eller Öfverförmyndare, borde den handläggas å förmyndaretinget.

I *städerna*, der förmyndarekamrar icke funnes, skulle likaledes Öfverförmyndare tillsättas två i hvarje stad eller visst område af stad genom val af Stadsfullmäktige eller, der sådana icke finnas, af allmän Rådstufva. Tjenstetiden borde bestämmas till fyra år, med iakttagande att en af Öfverförmyndarena afginge hvartannat år, men kunde omväljas. Öfverförmyndares i staden befattning blefve lika med Öfverförmyndares på landet. Rådstufvurätten skulle här hafva samma befattning med förmyndareärenden som Häradshöfdingen å landet.

I hvarje län och i hvarje stad, som hade eget landsting, borde detta för hvar år välja två Revisorer att öfverse och granska Öfverförmyndarens förvaltning af det dem lemnade förtroende-uppdrag. Öfver hvad vid revisionen blifvit anmärkt, afgåfve sedan Revisorerne berättelse till landstinget. Dessa berättelser borde aflemnas till Konungens Befallningshafvande i länet så tidigt, att Konungens Befallningshafvande hunne deröfver, om så nödigt pröfvades, infordra Öfverförmyndarens yttranden, hvilka jemte revisionsberättelsen sedermera af Konungens Befallningshafvande öfverlemnades till näst sammanträdande lagtima landsting. Funne landstinget skäl att, i anledning af hvad anmärkt blifvit, ställa Öfverförmyndare under laga tilltal, borde anmälan derom göras hos Konungens Befallningshafvande, som förordnade allmän åklagare att sådant åtal utföra vid den domstol, under hvilken Öfverförmyndaren hörde. Skulle sedan Rätten, på grund af åtalet, skilja Öfverförmyndaren från hans befattning, och detta beslut vunne laga kraft, åläge det den allmänna åklagaren att härom göra anmälan hos vederbörande Ordförande i kommunalstämma eller hos Stadsfullmäktige, hvilken hade att om val af annan Öfverförmyndare foga anstalt.

Kostnaden för nu nämnda revision borde bestridas med landstingsmedel.

En sådan anordning som den jag nu i allmänna drag korteligen framställt, synes mig kunna utan alltför stora svårigheter åstadkommas och i icke ringa mån bidraga till betryggande af de omyndigas rätt och bästa.

Att, i enlighet med hvad i 1869 års underdåniga skrifvelse föreslagits, åt en nämnd uppdraga att ombestyrja förvaltandet af de omyndiges reda penningar och förvarandet af deras värdepapper har synts

mig mindre ändamålsenligt än det sätt, hvarpå saken är ordnad i Norge. Arbetet lär ej blifva vidlyftigare än att det kan skötas af två personer. Den större trygghet för medlens säkra förvarande, som flere personers deltagande deri skulle medföra, torde vara mera skenbar än verklig. Att dermed skulle vinnas en bättre förvaltning af penningmedlen kunde väl vara möjligt, men då jag föreställt mig, att härvid mötande mera invecklade förhållanden, såsom uppskattandet af rätta värdet å obligationer, som ifrågakomme att inköpas, äfvensom af inteckningar, på hvilka penninglån söktes, har jag trott att Öfverförmyndarena i dylika mål borde söka råd hos förmyndaretinget. Men det i min tanke vigtigaste skälet, att inskränka Öfverförmyndarens antal inom hvarje område har varit omsorgen att kunna erbjuda dem en skälig ersättning för deras arbete. I detta afseende är föreslaget, att den nu utgående afgiften till Gode männen för tillsynen öfver förmynderskapets förvaltning, eller en procent af de omyndiges inkomster för året, skulle tilläggas dessa Öfverförmyndare, hvilka komme att öfvertaga bemälda Gode mäns uppdrag. Denna ersättning blefve naturligen ringare för hvar och en, om hon delades mellan flere, än om hon tillfölle endast två personer. Men desse Öfverförmyndare finge utan tvifvel ett mera omfattande och ansvarsfullt uppdrag än det Gode männen hittills haft. De kunde derföre hafva anspråk på större ersättning. Denna ökade ersättning synes mig dock icke, om den bör ega rum, kunna skäligen läggas på de omyndige, hvilka dessutom skola utgifva fem procent af sin årsinkomst till deras förmyndare. Snarare vore en annan fördelning af arfvodet mellan förmyndare och Öfverförmyndare, så att de förre finge färre, de senare flere procent af årsinkomsterna, förtjent att tagas i öfvervägande, hvarderas rätt i detta afseende beroende derpå, om de omyndiges tillgångar bestode i fast egendom eller i reda penningar. Förvaltningen af den förra fölle nämligen företrädesvis på förmyndaren, af de senare åter på Öfverförmyndarena. Skulle åter härigenom svårighet att erhålla förmyndare uppstå, finge väl kommunerna lemna något bidrag till Öfverförmyndarena för bestridande af deras utgifter för skrifvarebiträde och skrifmaterialier.

En annan lättnad, som utan särskild kostnad kunde medgifvas desse Öfverförmyndare vore befrielse från andra oaffönade kommunala uppdrag, under den tid de tjenstgjorde såsom Öfverförmyndare. Denna frihet är den enda ersättning, som i Norge bestås Öfverförmyndarena. I grunden är väl detta det rigtiga: att kommunalt uppdrag icke aflönas, men dess tunga fördelas rättvist emellan kommunens medlemmar, och den som får ett uppdrag, som medtager en större del af hans tid, än ett annat, bör derföre njuta befrielse från andra om äfven af mera lättskött be-

skaffenhet. När nu kommunen i nyare tider trädt i stället för släkten och i följd deraf inträdt i släktens skyldigheter, kan den värnlöse, den omyndige, som fått kommunen i stället för sin slägt till beskyddare, ega något anspråk på att ej behöfva köpa skyddet dyrare af den ena än af den andra beskyddaren. Men sedan hos oss kommunen redan försäkrat sig om den betalning för sitt skydd, som nu utgår i form af arvode åt Gode männen för tillsyn å förmynderskapen — en utgift för de omyndige, som var okänd den tid släkten ensam utöfvade dylik tillsyn — och sedan desse kommunens förtroendemän en gång fått sig tillerkänd godtgörelse för detta uppdrag, vore det sannolikt fåfängt att ifrågasätta, det Öfverförmyndarena skulle utföra sitt värf utan någon ersättning. Deremot lärer det vara kommunens skyldighet att, när den sålunda medelbarligen låter betala sig för skyddet, tillse att detta blifver mera betryggande än det nu är; och om dertill fordras större aflöning till Öfverförmyndarena, bör derföre aflöningens förhöjning, i hvilken form hon än kan komma att utgå, af kommunen bekostas.

Det besvär, domarena nu hafva med hållandet af förteckning öfver förmynderskapen och införandet i denna förteckning af alla de i hundratals årligen inkommande utdragen ur afgifna förmyndareräkningar, har varit mycket öfverklagadt ej mindre för den tid, det upptager och det arbete, det medför, än ock synnerligast derföre, att en hvar, som gjort sig reda för, huru ringa den nuvarande anordningen betryggar de omyndiges rätt och bästa, eller, med ett ord sagdt, huru liten nytta allt detta besvär medför, funnit huru ändamålslost arbetet och tidspillan varit. Också hafva förslag varit väckta om domarens befriande från detta arbete. För min del har jag hyst och jemväl uttalat betänklighet emot att detta viktiga bestyr, som dock alltid måste vara förenadt med tillsynen öfver förmyndares förvaltning af de omyndiges egendom, huruledes än denna tillsyn ordnas, skulle, såsom det varit ifrågasatt, lemnas i händerna på de nuvarande Gode männen för slik tillsyn, det vill säga i händerna på okontrollerade och oansvarige kommunala förtroendemän. Men om Öfverförmyndare med de skyldigheter och den kontroll, jag tillåtit mig föreslå, varda tillsatta och enottaga från domarena ordentligt och efter formulär upprättade förteckningar öfver de till hvarje Öfverförmyndareområde hörande, nu befintlige förmynderskap, och sedermera för hvarje ting likaledes från domarena erhålla uppgifter på tillkomna förmynderskap, och Revisorerne årligen tillse, att uppgifterna ankommit och blifvit i förteckningarne ordentligt införda, torde icke någon betänklighet vidare finnas emot en sådan anordning. Och enär Öfverförmyndareområdena äro af ringa omfång och folkmängd, i jemförelse

med domsagorna, och enär Öfverförmyndarena hafva att med särskild uppmärksamhet följa handhafvandet af de till området hörande omyndiges angelägenheter, komme de utan tvifvel i tillfälle att bättre, än domarena det kunnat, kontrollera förteckningarnes fullständighet och tillförlitlighet. Nu uppstode väl för domarena ett nytt besvär, som utan tvifvel komme att tillika medföra åtskilliga svårigheter, besväret nemligen, att ur de befintliga förmyndareförteckningarne, hvilka vanligen omfatta hela härad, stundom hela domsagan, låta göra utdrag för de olika öfverförmyndarens områden, när dessa icke vore desamma som häradena eller tingslagen; men jag gör mig förvissad, att domarena utan missnöje underkasta sig detta besvär, när de på samma gång för framtiden befrias från skyldigheten att hålla förteckningarne och i dem införa de många utdragen ur förmyndarens afgifna redogörelser.

Det är redan nu i lag stadgadt, att vid fråga om försäljning af omyndigs fastighet, domstolens tillåtelse skall sökas, och det är icke utan exempel, åtminstone i några landsändar, att domstolens tillstånd begäres ej allenast att till de omyndigas uppfostran och underhåll använda mera, än deras årliga inkomst, utan till och med att till sagda ändamål anlita den årliga inkomsten. Frågan om försäljning af fastighet och tillgripandet af de omyndigas kapital af annat slag har derföre ansetts böra jemväl framgent underställas domstolens pröfning, då denna sammanträder såsom förmyndareting. Till en slik pröfning har jag trott att äfven fråga om inköp af obligationer och värdepapper borde hänskjutas, emedan hos domstolen kunde förutsättas större insigt i slika frågor, än som kan väntas hos Öfverförmyndare i allmänhet. Möjligen skulle dock den utvägen vara lämpligare, att i lag bestämdes, hvilka slag af värdepapper för detta ändamål ansågos goda och betryggande.

Olägenheten deraf att, såsom här ofvan utförligen omförmäles, domstolarne på landet sakna utväg att, till fullgörande af den dem åliggande tillsyn öfver förmyndare, meddela förelägganden och kallelser till Rätten, har jag föreställt mig kunna lämpligast afhjelpas genom att ålägga Öfverförmyndarena skyldighet att derutinnan gå domstolarne till handa, liksom de böra förskjuta de härtill erforderliga kostnader, intilldess det var der af domstolen bestämdt, hvilken som slutligen bör vidkännas dessa kostnader.

Det begagnade uttrycket: *förmyndareting* är endast en förkortning af Häradsrätt, som på en särskild rättegångsdag handlägger förmyndareärenden. Att en särskild dag dertill föreslagits har sin orsak deri, att då Öfverförmyndarena böra vara tillstädes vid de lagtima tingen, det syntes lämpligt att göra denna skyldighet för dem så litet betungande som

möjligt derigenom, att de på förhand kunna veta, hvilken dag de dem rörande mål skola förekomma.

Dessa äro, i korthet sammanfattade, mina tankar i förevarande ämne. Riksdagens under 1869 års riksmöte aflåtna underdåniga skrifvelse i ämnet, hvilkens hufvudsakliga innehåll här ofvan blifvit intaget, slutade med angifvande af de omständigheter, som hindrat Riksdagen att utarbeta ett fullständigt lagförslag i ämnet. Samma omständigheter, i förning med billigt misstroende till min förmåga, vågar jag åberopa såsom ursäkt för det ofullständiga skick, hvaruti mitt förslag framträder. Saken är dock af den vikt och betydelse, att jag icke bort tveka, att så vidt på mig berott, söka bringa densamma på »dagordningen», i det jag värdsamt tillåter mig föreslå, att Riksdagen behagade i förnyad underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes med afseende å behovet af betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndigas medel taga i nådigt öfvervägande, huruvida lämpliga bestämmelser i ofvan angifna eller annan syftning borde meddelas, samt i sådant fall låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lag i ämnet.

Angående tillägg i gällande föreskrifter rörande ändrings sökande i underrätts utslag, hvarigenom sökt in-teckning blifvit afslagen, hvilket tillägg är af nöden, derest fullt tillförlitliga gravationsbevis alltid skola kunna utfärdas.

Genom en hos mig anhängiggjord klagan har min uppmärksamhet blifvit fäst på en brist i lagstiftningen, som kan vålla att ett så kalladt gravationsbevis, utfärdadt i enlighet med gällande föreskrifter, likväl i ett visst fall kan vara otillförlitligt och vilseledande samt derigenom förorsaka köparen af en fastighet oförskyld skada och förlust.

Huru detta kan inträffa visar bäst en närmare redogörelse för det rättsfall, som utgjorde föremål för den hos mig förda klagan.

Sedan Johannes Olsson i Prestbohl vid Wedbo Häradsrätt den 15 Maj 1867 sökt in-teckning i bland annat $\frac{3185}{221184}$:delar af hemmanet Torpane i Bäcke socken, som då egdes af en person vid namn Anders Nilsson, till säkerhet för den borgensförbindelse, Anders Nilsson jemte andra personer iklädt sig för ett skuldbelopp af 1241 kronor 34 öre jemte ränta, men Häradsrätten förklarar, genom beslut den 17 Augusti 1868, att emot ifrågavarande fordran jäf förekommit af sådan beskaffenhet, att samma fordran måste anses tvistig och förty hänvisat sökanden att utföra sin talan om in-teckning genom stämning till domstolen, i den ordning då gällande 9 § af Kongl. Förordningen den 13 Juli 1818 föreskref, så hade

Häradsrätten, dit saken derefter blifvit behörigen inständ, genom utslag den 26 April 1871 på anförda skäl ogillat käromålet. Kongl. Göta Hofrätt åter hade genom utslag den 26 Januari 1872 med ändring af Häradsrättens utslag i hufvudsaken förpligtat förr bemälda löftesmän att en för alla och alla för en gälda skuldbeloppet, med förklarande tillika, att Johannes Olsson egde fullfölja sin vid Häradsrätten gjorda ansökning, såvidt den afsåge in-teckning till säkerhet för utdömda beloppet jemte ränta, hvarefter Häradsrätten, der Johannes Olsson den 8 Maj 1872 fullföljt berörda ansökan, den 14 påföljande Augusti meddelat in-teckning till säkerhet för ofvannämnda skuldbelopp i, bland annat, Anders Nilssons ofvanomförmälda $\frac{3185}{221184}$ -delar af hemmanet Torpane. Emellertid hade såväl denna hemmanslott som Anders Nilssons derförutom egda $\frac{445}{73728}$ -delar i samma hemmansnummer blifvit redan den 16 Mars 1871 utmäta till gäldande af en annan Anders Nilssons i båda hemmanslotterna in-tecknade skuld, men i det gravationsbevis öfver samma hemmansdelar, hvilket vederbörande Domhafvande på begäran af Utmätningförrättaren utfärdade den 14 Juni 1871, var ej omnämnd den ansökan om in-teckning, som, på sätt ofvörmäldt är, anhängiggjordes redan den 15 Maj 1867 uti den ena af hemmansdelarne. Båda dessa försåldes sedermera å exsekutiv auktion den 13 September 1871 och inropades af Bruksförvaltaren A. P. Thorsell, som redan den 16 derpå följande Oktober öfverlät köpet å Rättaren Johannes Andersson; och hade enligt företedda intyg köpe-skillingsliqviden för de båda sistnämnda köpen verkstälts i öfverens-stämmelse med sagda gravationsbevis af den 14 Juni 1871. På an-sökan af P. A. Kjellin, såsom innehafvare af Johannes Olssons ofvan-nämnda, i $\frac{3185}{221184}$ -delar af hemmanet Torpane in-tecknade fordran å 1,241 kronor 34 öre, blef sedermera den 1 November 1872 Johannes Anders-sons berörda hemmanslott tagen i mät samt, efter det den öfverklagade utmätningsåtgärden af Konungens Befallningshafvande i Elfsborgs län faststälts, å exsekutiv auktion försåld.

Såsom här ofvan nämndes, innehöll gravationsbeviset af den 14 Juni 1871 icke någon uppgift, att in-teckning blifvit sökt till säkerhet för den förbindelse, en föregående egare af hemmanet sig åtagit; men då seder-mera, Johannes Andersson oåtspord, för samma förbindelse faststälts in-teckning, som till och med haft till påföljd, att den hemmanslott, som in-tecknades, blifvit för gäldande af berörda förbindelse från Johannes Andersson utmätt, måste orsaken dertill sökas antingen i något felaktigt förfarande från domarens sida vid gravationsbevisets utfärdande eller ock i någon lucka uti den derför gällande lagstiftningen. Uti allmänna lagen, likasom, så vidt jag vet, uti de särskilda författningar, som röra

detta ämne, finnas icke bestämda föreskrifter gifna i afseende på de uppgifter, gravationsbevisen skola innehålla, och den form, under hvilken de skola meddelas. Endast i Kongl. Svea Hofrätts cirkulär angående iakttagande af erforderlig fullständighet vid utfärdande af gravationsbevis å fast egendom den 29 Mars 1820, har Hofrätten, med föranledande af Direktionens för Allmänna Brandförsäkringsverket anmälan derom, att gravationsbevisen sällan innefattade underrättelse, huruvida någon in-teckning inom de tio sista åren blifvit sökt och vore på vederbörande domstols pröfning beroende, antydt underlydande domare, att uti gravationsbevisen skulle upptagas icke allenast de inom tio år beviljade in-teckningar utan ock de inom samma tid vid domstolen om in-teckning gjorda ansökningar. Men med behörigt afseende å detta cirkulär och å gravationsbevisets ändamål, lär dock kunna antagas, att ett sådant bevis bör, så fullständigt som tillgängliga rättsurkunder det medgifva, innehålla uppgift på de in-teckningar, som vid en viss tidpunkt vidlåda en fastighet, samt de intill samma tidpunkt vidtagna åtgärder af beskaffenhet att kunna medföra en förnånsrätt, som gäller från någon dag före den, på hvilken beviset utfärdas. Men de urkunder, ur hvilka dessa uppgifter skola hemtas, äro naturligtvis in-teckningsprotokollen med dertill hörande in-teckningsbok samt Rättens dombok, för den i § 10 af Kongl. Förordningen om in-teckning af fast egendom af den 16 Juni 1875 omförmälda händelse, att ett in-teckningsärende blifvit såsom tvistigt hänvisadt till domstols pröfning. Då emellertid, såsom i förevarande fall inträffat, en in-teckningsansökan, som i följd af derom meddelad föreskrift genom stämning dragits under domstols pröfning, sedermera varder af Rätten ogillad, och ärendet således ej vidare kan sägas vara på *domstolens* pröfning beroende, synes det ej kunna läggas domaren till last, att han i gravationsbeviset icke upptagit en dylik ansökning, särdeles som det ej kan åligga honom att efterforska, om domstolens beslut blifvit i högre Rätt öfverklagadt. Om så är, lär orsaken till en slik ofullständighet i ett gravationsbevis, böra sökas icke hos domaren, utan i lagen, som saknar för ett dylikt fall lämpliga föreskrifter. I 9 § af 1818 års in-teckningsförordning fanns visserligen föreskrifvet, att då in-teckningsansökan, som förklarats tvistig, blifvit genom stämning dragen under domstols pröfning, sökanden skall, der han vinner saken, i stad inom tre månader och på landet å det ting, som infaller näst efter tre månader, sedan domen vunnit laga kraft, den i Rättens in-teckningsprotokoll låta anteckna, och i 65 § af Kongl. Förordningen den 16 Juni 1875 har detta stadgande blifvit ytterligare utveckladt derhän, att om beslut, hvarigenom Under-rätt helt och hållet eller till någon del afslagit ansökan om in-teckning,

blifvit till följd af besvär ändradt af högre Rätt, sökanden är pliktig att inom sagda tid från det utslaget om ändringen vunnit laga kraft, förete detsamma hos Underrätten, vid äfventyr att i annat fall den inteckning, som på grund af utslaget beviljats, gäller såsom vore den sökt först å den dag, utslaget vid Underrätten företes. Men i de fall, som omförmälda lagbud afse, saknar vederbörande domare all kännedom om ärendet från den dag, Underrättens utslag meddelades, och till dess en sådan annälan som föreskrifves i den åberopade 65 § af 1865 års inteckningsförordning, eger rum; och om under denna tid ett gravationsbevis rörande den fastighet, ansökan afser, skall af domaren utfärdas, kan dennes bristande kännedom om det skick, hvaruti inteckningsärendet finnes, föranleda till en sådan ofullständighet i gravationsbeviset, som blifvit hos mig till åtal emot domaren anmaldt. Det kan visserligen invändas, att denna felaktighet i gravationsbeviset undvikes, om jemväl en afslagen ansökan i beviset upptages, men egaren af fastigheten i fråga bör kunna fordra, att uti beviset ej införas annat än det, som graverar eller kan komma att gravera egendomen, och i det fall att Underrättens beslut i inteckningsärendet vunnit laga kraft, skulle en sådan anteckning varit fullkomligt obehörig. Icke heller lär det kunna fordras, att fastighetsägaren skall anskaffa intyg om, huru med en af Underrätt afslagen inteckningsansökan vidare aflupit, enär bevisningsskyldigheten i detta afseende väl bör åligga sökanden och ej förklaranden.

Med hänsyn till den stora betydelse, gravationsbevisen hafva för realkrediten, måste hvarje ofullständighet och otydlighet i desamma högst menligt tillbakaverka på kreditförhållandena och det i samma mån vara angeläget att sådana åtgärder vidtagas, hvarigenom en dylik ofullständighet varder förebyggd.

Uti rättegångsordningen för mål, som från Domkapitlen dragas under högre Rätts pröfning, finnas föreskrifter, som torde förtjena uppmärksamhet, då fråga uppstår, huruledes den anmärkta ofullständigheten i lagstiftningen rörande förevarande ämne lämpligen skall kunna afhjelpas. I Kongl. Förordningen angående fullföljd af besvär mot Domkapitels utslag af den 29 Juli 1812 är det nemligen stadgadt, att den som vill söka ändring i Domkapitlens utslag, vare sig i de mål, som omedelbart dragas under Kongl. Maj:ts pröfning, eller sådana, hvilka gå till vederbörande Hofrätter, skall ej mindre inom besvärstidens utgång underrätta Domkapitlet om denna sin föresats än afven inom utgången af lika lång tid derefter med bevis inför Domkapitlet styrka, att han sina besvär i laga tid och ordning ingifvit, allt vid äfventyr att besvären eljest icke varda till pröfning upptagna. Ändamålet med dessa bestämmelser an-

gifves i förordningen uttryckligen vara det, att lemna Domkapitlen kännedom om de af dem meddelade utslag vunnit laga kraft eller kommit genom besvär under högre Rätts pröfning; och då det just är en sådan kännedom, som för underdomarena är nödig för undvikande af här ofvan framhållna ofullständigheten i gravationsbevisen, synes mig jemväl enahanda utväg kunna i detta fall anlitas. Om ock rättegångsordningen härigenom i någon mån invecklas, lärer den olägenheten ej böra gälla såsom hinder för beredande af erforderlig fullständighet åt gravationsbevisen, på hvilkas tillförlitlighet så viktiga intressen äro beroende. De fall, der dylika försigtighetsmått behöfva komma i fråga, äro dessutom jemförelsevis fåtaliga. Men dessutom, och då god ordning fordrar, att allt, som skall inflyta i gravationsbevisen, bör återfinnas i inteckningsprotokollet och inteckningsboken, bör anmälan, att besvär mot Underrettens utslag anförts i högre Rätt, ske hos Rätten och anteckningar derom göras i nämnda protokoll och bok. När dylik anmälan skall ske hos domstol på landet, kan det väl inträffa, att tingen eller domstols-sammanträdena så infalla, att anmälan icke kan göras inför sittande Rätt, och bör i så fall detta kunna ske jemväl hos domaren, som har att vid näst påföljande ting sådant för Rätten tillkännagifva.

Enahanda anmälan lärer ock blifva af nöden, derest underdåniga besvär öfver Hofrätts utslag i mål af nu i fråga varande beskaffenhet tillernas och fullföljas. Derest någon ändring i Underrättens beslut icke vinnes, och ändringssökanden följaktligen ej hos Underrätten fullföljer sin inteckningsansökan, lärer det ankomma på den i fråga varande fastighetens egare att med bevis hos Rätten eller Domaren styrka detta förhållande, derest han önskar, att fastigheten uti de derefter öfver den-samma utfärdade gravationsbevis icke skall besväras med anteckning om en gravation, som ej längre eger rum.

På grund af hvad sålunda är vordet anfördt, vågar jag föreslå, det Riksdagen för sin del beslutar, att 65 § af Kongl. Förordningen om inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875 må ändras till ungefärligen nedanstående lydelse, eller ock att särskild förordning af enahanda innehåll må utfärdas:

»Vill någon söka ändring i beslut, hvarigenom Underrätt eller Hofrätt helt och hållet eller till någon del afslagit ansökan om intecknings beviljande, äligge det honom att derom före utgången af besvärstiden göra anmälan hos Underrätten eller å landet hos vederbörande domare, som då har att vid näst påföljande ting gifva Rätten besked om samma anmälan, hvarom anteckning göres i inteckningsprotokollet och inteckningsboken. Inom trettio dagar efter besvärstidens slut, styrke ock klaganden

hos Rätten eller Domaren att besvären blifvit i laga tid fullföljda, hvarom anmälan hos Rätten och anteckningar, på sätt nyss sagdt är, verkställas. Varder dylikt beslut af högre Rätt ändradt, vare sökanden pligtig att, å landet sist å det ting, som infaller näst efter tre månader och i stad inom tre månader från det utslaget vunnit laga kraft detsamma hos Underrätten förete. Försummar sökanden något af hvad sålunda blifvit föreskrifvet, kommer den inteckning, som på grund af Öfverrättens utslag beviljas, att gälla såsom vore den sökt först å den dag, utslaget vid Underrätten företes.»

I Strafflagens 19:de kapitel, som handlar »om eldskada af uppsåt eller vållande så ock annan skadegörelse å egendom», innehåller:

§ 11. »Hvar som uppsåtligen förstörer Statens kanal- eller slussverk eller annan sådan vattenbyggnad, eller jernvägsanläggning, eller å de samma, dertill hörande byggnader, verk eller inrättningar, eller de för framfarten å jernväg använda vagnar eller andra fortskaffningsmedel gör sådan skada eller eljest vidtager sådana åtgärder, att fara eller olycka vid kanal- eller jernvägsfartens begagnande eller allmänt farlig öfversvämning deraf uppkomma kan; dömes till straffarbete från och med två till och med sex år. Kom deraf ej olycka, och var faran ringa; då må tiden för straffarbetet till sex månader nedsättas.

Fick annan svår kroppsskada eller död, och var den brottsliges handling af beskaffenhet, att han bort kunna inse, att dylik olycka deraf var att befara; dömes gerningsmannen, i förra fallet, till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på lifstid, och, i senare fallet, till straffarbete på lifstid eller miste lifvet. Var gerningen ej af sådan beskaffenhet, som nämnd är, men fick annan deraf svår kroppsskada eller död, eller åstadkoms allmänt farlig öfversvämning; varde gerningsmannen dömd till straffarbete från och med fyra till och med åtta år.»

§ 12. »Gör man uppsåtligen å verk, byggnad eller anläggning, som i 11 § sägs, eller å tillbehör dertill, skada, den der, utan att kunna medföra sådan fara eller olycka, som i samma § nämnd är, likväl åstadkommer väsendtligt hinder eller uppehåll i verkets, byggnadens eller anläggningens begagnande, eller vidtager man eljest åtgärder, som till sådant hinder eller uppehåll leda; dömes till fängelse eller till straffarbete i högst två år. I ringare fall må till böter dömas.»

§ 13. »Hvar som uppsåtligen förstörer eller skadar Statens telegrafinrättning, någon dess beståndsdel eller tillhörighet, eller vidtager åtgärder, hvarigenom telegrafering hindras eller störes; dömes till fängelse

i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Var skadan ringa, och förorsakades ej derigenom något hinder i telegraferingen, må till böter dömas.»

§ 14. »Hvad i 11, 12 och 13 §§ om Statens kanal- eller slussverk, annan sådan vattenbyggnad och jernvägs- eller telegrafinrättning är stadgadt, må ock å dylik, af enskilda personer, menigheter eller bolag inrättad anläggning tillämpas, om Konungen förordnat, att sådan anläggning skall lika skydd, som Statens, njuta.

§ 21. »Den, som uppsåtligen, genom vårdslöshet, oförsigtighet eller försummelse, är vållande till eldskada å annans egendom eller till skeppsbrott, eller till sådan skada eller öfversvämning, som i 11 § nämndt är, eller dertill att fara uppstått för begagnade af verk, byggnad eller anläggning, som i sagda § omförmäles, straffes med fängelse i högst sex månader eller böter.»

»Är någon, på sätt nu sagdt är, vållande till skada å fyr- eller känningsbåk eller annat sådant tecken, som i 10 § nämndt är; straffes med böter. För dylikt vållande till skada, hinder eller uppehåll, som i 12 eller 13 § omförmäles, eller till skada, som i 15 § sägs; vare bot högst två hundra riksdaler.»

Med anledning af här ofvan anförda 14 §, har Kongl. Maj:t, uppå gjorda underdåniga framställningar, utfärdat fridlysningsstadgar för en mängd sådana anläggningar, som i näst föregående §§ omförmälas.

Nu har derefter inträffat vid särskilda tillfällen att, t. ex. å jernväg, tillhörig enskildt bolag, personer gjort sig skyldige till sådana åtgärder, som i 11 och 12 §§ förbjudas, och att, då de blifvit vid domstol tilltalade, det icke kunnat bevisas, att de *uppsåtligen* föröfvat hvad dem till last legat, och hafva de då blifvit från allt ansvar frikände. Om ett sådant fall heter det i Högsta Domstolens Minnesbok för år 1879:

»Två personer åtalades för att de uppsåtligen genom vårdslöshet, oförsigtighet eller försummelse vållat att hinder och fara uppstått för begagnande af en *enskild* jernväg, hvilken till följd af Konungens förordnande, eger åtnjuta lika skydd, som, enligt 19 kap. 11, 12 och 13 §§ Strafflagen, tillkommer dylik af staten utförd anläggning; och sedan Underrätten, enär, äfven om de tilltalade kunde anses öfvertygade om berörda förfarande, sådant likväl icke vore med afseende å sagda jernvägsanläggning belagdt med ansvar, ogillat åtalet, samt vederbörande Hofrätt förklarar skäl icke hafva förekommit, ledande till ändring i Underrättens utslag, så har Högsta Domstolen ej funnit skäl att i Hofrättens utslag göra ändring.

21 § i förenämnda kapitel ansågs således icke i detta fall tillämplig.»

Då samma fara för skada å eller förlust af människolif och egen-
dom, hvilken föranledt lagstiftaren att med straff belägga vissa åtgärder,
i fråga om statens anläggningar af ofvan beskrifna art, förefinnes vid
enahanda anläggningar, åstadkomna af enskilda personer, menigheter eller
bolag, och denna fara icke i väsentlig mån minskas derigenom, att de
med straff belagda åtgärderna ouppsåtligen genom vårdslöshet, oförsig-
tighet eller försummelse inträffa, lär icke något giltigt skäl kunna an-
föras, hvarföre icke samma lagstadganden böra gälla om statens och en-
skildas anläggningar. Den här ofvan intagna 14 § synes ock vara till-
kommen för att bereda en dylik likställighet i lagstiftningen, när Konun-
gen finner dessa enskilda anläggningar vara af den art och betydhet
att de tarfva enahanda skydd som statens och derom förordnar, men
genom något förbiseende har denna § erhållit sådan ordalydelse, att den
åsyftade likställigheten eger ruin endast i de fall, då de farliga åtgär-
derna härflutit från ondt uppsåt hos gerningsmannen. I nämnde § upp-
räknas nemligen endast 11, 12 och 13 §§ såsom de, under hvilkas skydd
Konungen må ställa de enskilda anläggningarna lika med statens, hvilka
§§ alla handla om *ouppsåtlig* skadegörelse, hvaremot 21 §, som handlar
om dylik skada, tillfogad ouppsåtligen genom vårdslöshet, oförsigtighet
eller försummelse, der icke omnämnas; och deraf härleder sig utan tvif-
vel den åsigt, som i ofvan anförda, af Högsta Domstolen fastställda dom-
slut gjort sig gällande, att slik ouppsåtlig skadegörelse icke vore af lagen
med straff belagd.

Före Strafflagens utfärdande gälde i förevarande ämne *Kongl. Kun-
görelsen om en fridlysningsstadga för allmänna kanal-, sluss- jernvägs- och
telegrafinrättningar den 18 Januari 1855*, i hvilken stadga återfinnas vä-
sentligen samma stadganden, som influtit i ofvan anförda 11, 12 och 13
§§ af 19 kap. Strafflagen, likasom ock hvad i 14 § stadgas om lika skydd
för enskilda anläggningar som för statens, om Konungen derom förord-
nar, men med den skillnad, att vid en hvar af berörde stadgas §§, som
motsvara de i Strafflagen införda, tillika utsättes ansvaret för de för-
budna åtgärderna, när dessa ouppsåtligen, af vårdslöshet tillkommit,
hvadan det skydd, som efter Konungens förordnande tillerkännes enskilda
anläggningar, icke inskränkes till de fall, der de förbudna åtgärderna
äro uppsåtligen föröfvade, utan sträcker sig äfven till dem, som härflutit
från vårdslöshet, oförsigtighet och försummelse.

Nu äro under tiden emellan nämnda allmänna fridlysningsstadgas
utfärdande, år 1855, och Strafflagens trädande i kraft, år 1865, många
särskilda fridlysningsstadgar af Kongl. Maj:t utfärdade för kanal-, sluss-,
jernvägs- och telegraf-inrättningar, anlagda af enskilda personer, menig-

heter eller bolag, genom hvilka stadgar dessa enskilda inrättningar ställas under samma skydd som statens lika beskaffade inrättningar ega, enligt den åberopade allmänna fridlysningsstadgan, det vill säga, skydd för både uppsåtlig och ouppsåtlig skadegörelse; men om nämnda allmänna fridlysningsstadga måste anses upphäfven genom 2 § i Kongl. Förordningen om nya Strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864 och i stället Strafflagens hit hörande stadganden vara på de under mellantiden fridlysta enskilda anläggningarna tillämpliga, skulle dessa lida en minskning i omfånget af den fridlysning, som blifvit dem förunnad, hvilket förhållande väl utgör ett tydligt bevis att något förbiseende, vid affattandet af mera nämnda 14 § egt rum. Är nu detta sålunda uppenbart, framställer sig frågan, huru verkningarna af förbiseendet skola afhjelpas. Detta tyckes vid första tankan derpå vara helt lätt och låta sig verkställas genom att i merberörda 14 §, efter de uppräknade 11, 12 och 13 §§, tillägga 21 §; men härmed blifva de nämnda verkningarna afhjelpna endast för framtiden, det vill säga i afseende på de särskilda fridlysningsstadgar, som Kongl. Maj:t efter denna lagförändring komme att utfärda. Beträffande åter den stora mängd af dylika stadganden, som äro utfärdade dessförinnan, skulle en sådan lagförändring icke utöfva något inflytande. För att ett sådant skall kunna åvägabringas, måste alltså någon annan utväg påtänkas. En sådan vore, att jemte det i 14 §, utom de der redan omförmälde 11, 12 och 13 §§, äfven upptages den 21 §, hvarigenom fullständigt skydd bereddades de enskilda anläggningar, för hvilka Kongl. Maj:t dädanefter komme att utfärda fridlysningsstadgar, tillika för erforderlig utvidgning af det skydd, som redan blifvit dylika enskilda anläggningar genom Kongl. Maj:ts förordnanden tilldelade, antyddes genom tillägg till 11, 12 och 13 §§ i Strafflagens 19 kapitel, att de åtgärder, som der förbjudas, vore underkastade straff ej allenast när de vidtagas *ouppsåtligen*, utan äfven, när sådant skedde af vårdslöshet, oförsigtighet och försummelse. Så kunde tilläggas

efter 11 § 1 mom.:

»Vållas sådan skada genom vårdslöshet, oförsigtighet eller försummelse, straffes den vållande efter ty i 21 § 1 mom. skils»;

efter 12 §:

»Hvar, som ouppsåtligen, af vårdslöshet, oförsigtighet eller försummelse är vållande till sådan skada eller uppehåll, som i denna § sägs, straffes på sätt i 21 § 2 mom. stadgas»; och

efter 13 §:

»Har någon, ouppsåtligen, genom vårdslöshet, oförsigtighet eller för-

summelse vållat sådan skada eller förorsakat, att telegrafering blifvit hindrad eller störd; vare ansvaret sådant, som 21 § 2 mom. stadgar.»

Nu kunde det likväl hända, att när, efter det en sådan lagförändring egt rum, å enskild jernvägs- eller annan dylik anläggning skadegörelse, tillkommen genom vårdslöshet, oförsigtighet eller försummelse, åtalades, domstolarne funne betänklighet att tillämpa meranämnda §§ i deras förändrade lydelse, i händelse det befunnes, att den för den i fråga komna anläggningen gällande fridlysningsstadga vore af äldre datum, än de förändrade §§:nas nya lydelse, emedan fridlysningsstadgan hänvisade till dessa §§ i den lydelse, de förut hade, då de förbjödo eller med straff belade endast *uppsåtligen* tillfogad skadegörelse. Jag har derföre tänkt mig, att det åsyftade målet skulle kunna vinnas med ännu obetydligare ändring i lagtexten, derest Riksdagen för sin del beslutade, att meranämnde 14 § i 19 kap. Strafflagen skulle erhålla denna förändrade lydelse:

»Hvad i 11, 12, 13 samt 21 §§ här nedan, om Statens kanal- eller slussverk, annan sådan vattenbyggnad och jernvägs- eller telegrafinrättning är stadgadt, må ock å dylik, af enskilda personer, menigheter eller bolag inrättad, anläggning tillämpas, om Konungen förordnar, att sådan anläggning skall lika skydd, som Statens, njuta»,

och Riksdagen tillika, i den underdåniga skrifvelse, med hvilken detta beslut öfverlemnades, anhölle, att Kongl. Maj:t, derest beslutet vunne nådig fastställelse, täcktes genom allmän kungörelse förordna, att sedan allmänna lagen i berörda § undergått nyss nämnda förändring, alla förut utfärdade ej mindre på ofvan nämnda 1855 års allmänna fridlysningsstadga, än ock på 14 § i 19 kap. Strafflagen, grundade fridlysningsstadgar för i fråga varande af enskilda personer, menigheter eller bolag inrättade anläggningar, skulle, utan att förnyade ansökningar derom erfordrades, medföra det skydd, nämnda § i sin förändrade lydelse innebure.

Ett aktiebolag, hvars bolagsordning var af Kongl. Maj:t fastställd, och som hade till ändamål att förädla, tillgodogöra och realisera skogseffekter samt idka handel med lifsmedel, blef försatt i konkurstillstånd. Uti den för borgenärerna af Gode männen framlagda berättelse anmäldes, att bolaget fört kapitalbok, kassabok, afräkningsbok, protokollsbok, aktiebok och journal, men att *breffbok saknades*, samt att åtskilliga *raderingar och öfverstrykningar förekomme i räkenskaperna*, särdeles i kassaboken.

Enligt bolagsordningen ålåg det bolagets förvaltare att föra bolagets räkenskaper.

Åtskillige borgenärer framstälde hos Konkursdomstolen yrkande om ansvar å förvaltaren, som tillika varit delegare och styrelseledamot i bolaget, för det han visat uppenbar vårdslöshet emot bolagets borgenärer, bland annat derigenom att han, på sätt Gode männen hade anmält, icke ordentligen fullgjort bolagets bokföring.

Förvaltaren bestred åtalet, under förmenande, att han uti ifrågavarande hänseende icke gjort sig skyldig till någon försummelse, som enligt lag medförde ansvar; men enär förvaltaren visat uppenbar vårdslöshet mot bolagets borgenärer derigenom, att han icke fört någon brefbok, samt att han, som enligt bolagsordningen haft åliggande att föra bolagets räkenskaper, uti dem verkställt åtskilliga raderingar och öfverstrykningar, pröfvade Häradsrätten — som ansåg förvaltaren jemväl i andra hänseenden hafva visat vårdslöshet mot borgenärerna — jemlikt 23 kap. 3 § 3 och 4 mom. Strafflagen rättvist döma förvaltaren att hållas fyra månader i fängelse.

Uppå förvaltarens besvär förklarade Kongl. Svea Hofrätt, med ändring af Häradsrättens utslag, att förvaltaren icke kunde svårare anses, än att han, såsom förvunnen att ej hafva ordentligen fullgjort den bokföringsskyldighet honom ålegat, skulle för sålunda visad uppenbar vårdslöshet mot bolagets borgenärer, jemlikt 23 kap. 3 § Strafflagen, hållas i fängelse två månader.

Förvaltaren anförde häröfver underdåniga besvär; och vid målets föredragning i Högsta Domstolen den 19 Januari 1880 förenade sig de fleste ledamöterna om detta yttrande:

»Enär med den oordentlighet i fullgörandet af stadgad bokföringsskyldighet, hvarför ansvar är stadgad i 23 kap. 3 § Strafflagen, afses vårdslöshet som gäldenär, hvilken kommit i konkurstillstånd, mot sina borgenärer visat, men till sådant brott icke är att hänföra den vårdslöshet, som klaganden må hafva ådagalagt i sitt åliggande att i egenskap af ifrågavarande aktiebolags förvaltare föra bolagets böcker, blef, med ändring af domstolarnes beslut, klaganden från det honom i målet ådömda ansvar befriad.»

Grunden till detta domslut kan ej vara någon annan än den, att aktiebolaget betraktats såsom en persona moralis och såsom sådan icke underkastad ansvar efter Strafflagen, men då äro ock med detsamma ett aktiebolags borgenärer helt och hållet beröfvade det skydd, ofvan åberopade kapitel är afsedt att bereda borgenärer i allmänhet, emot konkursgäldenärs bedrägeri, oredlighet och vårdslöshet; och det kan icke väcka undran, om i vårt land, der under de senare åren antalet och betydelsen af aktiebolag och deras affärsförhållanden vunnit så stor tillväxt

och der dylika bolags iråkade obestand ej längre hör till sällsyntheterna, nämnda domslut framkallat oro och bekymmer. Jag har derföre ansett det vara min pligt att på förhållandet fästa lagstiftarens uppmärksamhet, på det att, genom förtydligande eller tillägg, otydligheten eller ofullständigheten i den gällande lagstiftningen må varda afhulpen.

I detta afseende har det synt mig ändamålsenligast att, efter 3 § 4 mom. i 23 kap. Strafflagen ett stadgande tillägges af ungefärligen detta innehåll:

»Hvad i denna och de två föregående §§ af detta kapitel är stadgadt om bedräglig, oredlig eller vårdslös gäldenär i konkurs, gälle ock, i tillämpliga delar, om den eller dem, som i aktiebolag, hvars egendom blifvit till borgenärer afträdd, haft sig anförtrodt att bolagets angelägenheter omhänderhafva och förvalta.»

I fråga om *gällande föreskrifter angående straffs verkställande* aflät jag den 1 Juni sist förflutna året underdånig framställning till Kongl. Maj:t, af hufvudsakligen följande innehåll:

Uti underdånig skrifvelse den 9 Maj 1880 anhöll senast församlade Riksdag, att Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, om och under hvilka vilkor tiden för straffarbets fullgörande i cell inom rikets fängelser kunde utsträckas, äfvensom huruvida ej för dem, hvilka icke utan fara för sitt helsotillstånd kunde underkastas cellstraff, denna straffart skulle kunna mot annan sådan utbytas.

Såsom skäl, hvarföre icke, på sätt föreslaget varit, Riksdagen formligen affattat lydelsen af de lagbud, som för det afsedda ändamålets vinnande skulle sättas i stället för de nu gällande, hade Lagutskottet, der ärendet inom Riksdagen behandlats, anfört, att det väckta förslaget vore af djupt ingripande betydelse för vårt straffsystem och fängelseväsende, och att frågan syntes, före sin lösning, erfordra en mera omfattande och mångsidig utredning, än som inom Riksdagen kunde åstadkommas.

Delande denna Lagutskottets åsigt hölle jag före att, derest Riksdagens nyss berörda underdåniga framställning vunne nådigt afseende, en utredning af de med straffsystemet och fängelseväsendet sammanhängande förhållanden skulle ifrågakomma af ett sådant omfång, att de iakttagelser inom denna förvaltningsgren, jag under en temligen lång följd af år haft skyldighet och tillfälle att göra, kunde blifva af någon användbarhet; hvarföre jag trodde mig böra sammanföra och, till det afseende det kunde finnas förtjena, öfverlemna det väsentligaste af hvad erfarenheten, på sätt nämndt vore, gifvit mig vid handen, och som tid

efter annan varit omförmäldt i mina embetsberättelser, förnämligast i den till 1878 års riksdag afgifna.

Härvid borde i första rummet komma i betraktande nådiga *Förordningen angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum den 21 December 1857* och hvad under densammas tillämpning befunnits anmärkningsvärdt.

Redan vid 1 §, hvarest stadgas, att »den som till straffarbete på två år eller kortare tid dömd är, skall, der så ske kan, under straffarbetet hållas i enrum», hade tvekan uppstått, huru strängt efter bokstafven tidsbestämningen *två år* borde tagas. Några bland Konungens Befallningshafvande tillämpade detta stadgande så, att om en fånge, som vore dömd till två års straffarbete, tillika blifvit dömd till böter, hvilka, förvandlade och sammanlagda med nämnda straffart, ökade strafftiden med endast några få dagar öfver två år, sändes fången genast till gemensamhetsfängelse; andra åter höllo strängare på uttrycket dömd, än på de två åren, och förmenade, att då den straffskyldige vore *dömd* till endast två års straffarbete, och den tillökning i tid, som böternas förvandling till straffarbete medfört, härflutit från den tillfälligheten, att den bötfälde saknat tillgång att böterna gälda, fången borde i enrum fortfarande hållas, äfven om straffarbetet i enrum komme att öfverskrida två år. För den förre åsigt kunde, utom bokstaffiga lydelsen af stadgandet om strafftidens längd, anföras, att då lagstiftaren veterligen med hufvudsakligt afseende å den menliga inverkan på fångens helsa, som en längre tids kvarhållande i enrum ansetts kunna medföra, utsatt längsta tiden för straffarbete i enrum till två år, och sådan verkan vore att befara af strafftidens utsträckning öfver nämnda gräns, för hvilken orsak än utsträckningen egde rum, lagens stadgande borde efter bokstafven tillämpas. För den senare åsigt kunde, såsom redan anmärkt vore, lagens bokstaf jemväl åberopas, men dessutom den viktiga omständigheten, att vid granskning af Strafflagen och den dit hörande nådiga Förordningen om samma lags införande, det uppenbarligen visade sig, att straffbestämningen, straffarbete i två år, utgjorde en gränsskilnad emellan brottens svårare och lindrigare art, såsom tydligast framginge af hvad nyss berörda nådiga förordning angående Strafflagens införande uti 19 § innehölle i fråga om personers inmanande i häkte för misstanke om begångna brott. Ehvad nu berörda gränsskilnad i någon mån inverkat på bestämmandet af två år för fångens hållande i enrum under strafftiden, eller icke, vore det dock obestriddigt, att det i vår nyare lagstiftning tydligt framträdande straffvandet att genom straffet ej blott afskräcka från brott, utan äfven främja brottslingens förbättring, blifvit i icke ringa mån understödt derigenom,

att nybörjarna på brottets bana fått i de allra flesta fall undergå straffet i enrum och dermed undgått besmittelsen af samvaron inom gemensamhetsfängelserna med äldre, förhärdade brottslingar.

Vidare hade rätta förståndet af det i samma § förekommande uttrycket: »hållas i enrum» varit i fråga satt. När t. ex. en fånge, som i enrum underginge straff, blifvit sinnesrubbad eller råkat i så beskaffad sjukdom, att han ansetts icke kunna vårdas inom fängelset utan blifvit försänd till hospital eller allmänt sjukhus, der han måst stanna i veckor, månader, någon gång år, borde han, när han återkomme, få räkna sig till godo på strafftiden den sålunda utom fängelset, men dock i allmänt förvar — särledes på hospitalen — tillbragta tid? En annan fånge hade insjuknat under sin strafftid, men ej svårare än att han kunnat vårdas inom fängelset, der dock en annan person, fånge eller fri, måst såsom skötare vistas med den sjuke i cellen, dag och natt. Kunde den sjuke under sådant förhållande betraktas såsom den der i enrum utstode sitt straff och således få på strafftiden afräkna de dagar eller veckor han varit sjuk? —

Förr bemälda 1857 års förordning innehåller vidare i 2 §: »Straffarbete, som endast omfattar en tid af högst tre månader, skall oafkortadt verkställas, utan afseende derpå, att den dömda under tiden hålles i enrum. Är sådant arbete för längre tid ådömdt, varde, då detsamma jemlikt 1 § verkställas i enrum, från den del af ådömda strafftiden, som öfverskjuter tre månader, en fjerdedel afdragen. Uppkommer i sådant afdrag brutet månadstal, varde fjerdedels månad till sju dagar räknad. Skall afdrag i dagatal ske, och uppkommer i afdraget brutet tal, varde för det tal hel dag å strafftiden afräknad.»

Här mötte första gången, så vidt mig känt vore, ett allmänligt stadgande om afdrag eller minskning i en uti lag utsatt och genom domstols laga kraft vunna utslag bestämd strafftid.

Nästa steg i samma riktning utgjorde nådiga *Förordningen, angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum den 30 Maj 1873*, hvarest stadgas:

»Den, som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år, skall, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum en sjettedel af den ådömda strafftiden, dock icke under sex eller öfver tolf månader. Uppkommer vid bestämmandet af tiden för cellstraffet brutet månads- eller dagatal, tages detta icke i beräkning. För den tid, straffet sålunda verkställas i enrum, skall från återstående strafftiden afdragas en tredjedel af den tid, hvarmed cellstraffet öfverskjuter tre månader; uppkommer vid afdragets bestämmande brutet månadstal, räknas en

tredjedels månad till tio dagar. Den, som är dömd till straffarbete på lifstid, skall ock, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum tolf månader.»

Att ett genom domstols laga kraft vunna utslag bestämdt straff icke verkställes i enlighet med utslaget föreskrift, måste i allmänhet betraktas såsom en betänkelig sak. Hos dem, som icke kände denna, bredvid den allmänna lagen gällande lagstiftning — och desse vore i många fall ej mindre de, hvilka saken närmast rörde, eller de till straff dömda, än ock målsegande, som för liden rättskränkning sökt och vunnit lagens näpst å rättskränkaren — måste det helt visst väcka förvåning, när exempelvis förbrytaren, som varit dömd till två års straffarbete, frigåfves såsom den der utstått sitt straff, efter ett år, sex månader och tjuguen dagar. Att en annan myndighet än den, som har att tolka och tilllämpa lagen, eller domaremagten, kunde och finge ingripa och förkorta den strafftid, lag och laga domstol utsatt, kunde ej undgå att i de okunniges ögon nedsätta domaremagtens helgd och anseende. Ett sådant fåkunnighetens föreställningssätt finge dock lemnas utan afseende, derest bjudande nödvändighet kunde uppvisas för den verkställande magtens behörighet att afvika från laga kraft vunna domars tydliga föreskrift, men en sådan nödvändighet syntes mig icke vara för handen. Den hade obestriddligen en gång funnits, den tid nemligen, då enrum eller celler icke varit att tillgå i de fångelser, der straffarbete eller fångelsestraff på kortare tid borde verkställas. Rättvisa och billighet fordrade då, att den fånge, som utstode sitt straff i enrum — hvilket i allmänhet ansågs och fortfarande anses svårare än straffets undergående tillsammans med andra fångar eller i så kalladt gemensamhetsfångelse — tillerkändes någon ersättning för en sådan straffets skärpning genom detsamma förkortande till tiden. Detta förhållande egde numera icke rum, sedan i alla län finnes ett, i några flera, cellfångelser. Det kunde visserligen ännu hända, att af två eller flere, som voro dömda till lika lång strafftid, någon af en eller annan orsak icke finge utstå sitt straff i enrum, men detta blefve ett undantagsförhållande, för hvilket särskild lag kunde finnas, men att straffets förkortande, när det verkställes i enrum, skulle vara regel, detta syntes mig icke någon nödvändighet fordra.

Vore nu dylika förkortningar eller afdrag å den i lagen och domstolarnes utslag bestämda strafftiden, som efter gällande föreskrifter alltid skola tillämpas så ofta den straffskyldige utstår sitt straff i enrum, icke nödvändiga och oundvikliga, så borde de ju förr desto hellre afskaffas. Knappast någon, som icke haft befattning med nämnda föreskrifters tillämpning eller med denna tillämpnings öfvervakande, kunde

föreställa sig alla de svårigheter, som dervid sig yppade. Det vore isynnerhet efter tillkomsten af 1873 års ofvan intagna förordning som antalet svårlösliga uppgifter i berörda afseende ökats, hvarpå det framdeles blefve tillfälle att anföra några exempel. Men äfven före år 1873 hade meningarna varit delade och vore det ännu i den till utseendet enkla frågan, huruvida den tillökning i straffarbetstiden, som tillika med straffarbete ådömda böters förvandling till dylikt arbete medförde, vore föremål för sådant afdrag, som nyss nämndes, eller icke. I grunden enahanda skäl, som ofvan omförmäldes i fråga om rätta förståndet af tidsbestämningen »två år» i 1. § af 1857 års förordning, anfördes äfven här för de olika meningarna. Å den ena sidan åberopades, att fången ursprungligen ej vore *dömd* till den genom bötesförvandlingen tillkomna ökade strafftiden och att derföre afdrag för den sålunda tillagda tiden ej borde medgifvas; och å den andra sidan deremot, att straffarbetet vore lika svårt, för hvilken orsak än fången detsamma underginge, och att han förty borde njuta det stadgade afdraget jemväl för den genom böternas förvandling tillkomna strafftiden.

I 3 § af 1857 års förordning stadgas:

»Är någon, enligt 1 §, till fullgörande af ådömdt straff insatt, och varder han, innan det straffet fullbordadt är, för annat brott, begånget före eller efter bestraffningens början, dömd till ytterligare straffarbete under tid, som, sammanlagd med den förut ådömda, ej öfverstiger två år; varde jemväl senare straffet i enrum verkställt, under iakttagande af enahanda afdrag, som skulle hafva egt rum, om båda straffen varit samtidigt ådömda. Öfverskjuter den sammanlagda strafftiden två år, då skall fången, innan han i annat fängelse insättes, i enrum utsitta den tid, som mot det först ådömda straffet svarar.»

Denna paragrafs tillämpning hade i icke ringa mån försvårats efter tillkomsten af 1873 års förordning. I det uti paragrafen sist omförmälda fall, eller det, då genom det senare domslutet den redan till straffarbete i enrum hållne förbrytaren ålades ny strafftid, som, sammanlagd med den förut ådömda, öfversköte två år, uppstode fråga, huruvida nyss nämnda 1873 års förordning — som bjuder att den, som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år, skall *vid strafftidens början* hållas i enrum en sjettedel af strafftiden, mot åtnjutande af afdrag å det öfriga straffet med en tredjedel af den tid, hvarmed straffet öfverstiger tre månader — borde tillämpas, eller icke. Emot en sådan tillämpning kunde anmärkas dels den omständighet, att cellstraffet skulle aftjenas »vid bestraffningens början», hvilket här ej kunde ske, då fången redan förut underginge cellstraff, dels ock det kända förhållande,

som föranledde denna förordnings utfärdande, nemligen att det visat sig, hurusom förbrytare med fullt uppsåt sökt skärpa sina förbrytelsers straffbarhet af den stundom öppet erkända bevekelsegrund, att derigenom blifva dömda till straffarbete på längre tid än två år och få aftjena straffet i gemensamhetsfängelse, samt sålunda undgå cellstraff. Att bringa ett sådant ondt anslag hos förbrytaren på skam kunde i detta fall ej hafva ansetts vara af nöden och påkalla ny lägstiftning, då ett sådant stadgande redan funnes, som det i nyss intagna § af 1857 års förordning förekommande, att om någon, som för fullgörande af redan ådömdt straff redan vore i enrum insatt för annat brott, begånget före eller efter strafftidens början, dömdes ytterligare till straffarbete, vare sig att detta, sammanlagdt med det förut ådömda, öfver- eller understege två år, han likväl icke skulle insättas i annat fängelse, innan han i enrum utstått det först ådömda straffet; hvilket stadgande visligen betoge fången frestelsen att genom begående af brott under fängelsestiden söka undkomma cellstraffet och få öfverflytta till gemensamhetsfängelse. Detta gälde likväl endast i det fall, att å det cellstraff, fången underginge vid den tid, då han för nytt brott dömdes, återstode så lång tid som en sjettedel eller minst sex månader af tiden för det nya straff, hvartill han dömdes, sammanlagd med återstoden af den förut ådömda strafftiden. Vore detta icke händelsen, då måsté fråga om tillämpning af 1873 års förordning obestridligen uppstå, och dermed uppstode tillika åtskilliga andra invecklade frågor. Skulle nämnda sjettedel beräknas å hela det sammanlagda straffet eller endast å den del deraf, hvartill fången icke vore förut dömd? och, i sist nämnda fall, skulle denna tid för cellstraffet alltid bestämmas till sex månader? Efter hvilken grund skulle det stadgade afdraget beräknas? Å det först ådömda straffet, som alltid till fullo skulle aftjenas, borde väl afdraget verkställas efter 1857 års förordning med en fjerdedel af den strafftid, som öfverstege tre månader och detta afdrag göras på cellstraffet. Å det dermed sammanlagda nya straffet åter borde lika ostridigt afdraget ske med en tredjedel af den del, hvarmed cellstraffet öfverstege tre månader, men detta afdrag skulle göras å den återstående strafftiden, det ville väl säga, å den del af strafftiden, som fången skulle aftjena i gemensamhetsfängelse. Hvilka invecklade räkneuppgifter kunde härvid ej förete sig!

Utän tvifvel härflöte alla dessa föreskrifter från det sorgfälligaste sträfvande att äfven i de minsta omständigheter tillgodose rättvisans kraf; men en annan fråga vore, om icke den vinst för rättvisan, som söktes genom en dylik, i de minsta omständigheter ingående lagstiftning, i många fall ginge förlorad genom de misstag i tillämpningen, som före-

skrifternas invecklade beskaffenhet måste föranleda, och hvilka med den strängaste kontroll ej kunde i rätt tid förekommas, helst då det icke kunde begäras, att den straffskyldige sjelf skulle kunna bedöma, om rätt vederfarits honom eller icke, och i senare fallet deröfver föra klagan.

När det inträffade, hvarom nyss nämndes, att en fånge under pågående strafftid tilltalades för annat brott, begånget före eller under strafftiden, gäfvade detta anledning till en meningsskiljaktighet hos vederbörande myndigheter, hvilken icke borde lemnas obemäld. De olika meningarne rörde den tidpunkt, då det föregående straffet borde afbrytas, och fången ånyo betraktas och behandlas såsom ransakningsfånge. Vid några fångelser antoges nämnda tidpunkt vara inne i samma stund det nya brottet blifvit för Konungens Befallningshafvande eller Tillsyningsmanen vid häktet anmaldt och samtidigt ransakning om detta nya brott hos domaren äskad; vid andra åter afbrötes det pågående straffet icke förr än samma dag fången inställdes för ransakningsdomstolen eller dit afsändes. Dessa olika förfaringssätt invercade icke så obetydligt på fångelsetiden i dess helhet, synnerligast när angående det nya brottet skulle ransakas af domstol på landet, der ransakningen icke behöfde företagas förr än tre veckor efter det densamma blifvit hos domaren begärd; hvarföre någon föreskrift i ämnet syntes erforderlig.

Till de redan anmärkta kunde läggas åtskilliga andra omständigheter, som vid straffs verkställande förekomme och förtjente att omnämnas.

Antalet dagar i den uti straffdomar ofta utsatta tidsbestämningen *månad* hade af ålder beräknats till antingen tretio eller tjuguåtta, men genom nådiga Förordningen den 13 November 1860 föreskrefs:

»Då tid för ådömdt straffarbete skall räknas efter månad eller år, varde den dag för slutdag ansedd, som genom sitt nummer i månaden motsvarar den, från hvilken tidsräkningen börjas; börjas den på dag, mot hvilken ej någon svarar i den månad, hvarunder räkningen slutas, varde sista dagen i den månad för slutdag ansedd; samma lag vare i afseende på fångelsestraff, der ej annan beräkningsgrund finnes särskildt i lag stadgad.»

Härmed infördes sålunda ett tredje räknesätt, hvarigenom månaden stundom erhöle tretioen dagar. Detta förhållande vore ej tillfredsställande; och då på en så kort strafftid som t. ex. två månader kunde uppstå en skilnad af tre dagar till men för den, som befordrades att undergå straffet under Juli och Augusti månader, i jemförelse med den, som finge utstå straffet under Januari och Februari eller Februari och

Mars månader, saknades ej skäl att taga i öfvervägande, huruvida icke tidsbestämningen månad borde helt och hållet försvinna ur lagar och författningar samt i stället endast tidsbestämningens *år* och *dagar* användas, såsom ock i en del främmande länders lagstiftning vore vedertaget. Derigenom undvekes ock anledning att begagna det alltid mer och mindre oegentliga och otydliga uttrycket: »brutet månads- och dagatab». En hel dag vore ju ett brutet månadstal och det samma vore väl och bråkdelen af en dag.

Såsom undantag från Strafflagens föreskrift att, när hos den böt-fälde tillgång saknas till gäldande af ådömda böter, dessa skola efter faststald tarif förvandlas till fängelse vid vatten och bröd, vore i 9 § af nådiga Förordningen om Strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864 stadgadt, att »de i särskilda lagar och författningar angående landets hushållning utsatta böter skola förvandlas till fängelse efter de särskilda föreskrifter, som i sådan lag eller författning må finnas meddelade».

Dylika lagar och författningar, som tillkommit före år 1864 och ännu gälla, äro, så vidt jag har mig bekant, endast: Grufvestadgan den 12 Januari 1855; Förordningen angående förbud emot lotteri-inrättningar den 21 Mars 1844; Legostadgan den 23 November 1833; och Förordningen angående tillverkning, vård och försäljning af krut den 1 Oktober 1858.

Dessa förordningar, som i afseende på grunden för böternas förvandling och den straffart, till hvilken förvandlingen skulle ske, skilde sig ej allenast från allmänna lagen, utan ock från hvarandra, vore äfven skiljaktiga i fråga om strafftidens beräkning, i det Grufvestadgan och Förordningen angående tillverkning m. m. af krut antogo tretio, men Lotteriförordningen endast tjuguåtta, dagar i månaden.

God ordning och följdriktighet i lagstiftningen syntes fordra, att de i dessa författningar bestämda böter, när tillgång till deras gäldande hos den sakfælde saknades, borde förvandlas i likhet med andra böter, enligt Strafflagen, ehvad fängelse vid vatten och bröd blefve såsom allmänt förvandlingsstraff bibehållet eller ett annat satt i dess ställe.

En alldeles egen ställning intoge nådiga *Förordningen angående ansvar för den, som falskeligen å sig bekänner missgerning af mindre svår art, än att den dödsstraff förtjenar, den 1 Mars 1830*, i det denna förordning stadgade, att den som till nämnda förbrytelse gjort sig skyldig skall »plikta med fängelse vid vatten och bröd efter omständigheterna». Detta vore, så vidt jag kände, det enda nu gällande lagbud,

som föreskrefve, att fängelse vid vatten och bröd skulle någon omedelbarligen åläggas.

Då emellertid nämnda straffart icke funnes bland dem, som uppräknas i Strafflagens 2 kap. 1 §, utan omtalades i 10 § af samma kapitel endast såsom ett straff, hvartill böter vid bristande tillgång till deras gäldande skulle förvandlas, syntes ifrågavarande stadgande om straffartens ådömande omedelbarligen icke stå väl tillsammans med den gällande allmänna lagen.

Beträffande *sättet för expedierandet vid Rikets Hofrätter af så kallade revisionsutslag* har jag under den 30 November sistlidna år hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning och dervid hufvudsakligen anfört:

Genom klagomål, som till mig inkommit, hade min uppmärksamhet blifvit fäst på olikheten i sättet att expediera så kallade *revisionsutslag* hos Rikets Hofrätter.

Nämnda klagomål hade haft sin grund i det förhållande att, sedan klaganden och en annan borgenär i en konkurs, hvar för sig, i Kongl. Göta Hofrätt fullföljt vad emot konkursdomstolens utslag, men öfrige borgenärer i konkursen, såsom svarande, i bemålde Kongl. Hofrätt utblifvit, och, efter det Kongl. Hofrättens dom fallit, den andre borgenären sökt att få Kongl. Maj:ts pröfning i underdånighet hemställa Kongl. Hofrättens dom; så hade klagandens ombud blifvit öfver nämnda ansökning hördt och derefter så kalladt revisionsutslag expedierats ej mindre till revisionssökanden, än ock till klaganden, hos hvilken lösen för utslaget utnättningsvis uttagits; hvilket allt klaganden funnit desto mera anmärkningsvärdt, som, enligt hans förmenande, både han och revisionsökanden varit att anse såsom kärke parter hos Kongl. Hofrätten, och de öfrige borgenärerna såsom rätte svarande.

Oberoende af det afseende klagandens anmärkning, att han icke bort såsom svarande part i hufvudsaken betraktas, kunde förtjena, visade det använda expeditionssättet, att hos nämnde Kongl. Hofrätt den åsigt gjort sig gällande, att utslag uppå en revisionsansökning bort utfärdas ej allenast till sökanden utan äfven till hans vederpart, och detta antagande vunne bekräftelse af det yttrande, jag från vederbörande expeditionshafvanden i Kongl. Hofrätten infordrat och fått emottaga, hvaruti anfördes, att då klaganden i Kongl. Hofrättens dom funnits upptagen såsom tillstädeskommen svarande emot revisionssökanden, och klagandens ombud blifvit öfver revisionsansökningen hördt, expeditionshafvanden ansett sig vara pliktig att, i enlighet med stadgandet i 24 kap. 7 § Rättegångs-

balken och i öfverensstämmelse med inom Kongl. Hofrätten vedertaget bruk, af ifrågavarande, efter anslag gifna utslag utskrifva mot lösen äfven ett exemplar till klaganden.

Ett likartadt förfaringssätt vid expedierandet af revisionsutslag iakttages, efter hvad jag inhemtat, i Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge.

I Kongl. Svea Hofrätt deremot hade, äfven före år 1855, då nu gällande expeditionstaxa utfärdades, revisionsutslag expedierats endast till revisionssökanden.

Vid bedömandet af det ena eller andra expeditionssättets öfverensstämmelse med meningen och grunden i hithörande lagstadganden borde följande omständigheter tagas i betraktande:

I 10 § af Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855 uttalades denna allmänna grundsats:

»Kärande, klagande eller sökande vare skyldig att mot lösen uttaga Rättens eller embetsmyndighetens dom, utslag eller resolution, äfvensom protokoll, då beslutet utan rubrik utskrifves»; hvarefter i följande 11 § stadgades:

»Svarande eller förklarande, som begär expedition, erlägga därför lösen efter samma grund som kärande, klagande eller sökande.»

Dessa föreskrifter syntes hafva all erforderlig tydlighet. »Den som söka vill, att Konungen må pröfva Hofrätts dom och utslag, som i hufvudsaken fallit», såsom det heter i 30 kap. 1 § Rättegångsbalken, vore ostridigt en »sökande», och hans vederpart, som öfver denna ansökning hördes och finge sig yttra, vore »förklarande»; den förre vore således skyldig att mot lösen uttaga Kongl. Hofrättens utslag eller resolution på ansökningen, den senare hade icke skyldighet att lösa en slik resolution, men rätt att få expeditionen emot lika lösen, när han det begärde.

Men kort efter det ofvan berörda 1855 års förordning blifvit utfärdad, hade ett Kongl. Bref af den 15 Januari 1856 utkommit, hvaruti förordnades att, »vid tillfällen då, enligt 24 kap. 7 § Rättegångsbalken och nådiga Brefvet den 19 Augusti 1761» — som bjuder, att hos Konungen eller i Hof- och Öfverrätter domar i tvistemål icke skola offentligens afsägas, utan ett enda och lika expeditionssätt, nemligen det skriftliga, brukas — »två exemplar af domar eller utslag skola utskrifvas för att parterna emot lösen delgifvas;« denna lösen, äfven hvad beträffar svarande eller förklarande parts exemplar, borde beräknas att utgå till det belopp, »som för dom eller utslag vore i expeditionstaxan bestämdt».

Härigenom tycktes uppfattningen af expeditionstaxans ofvan anförda klara föreskrift, att endast sökanden vore skyldig att lösa Rättens reso-

lution hafva blifvit vilseledd. Orsaken till förvillelsen skulle då vara lydelsen i 7 § i 24 kap. Rättegångsbalken, der det heter: »alle Rättens domar eller utslag, som efter kungörelse å Rättens dörr afsägas eller utgifvas, böra förut tvefaldt färdiga skrivas utan fel, att delomännen måge dem, med Rättens underskrift och insegel, utan uppskof undfå mot den lösen, som särskildt stadgadt är». Här talades nemligen om domars och utslags utgifvande »efter kungörelse å Rättens dörr», eller, såsom det vanligast hette, »efter anslag»; och som det af ålder varit brukligt, att revisionsutslag utgifvits efter anslag — ett bruk, som iakttoges jemväl i Kongl. Svea Hofrätt, der likväl, detta oakadt, såsom redan nämndt vore, endast *ett* exemplar af revisionsutslag expedierades, nemligen till revisionssökanden — alltså skulle revisionsutslag utskrifvas i två exemplar, eller till begge delomännen. När emellertid detta antagande närmare undersöktes, visade det sig, att revisionsutslags anslående före utgifvandet sannolikt icke hade sin orsak i stadgandet uti 7 § af 24 kap. Rättegångsbalken, utan i ett annat stadgande, och att ansländet i detta fall jemväl hade ett annat ändamål. I Kongl. Brefvet till samtliga Hofrätterna den 24 April 1754 stadgades nemligen:

»Som Kongl. Maj:t, till förekommande af tidens utdrägt med rättegångssaker, som stundom derigenom förorsakades, att en del parter, då de erhållit tillstånd att draga deras tvistemål under Kongl. Maj:ts skärskådan, ehuru de väl hos Hofrätten ingifva stämpladt papper och lösen till handlingarnes afskrifvande, dock draga ut, den ena tiden efter den andra, att sådant papper och lösen till protokollernas afskrifvande inlemna, i nåder funnit godt att derom låta en allmän förordning utfärdas; och Kongl. Maj:t jemväl aktar nödigt att parterna varda om deras skyldighet härutinnan af Hofrätten vid revisionssökandet påminte; alltså har Hofrätten att *genom öppna anslag på vanligt sätt* hädanefter alltid kungöra de revisionssökande parter deras, efter detta Kongl. Maj:ts nådiga förordnande, åliggande skyldighet i detta mål, samt dem dessutom, enär revisionssökandet beviljas, derom erinra.»

Det syntes vara ganska sannolikt, att det vore från detta stadgande bruket att anslå revisionsutslag före utgifvandet uppkommit, om än det kunde vara tvifvelaktigt, huruvida icke 1754 års nådiga Bref åsyftat ett annat anslag, än det nu brukliga, hvilket endast innefattade kungörelse om utgifvande påföljande dag af revisionsutslag i det eller det målet. Skulle nemligen anslaget tjena det i nämnda Kongl. Bref uppgifna ändamål att kungöra de revisionssökande deras skyldigheter, så borde anslaget vara beständigt och innehålla allmänna, för alla dylika mål gäl-

lande föreskrifter, eller ock skulle för hvarje särskildt mål sjelfva utslaget vara anslaget och ej endast kungörelsen om utslagets utgifvande.

Att föreskriften i 24 kap. 7 § Rättegångsbalken om domars och utslags utgifvande efter kungörelse å Rättens dörr icke kunde gälla om revisionsutslag, ådagalade dessutom ett sådant utslags tillkomst, beskaffenhet och form. Revisionsökandet, sådant det beskrefves i 30 kap. 1 § Rättegångsbalken, och Hofrättens förfarande dervid vore närmast att förlikna med parts missnöjesanmälan eller vads erläggande vid underdomstol och domstolens meddelande af besvärshänvisning eller vadebevis; och likasom dylik hänvisning eller sådant bevis meddelades endast den part, som missnöje anmält eller vad erlagt, och ej hans vederpart, så syntes revisionsutslag behöfva expedieras endast till revisionsökanden. Att Hofrätten hade sig ålagdt, hvad som eljest tillhörde Öfverrätten, eller att pröfva, huruvida den ändringssökande fullgjort de vilkor, som honom i sådant hänseende blifvit föreskrifna, och att vederparten dervid egde att yttra sig, tycktes ej böra ändra förhållandet, enär vederparten vid revisionsökandet hade samma rätt, om han det begärde, att lösa revisionsutslaget, som vederparten i underrätten att der lösa utslaget med besvärshänvisning eller vadebevis. Här vore således fråga om utslag i ett ansökningsärende, icke i ett tvistemål.

Beträffande åter formen för revisionsutslag, så meddelades sådana vid samtliga Hofrätterna genom protokollsutdrag, underskrifvet af protokollsföranden, såsom syntes af det Kongl. Göta Hofrätts utslag, hvaröfver klagan hos mig blifvit förd, och af blanketter till dylika utslag, hvilka jag från Kongl. Svea Hofrätt, samt Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge, förskaffat och vid denna min underdåniga berättelse fogade. De domar och utslag åter, som, enligt 24 kap. 7 § Rättegångsbalken, efter kungörelse å Rättens dörr och tvefaldt färdiga skrifna till delomännen utlemnades, vore med »Rättens underskrift och insegel» försedda.

Slutligen borde ej lemnas alldeles ur sigte vanskligheten för vederparten, att, ehuru han till sist vunnit i hufvudsaken, bekomma ersättning för lösen af det exemplar af revisionsutslaget, som blifvit honom påtrugadt. Hofrätten kunde ej pålägga revisionsökanden, hvilkens ansökning blifvit bifallen, skyldighet att ersätta vederparten lösen för revisionsutslaget, och om det ock vore möjligt att i Högsta Domstolen honom tillerkändes en rättegångskostnads-ersättning, som omfattade äfven denna utgift, vore det dock alldeles säkert, att han ginge miste derom i de fall, der revisionsökanden ej fullgjorde prästanda eller annorledes förlorade förmännen att få sin talan i Högsta Domstolen pröfvad.

Med hvad här ofvan vore anfördt syntes det mig vara ådagalagdt,

att något hinder i lag eller gällande författning ej mötte för revisionsutslaget expedierande endast till revisionssökanden, äfvensom att erhållandet af ett exemplar af slikt utslag i allmänhet ej vore för revisionsökandens vederpart mera af nöden än erhållande af särskildt exemplar af utslaget hos underrätt i mål, der han varit svarande part, enär han i begge fallen bekomme sitt exemplar af utslaget, när han det begärde; men, å andra sidan, vore det väl saknaden af uttryckligt stadgande i ämnet, som vållat uppkomsten och fortvaron af ett härenot stridande bruk vid två af Rikets Hofrätter; och denna ofullständighet eller otydlighet i gällande föreskrifter, som hos mig framkallat betänklighet emot att genom åtal söka åstadkomma rättelse i ett, efter mitt omdöme, origtigt förfaringssätt, ansåge jag påkalla lagstiftarens mellankomst för att genom ett tillägg i expeditionstaxan eller ett i annan ordning utfärdadt lagstadgande tillvägabringa en ur alla synpunkter önskvärd enhet i sättet för ifrågavarande utslags expedierande hos samtliga Hofrätterna; och det vore derom jag, med stöd af 19 § i instruktionen för Justitie-ombudsmannen, vågade hos Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan, till den uppmärksamhet, Kongl. Maj:t i nåder funne sådant föranleda.

Rörande de klagomål, som under år 1880 varit föremål för Justitieombudsmannens handläggning, meddelas här nedan följande öfversigt:	
Vid 1880 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning	3
Under år 1880 inkommo klagomål till ett antal af	91
Summa klagomål under handläggning år 1880	94.

Af dessa hafva

Utan åtgärd lemnats	43
Efter vederbörandes hörande fått förfalla	35
Aterkallats	1
Öfverlemnats till Justitiekanslern	1
Föranledt framställning i denna embetsberättelse om ändring eller tillägg till gällande lagar och författningar	4
Vid 1880 års slut såsom fortfarande under handläggning balanserats	5
Till åtal hänvisats	5

Summa 94.

Dessutom hafva under året åtal förordnats för embetsfel upptäckta under granskning af fångförteckningarna	2
Hvartill komma de under året förordnade åtal, som föranledts af förd klagan	5

Summa åtal 7.

Utdrag ur den Minnesbok, som, jemlikt Kongl. Stadgan den 21 April 1876, blifvit i Högsta Domstolen förd under år 1880.

Sedan August Johansson med flere efter stämning å Styrelsen för Halmstad—Jönköpings jernvägsaktiebolag vid Rådstufvurätten i Halmstad yrkat att af bolaget utfå ersättning för skada, som genom antändning från lokomotiv å bolagets jernväg den 6 Augusti 1878 uppkommit å de förres intill jernvägen belägna skogsmark; men Rådstufvurätten enligt utslag ansett det icke vara visadt, att Styrelsen vid jernvägens befarande med lokomotiv underlåtit vidtaga de försigtighetsåtgärder, som ålegat Styrelsen för skyddande af andras egor mot eldskada, och förty ogillat nämnda yrkande, samt Göta Hofrätt ej gjort ändring i Rådstufvurättens utslag; så har Högsta Domstolen, enär af hörda vittnens berättelser framginge, att jernvägen angränsande mark vid flera andra tillfällen än det nu ifrågavarande blifvit antänd af gnistor, som ymnigt utstrålat från lokomotiven, samt häraf vore uppenbart, att trafiken å bolagets jernväg icke blifvit ombesörjd med nödig försigtighet till förekommande af eldsolycka, med ändring af domstolarnes beslut förpligtat bolaget att godtgöra omförmälda skada.

(Afgjort af Högsta Domstolen in pleno den 8 November 1880.)

Under det sist förflutna årets embetsresa har jag besökt Gotland, Helsingland, Medelpad, Ångermanland, Westerbotten och Norrbotten. Hos Länsstyrelserna, Stiftsstyrelserna, landt- och stadsdomstolarne har jag i allmänhet funnit ärendenas gång nöjaktigt främjad och embetsarkiven i temligen ordnad och bevaradt skick. Vid fångelsernas skötsel har ingenting väsentligt varit att anmärka, och några grundade klagomål från fångarnes sida hafva icke påkallat min embetsåtgärd. Vid förmyndare- och konkursförteckningarnas granskning hafva på ett och annat ställe visat sig någon försumlighet hos förmyndare och Rättens ombudsmän att i rätt tid afgifva redovisningar och föreskrifna årsuppgifter och hos domare att för dylika försummelse gifva förelägganden, hvarom på-

minnelser af mig meddelats, men blott en domare har låtit komma sig till last underlåtenhet att för de senare åren fullfölja dessa förteckningars ordentliga förande, i hvilket ämne skriftvexling pågår. De i Kongl. Förordningarna angående lagfart å fång till fast egendom och inteckning i dylik egendom den 16 Juni 1845 föreskrifna fastighets- och inteckningsböckernas granskning har för hela riket under nämnda embetsresa afslutats, efter att under de senast förflutna fem åren hafva fortgått. Det slutliga resultat, denna granskning gifvit vid handen, är, att af alla domstolar och domare, som icke för hinder, dem särskilda förhållanden i orterna medfört, fått genom Kongl. Maj:ts förordnande anstånd med dylika böckers uppläggande sig förunnadt, har endast en domare på landet till någon del brustit i fullgörande af denna skyldighet, hvilken försummelse är under beifran. Rörande sättet, hvarpå domstolar och domare i allmänhet fullgjort detta grannliga och mödosamma arbete, har det sist förflutna årets erfarenhet ej föranledt någon ändring i det fördelaktiga omdöme, jag i min embetsberättelse till 1880 års Riksdag uttalade.

Det under embetsresan förda diarium likasom Justitieombudsmans-expeditionens diarium och registratur varda såsom vanligt till Riksdagens Lagutskotts granskning öfverlemnade.

Från Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet har, uppå derom framställd fråga, det svar erhållits, att någon förklaring öfver lagen, i den ordning 19 § Regeringsformen utstakar, icke blifvit meddelad under den tid, som efter början af sistlidna års Riksdag förflutit.

Till fullgörande af den i § 14 af instruktionen för Justitie-ombudsmannen lemnade föreskrift om afgifvande af redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kongl. Maj:t anmälda beslut och i underdånighet gjorda hemställningar, har jag från Kongl. Statsdepartementen förskaffat mig uppgifter:

dels om de af Riksdagen år 1880 aflåtna underdåniga skrivelser samt om de åtgärder, som i anledning af dem blifvit vidtagna; varande, i enlighet med dessa uppgifter, en förteckning jemväl upprättad öfver de genom nyssnämnda skrifvelse anhängiggjorda ärenden, som icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande;

dels ock rörande sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl.

Maj:t aflätna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i min till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse upptogos såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda; varande angående dessa ärenden uppgifter meddelade om de åtgärder, som med dem blifvit vidtagna under tiden efter afgifvande af min senaste embetsberättelse.

Omförmälda uppgifter, tillika med en tabell öfver de underdåniga skrivelser, nästlidna års Riksdag till Kongl Maj:t aflät, finnas intagna i bilagan till denna berättelse.

Stockholm i Januari 1881.

N. A. FRÖMAN.

D. G. Restadius.

BILAGA

till

RIKSDAGENS JUSTITIE-OMBUDSMANS EMBETS-BERÄTTELSE

till 1881 års Riksdag.

I.

Uppgifter från de särskilda Kongl. Stats-Departementen på de af Riksdagen år 1880 aflåtna underdåniga skrivelser jemte anteckningar om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna.)*

1:o. Kongl. Justitie-departementet.

1:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 28 Februari 1880, angående val af Justitie-Ombudsman och hans suppleant. (1.)

1880 den 19 Mars i Statsrådet anmäld; och lagd till handlingarne.

2:o af den 10 Mars, angående förändrad lydelse af sista punkten i 1 § af 24 kapitlet Byggningabalken. (6.)

Sedan Högsta Domstolen afgifvit inforordadt utlåtande i frågan, blef förordning i ämnet den 15 sistlidne Oktober utfärdad.

3:o af den 21 April, om ändring i 67 § Konkurslagen. (19.)

Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t den 30 innevarande månad å förslaget vägrat sanktion.

4:o af den 24 April, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till Vexellag, samt till förordning om nya Vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall. (22.)

1880 den 7 Maj författningar utfärdade.

5:o af den 3 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående äktenskaps afslutande i visst fall inför borgerlig myndighet. (25.)

Sedan Högsta Domstolens yttrande öfver förslaget blifvit inhemtadt, blef förordning i ämnet under den 15 sistlidne Oktober utfärdad.

6:o af den 9 Maj, angående utsträckning af tiden för straffarbets fullgörande i enrum, samt om ombyte, i vissa fall, af nämnda straffart mot annan sådan. (40.)

Frågan afvaktar Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

*) De vid slutet af hvarje rubrik inom parentes utsatta siffertal visa skrifvelsens nummer i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll.

7:o af den 11 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Andra Hufvudtitel. (30.)

1880 den 28 Maj i Statsrådet anmäld; och föreskrifter i ämnet vederbörande meddelade.

8:o af den 13 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, in-teckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg under konkurs, samt till förordning om förändrad lydelse af 16 § i förordningen den 16 Juni 1875, angående in-teckning i fast egendom. (54.)

Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t låtit under den 15 sistlidne Oktober utfärda Förordning i ämnet; och är äfvenledes under den 19 November utfärdad nådig kungörelse om särskilda föreskrifter angående inrättande och förande af fastighetsbok i fråga om vissa jernvägar.

9:o af den 14 Maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund med flera dermed sammanhängande förordningar. (70.)

1880 den 30 December äro förordningar i ämnet utfärdade.

Stockholm den 31 December 1880.

Ex officio

C. F. W. Lamberg.

2:o. Kongl. Utrikes-departementet.

10:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 11 Maj 1880, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Tredje Hufvudtitel. (31.)

1880 den 28 Maj i underdånighet föredragen och befordrad till verkställighet.*)

3:o. Kongl. Landtförsvars-departementet.

11:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 17 April 1880, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga propositioner angående lag om allmänna värnpligten samt om antagande af en lag angående flottan tillhörige värnpligtiges tjenstgörings-skyldighet under fredstid. (18.)

I underdånighet föredragen den 19 Juni, då Kongl. Maj:t, med anledning af denna skrifvelse samt hvad för öfrigt i försvarsfrågan hos Riksdagen förekommit, behagade tillsätta två särskilda komitéer, med uppdrag att utarbete fullständiga förslag, den ena till landtförsvarets och den andra till sjöförsvarets ordnande, hvilka komitéer skulle ega att öfver-

*) Denna uppgift grundar sig på meddelande från Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes ärendena i embetskrifvelse af den 15 December 1880.

lägga så väl med hvarandra som med den redan i verksamhet varande skattejemkningskomitén.

12:o af den 14 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (32.)

I underdånighet föredragen den 28 Maj och meddelades i dess helhet Arméförvaltningen och Statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad på dessa embetsverk ankomme, samt medelst transsumt, i de delar der sådant erfordrades, andra vederbörande.

I öfverensstämmelse med Riksdagens beslut i 1:a punkten af skrivelsen utfärdades, att lända till efterrättelse från 1881 års ingång, ej mindre stat för Arméförvaltningen än äfven kungörelse angående villkoren för åtnjutande af de i denna stat fastställda nya aflöningsförmåner; hvarjemte särskilda aflöningsstater fastställdes för personalen vid utredningsförädet i Stockholm samt vid slotts- och proviantmagasinet derstädes.

Med anledning af Riksdagens i 20:e punkten uttalade önskan om förvärfvande redan nu af hela det för skjutfält åt artilleriet af Generalfälttygmästaren föreslagna område, anbefalde Kongl. Maj:t Arméförvaltningen att, efter samråd med Skogsstyrelsen, inkomma med förslag till de åtgärder, hvartill det af Riksdagen i denna punkt af skrivelsen lemnade svar på Kongl. Maj:ts förslag kunde föranleda; hvarefter Kongl. Maj:t den 23 innevarande December, på Finansdepartementets föredragning, beslutat anbefalla Skogsstyrelsen att vid de inköp af skogbärande eller till skogsodling tjenlig mark uti ifrågavarande trakt, som framdeles kunde förekomma, fästa afseende jemväl derå, att artilleriets behof af skjutfältets utvidgande genom köpet befrämjades.

13:o af den 14 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (37.)

I underdånighet anmäld genom Finansdepartementet den 21 Maj och transsumt af skrivelsen, i hvad den tillhörde Landtförvarsdepartementets handläggning, detta departement meddeladt.

Föredrogs genom Landtförvarsdepartementet den 4 Juni; och jemte det resolutioner å beviljade pensioner utfärdades, blefvo de föreskrifter, som af Riksdagens beslut för öfrigt påkallades, vederbörande embetsmyndigheter meddelade, äfvensom cirkulär till Länsstyrelserna i vanlig ordning utfärdades angående anslaget till understöd åt kvarlevande landtvärnsmän.

14:o af den 11 Maj, i anledning af Riksdagens år 1879 församlade revisorers berättelse, angående verkställd granskning af Statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1877. (38.)

I underdånighet anmäld genom Finansdepartementet den 21 Maj och transsumt af skrivelsen, i hvad den tillhörde Landtförvarsdepartementets handläggning, detta departement meddeladt.

Remitterades till underdånigt utlåtande af Arméförvaltningen den 9 Juni. Remissen besvarad den 18 November.

Frågan, som rör en å munderingsanslaget för Husarregementet Konung Carl XV anmärkt brist, är ännu ej inför Kongl. Maj:t föredragen.

Stockholm den 31 December 1880.

Alfred Sjöberg.

4:o. Kongl. Sjöförsvars-departementet.

15:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 11 Maj 1880, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Femte Hufvudtitel. (33.)

Den 21 Maj 1880 i underdånighet föredragen och innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgifven vederbörande till kännedom och underdånig efter rättelse, äfvensom föreskrifter meddelade om verkställighet af i ämnet fattade beslut.

16:o af den 14 Maj, angående väckt fråga om befrielse för fartyg öfver tjugu till och med fyrtyo tons från skyldighet att taga lots. (57.)

Efter inbemtande af vederbörande embetsverks underdåniga utlåtanden föredrogs den 6 Augusti innevarande år ärendet inför Kongl. Maj:t, som täcktes meddela nådigt beslut derutinnan på sätt den samma dag utfärdade kungörelsen utvisar.

17:o af den 11 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (37.)

Den 21 Maj, genom Finansdepartementet i underdånighet anmäld inför Kongl. Maj:t och transsumt af skrifvelsen tillika med protokollsutdrag öfverlemnade till Sjöförsvars-departementet, hvarifrån den 4 derpå följde Juni nådiga föreskrifter vederbörande till efter rättelse meddelades.

Stockholm den 31 December 1880.

C. Nordenfalk.

5:o. Kongl. Civil-departementet.

18:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 10 Mars 1880, angående Norbergs jernvägs nya aktiebolag. (5.)

Sedan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vestmanlands län till följd af nådig remiss till Kongl. Maj:t inkommit med eget underdånigt utlåtande och jernvägsbolagets Styrelses förklaring, hvari meddelats att vid bolagsstämma den 24 Maj 1880 beslut blifvit fattadt, att, så fort bolagets tillgångar sådant medgäfv, verkställande direktören skulle ega att deraf å rullande materielens konto insätta det belopp, 3,175 Kronor, hvilket jemlikt föreskriften i Kongl. Brefvet den 31 Maj 1878 bort till den i bolagets räkenskaper å sagda konto redovisade fond afsättas, blef ärendet anmäldt den 2 Juli, då Kongl. Maj:t behagade vid den af Styrelsen för Norbergs jernvägs nya aktiebolag afgifna förklaring för närva-

rande låta bero; hvarjemte Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i nämnda län erhöU nådig befallning att från bemålde Styrelse infordra och till Kongl. Maj:t inkomma med bevis, att anmärkta beloppet, 3,175 Kronor, blifvit till ifrågavarande fond afsatt.

Omförmålde intyg har sedermera inkommit och blifvit den 15 Oktober inför Kongl. Maj:t anmaldt samt, såsom ej erfordrande vidare åtgärd, lagdt till handlingarne.

19:o af den 17 April, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag. (14.)

Skrifvelsen anmaldes den 30 April, då Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader bemyndigades att, hvad anginge väganläggningar mellan Lycksele och Stensele kyrkor samt från Sorsele kyrka till Strycksele by jemte sidoväg från Lycksele till Ruskträsk äfvensom sänkning af sjöarne Hjelmaren och Qvismaren, bestämma och meddela Statskontoret underrättelse om terminerna för lyftning af de till sagda företag beviljade understödsbelopp; hvarjemte bemålde Styrelse erhöU nådig befallning dels att, i anledning af Riksdagens beslut i öfrigt, vidtaga de på Styrelsen ankommande åtgärder, dels ock att vid afgifvande af yttrande och förslag rörande anvisande af statsbidrag af beskaffenhet, att deras utförande af Styrelsen kontrollerades, taga i öfvervägande huruvida särskilda vilkor och kontroller utöfver de i Riksdagens skrivelser den 23 Maj 1873, den 23 April 1874, den 5 Maj 1876, den 20 Maj 1878 och den 17 Maj 1879 angifna och nu i Riksdagens först omförmålde skrifvelse till ett sammanförda, syntes böra för hvarje särskildt företag föreskrifvas.

20:o af den 17 April, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar. (15.)

Anmald den 30 April och meddelad Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader.

21:o af den 17 April, i fråga om indrifvande af resterande bidrag från delegarne i brandstodsinnrättning å landet. (17.)

Vid föredragning häraf den 12 Juni anbefaldes Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i samtliga länen att afgifva utlåtande i ämnet; och äro utlåtanden ännu icke från alla inkomna.

22:o af den 24 April, angående beviljadt anslag till fortsättning af Statens jernvägsbyggnader samt i fråga om sättet för utgående af Jemtlands läns landstingets bidrag till byggande af tvärbanan genom Jemtland. (23.)

Skrifvelsen anmaldes den 30 April och delgafs ej mindre Styrelsen öfver Statens jernvägsbyggnader, än ock Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands län, för landstingets derstädes förständigande, i afseende å sättet för utgående af det utaf landstinget beslutade bidrag 900,000 Kronor till byggande af tvärbanan genom Jemtland.

23:o af den 4 Maj, angående uppskof med och förnyad granskning af Kongl. Förordningen den 22 November 1878, angående befälet å svenska handelsfartyg. (26.)

Anmaldes den 6 Augusti och beslöts utfärdande af Förordning rörande ändring i vissa delar af Kongl. Förordningen angående befälet å svenska handelsfartyg den 22 November 1878.

24:o af den 7 Maj, angående åtgärder för utredning af näringarnes ställning. (28.) Skrifvelsen anmälles den 21 Maj och erhöi den af Kongl. Maj:t under den 29 September 1876 tillsatta komité för utarbetande af förslag till ny tulltaxa nådigt uppdrag att verkställa den af Riksdagen åskade undersökning.

25:o af den 14 Maj, angående utgifterna under Riksstatens Sjetta Hufvudtitel. (34.) Anmälles den 28 Maj, hvarvid Kongl. Maj:t lät bero vid de beslut, som blifvit utöfver eller med afvikelse från hvad Kongl. Maj:t föreslagit af Riksdagen fattade, samt, med förklarande att i fråga om tillgodonjutande af de utaf Riksdagen beviljade tillfälliga löneförbättringar skulle lända till efterrättelse hvad derom redan vore eller blefve föreskrifvet, förordnade, att innehållet af Riksdagens skrifvelse skulle meddelas Statskontoret till kännedom och efterrättelse äfvensom öfrige vederbörande förvaltande verk, Styrelser och Chefer i de delar, som dem särskildt anginge, med bemyndigande att hos Statskontoret lyfta beviljade extra anslag; hvarjemte, i anledning af särskilda punkter i skrifvelsen samt de framställningar, som legat till grund för Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, äfvensom hvad i öfrigt förekommit, nådiga beslut meddelades.

26:o af den 9 Maj, i fråga om gäldande af sådan ersättning, som omförmäles i 13 kapitlet Skiftesstadgan. (39.)

Anmälles den 14 Maj, då Landtmäteri-styrelsen anbefaldes att i anledning af denna skrifvelse afgifva underdånigt utlåtande, hvilket den 17 Juni inkommit.

27:o af den 12 Maj, angående ifrågasatt beviljande af anstånd med föreskrifna ränte- och kapitalafbetalningar å de Wessman-Barkens jernvägsaktiebolag beviljade statslån. (46.)

Anmälles den 21 Maj och blef innehållet af Riksdagens skrifvelse genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kopparbergs län Styrelsen för Wessman-Barkens jernvägsaktiebolag till behörig kännedom meddelad.

28:o af den 12 Maj, angående beviljad låneunderstöd för reglering af afbrända delar utaf Hudiksvalls stad. (47.)

Anmälles den 21 Maj och blef innehållet af Riksdagens skrifvelse delgifvet dels Riksgäldskontoret och dels Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gefleborgs län för vederbörandes förständigande.

29:o af den 13 Maj, om ändring af § 5 i Förordningen om Landsting den 21 Mars 1862. (53.)

Anmälles den 28 Maj, och beslöts, med bifall till Riksdagens förslag, utfärdande af kungörelse om vissa ändringar i sagde § af nådiga Förordningen om Landsting den 21 Mars 1862.

30:o af den 14 Maj, angående ändring i 23 och 38 §§ af gällande Fiskeristadga. (55.) Sedan Vetenskapsakademien och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län i ärendet afgifvit underdåniga utlåtanden, blef den 10 December utfärdad kungörelse angående ändrad lydelse af 23 och 38 §§ i Fiskeristadgan den 29 Juni 1852.

31:o af den 14 Maj, angående ändring af 1 § i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 om förbud mot lotteriinrättningar. (56.)

I ärendet afvaktas Kongl. Maj:ts nådiga beslut.

32:o af den 14 Maj, angående sättet för utgående af de till statens jernvägar beviljade anslag. (58.)

Skrifvelsen anmäldes den 28 Maj och blef innehållet deraf för behörig kännedom och iakttagande delgifvet Styrelserna för statens jernvägstrafik och öfver statens jernvägsbyggnader.

Stockholm den 31 December 1880.

E. von Krusenstjerna.

6:o. Kongl. Finans-departementet.

33:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 17 Mars 1880, angående val af Fullmäktige i Riksbanken. (8.)

34:o af samma dag, angående val af dito i Riksgäldskontoret. (9.)

Dessa två skrifvelser äro den 16 April inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda och, såsom icke påkallande någon åtgärd, lagda till handlingarne.

35:o af den 13 Mars, angående förändringar dels i taxeringen af guld- och silverförsändelser, som genom postverket befordras, dels ock i postverkets ansvars-skyldighet för oassurerade bref. (7.)

Den 16 April har nådig kungörelse i ämnet blifvit utfärdad.

36:o af den 17 April, angående de i Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor. (16.)

Riksdagens i förestående skrifvelse anmälda beslut har den 30 April till kännedom meddelats Statskontoret.

37:o af den 28 April, angående anvisande af statspension åt f. d. Statsministern Friherre L. De Geer. (24.)

Den 30 April har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut i ärendet, meddelat detsamma Statskontoret till efterrättelse, hvarjemte resolution i ämnet blifvit för Herr Friherre De Geer utfärdad.

38:o af den 4 Maj, angående preglande af guldmynt å fem kronor. (27.)

Sedan Kongl. Norska och Danska regeringarne förklarar sig villige att träda i underhandling om ett sådant tillägg i den emellan Sverige, Norge och Danmark gällande myntkonvention, att guldmynt å fem kronor blefve lagligt betalningsmedel i de tre rikena, samt Myntdirektören den 24 sistlidne Oktober afgifvit yttrande och förslag till bestämmelser rörande ifrågavarande myntstyckens storlek, halt, vikt och remedium, har Kongl. Maj:t den 3 innevarande December förordnat, att ett inom Finansdepartementet upprättadt förslag till tilläggsartikel till ofvannämnda myntkonvention skulle jemte öfriga handlingarne i ärendet

öfverlemnas till Utrikesdepartementet för inhemtande af Kongl. Norska och Danska regeringarnes yttranden angående nyssnämnda förslag till tilläggsartikel.

39:o af den 11 Maj, angående regleringen af utgifterna under Första Hufvudtiteln. (29.)

Enligt nådigt beslut den 21 i samma månad har innehållet af förevarande skrifvelse blifvit meddeladt Riksmarskalksemetet och Statskontoret till kännedom och underdånig efterrättelse.

40:o af samma dag, dito af dito under Sjunde Hufvudtiteln. (35.)

Vid föredragning den 21 i samma månad af ifrågavarande skrifvelse har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut rörande anslagen under sjunde hufvudtiteln i hvad besluten skilde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställningar i ämnet, förordnat, att skrifvelsen skulle delgifvas Statskontoret till kännedom och efterrättelse i hvad på detta embetsverk ankomme äfvensom att innehållet af skrifvelsen i de delar, som rörde andra embetsverk och myndigheter skulle dessa meddelas.

Sedan, beträffande Riksdagens i skrifvelsen uttryckta önskan om definitivt ordnande snarast möjligt af domämförvaltningen, Chefen för Finansdepartementet, enligt nådigt be- myndigande, uppdragit åt särskilde personer att gemensamt med chefen för den byrå i nämnda departement, inom hvilken domänärenden handlades, uppgöra förslag till domämförvaltningens ordnande, hafva bemälda personer den 3 nästlidne November afgifvit förslag i ämnet.

Öfver detta förslag har Kongl. Maj:t den 26 November infordrat yttranden från såväl Kammarkollegium, efter Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes hörande, som ock från Skogsstyrelsen.

41:o af samma dag, angående Riksdagens revisorers berättelse om granskning af statsverkets m. fl. fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1877. (38.)

Jemte det transsumt af skrifvelsen i de delar, som tillhörde handläggning af annat departement än Finansdepartementet, för sådant ändamål blifvit till vederbörande departement öfverlemnade, har Kongl. Maj:t den 21 Maj förständigat Statskontoret att gå i författning derom att, på sätt Riksdagen begärt, en förteckning å Upsala universitets fasta och lösa egendom blefve upprättad och bilagd den tablå öfver statens egendom, som, jemlikt Kongl. Brevet den 30 December 1874, borde hvart nionde år uppgöras.

42:o af samma dag, angående eftergift af Kronans rätt till vissa danaarf. (42.)

Den 21 Maj har Kongl. Maj:t till kännedom och underdånig efterrättelse meddelat vederbörande, att Riksdagen bifallit Kongl. Maj:ts nådiga framställningar om eftergift af kronans rätt till danaarf efter arkitekten Folke Birger Oppman och efter torparen Erik Larsson.

Då Riksdagen deremot icke funnit skäl medgifva att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, kronan skulle till förmån för Ingeborg Mathilda Pfeiff afstå från anspråk på qvarlätenskapen efter Maria Mattsson, har den hos Kongl. Maj:t härom gjorda ansökning förklarats icke till någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

43:o af samma dag, angående förlängning af arrenderätten till indragna militiebo-stället Smuttan. (43.)

Riksdagens i förestående skrivelse anmälda beslut har den 21 Maj meddelats Kammarkollegium till kännedom och efterrättelse samt för vederbörandes förständigande.

44:o af den 12 Maj, angående post- och telegrafverkens förening. (49.)

Sedan Generalpoststyrelsen och Telegrafstyrelsen hvar för sig afgifvit infordradt underdånigt utlåtande i ärendet, har Kongl. Maj:t den 22 innevarande December anbefalt nämnda embetsverk att inkomma med gemensamt utlåtande och förslag dels till stat för den ifrågasatta gemensamma styrelsen för post- och telegrafverken dels ock till ordnande af de båda verkens pensionsväsende.

45:o af den 14 Maj angående stämpelpappersafgiften. (68.)

Den 22 Oktober har nådig kungörelse blifvit utfärdad angående stämpelpappersafgiften samt hvad vid kontrollen och uppbörden deraf bör iakttagas.

Beträffande Riksdagens framställning i fråga om utarbetande af förslag till ny stämpelpappersförordning har Chefen för Finansdepartementet, hvilken den 21 Maj bemyndigats att för utarbetande inom vederbörande byrå af ett dylikt förslag tillkalla två sakkunnige personer, den 24 September anmodat Häradshöfdingen m. m. A. A. Lilienberg och f. d. Advokatfiskalen m. m. T. Arvid Billbergh att i omförmälda hänseende biträda.

46:o af samma dag, angående allmänna bevillningen. (69.)

Enligt Riksdagens i berörda skrivelse gjorda anhållan har Kongl. Maj:t den 15 Oktober utfärdat särskilda nådiga kungörelser angående dels den af 1880 års Riksdag åtagna allmänna bevillning dels ock angående särskild tilläggsbevillning för år 1881, hvarjemte Kongl. Maj:t, beträffande Riksdagens i skrivelsen framställda anhållan att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke de för en rättvis och jemlik beskattning menliga följderna af den bristande enheten emellan landets administrativa och ecklesiastika indelning skulle kunna undanröjas samt derefter för Riksdagen framlägga förslag till de ändringar i bevillningsstadgan, hvilka för ändamålets vinnande kunde finnas erforderliga, anbefalt Statskontoret och Kammarrätten att, efter Statistiska Centralbyråns och öfrige vederbörandes hörande, afgifva det förslag, ifrågavarande skrivelse afsåge.

47:o af samma dag, angående regleringen af utgifterna under Nionde Hufvudtiteln. (37.)

Vid föredragning den 21 Maj af berörda skrivelse har Kongl. Maj:t förordnat, att skrivelsen skulle i de delar, som tillhörde handläggning af annat departement än Finansdepartementet, för sådant ändamål till vederbörande departement öfverlemnas samt att innehållit af skrivelsen i öfrigt skulle till kännedom och efterrättelse meddelas Statskontoret, hvarjemte Kongl. Maj:t vidare föreskrifvit, dels att Riksdagens beslut i fråga om pension för sekreteraren hos Kammarkollegium Carl Johan Hassell och notarien derstädes Carl Edvard Ljungberg, äfvensom för kanslisten hos Kollegium Johan Fredrik Platin skulle vederbörande delgifvas dels ock att Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts framställning att ersättningen till Civilstatens och Arméns pensionskassa skulle till närmast högre krontal utjem-

nas borde delgifvas direktionerna för nämnda kassor; och hafva för f. d. rektorn Carl Johan Bohman och litteratören Per Thomasson, hvilka, i anledning af inom Riksdagen väckta förslag, tillagts, den förre en årlig pension af 2,000 kronor och den senare ett årligt understöd af 1,200 kronor, pensionsresolutioner blifvit i vanlig ordning utfärdade.

48:o af samma dag, angående upprättande af nytt reglemente för Riksgäldskontoret. (59.)

Den 21 Maj i underdånighet anmäld och, såsom ej påkallande åtgärd, lagd till handlingarne.

49:o af den 15 Maj, med ny riksstat. (65.)

Ifrågavarande riksstat har den 21 Maj meddelats Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

50:o af den 14te Maj, angående vissa delar af den under innevarande års riksdag verkställda statsreglering. (66.)

Den 21 Maj i underdånighet anmäld och, såsom icke påkallande åtgärd, lagd till handlingarne.

51:o af samma dag, angående tullbevillningen. (67.)

Sedan Kommerskollegium och Generaltullstyrelsen, efter Landtbruksakademiens förvaltningsutskotts hörande, afgifvit infordradt underdånigt utlåtande öfver den af Riksdagen beslutade införseltull å humle, majs och ost samt rörande inregistreringsafgift för hvetemjöl, gryn och bönor, har Kongl. Maj:t den 3 innevarande December låtit utfärda ny tulltaxa, att lända till efterrättelse från början af nästa år.

52:o af den 15 Maj, angående försäljning af den till häradsskrifvarebostället Alby N:o 1 och fideikommisssegendomen Wernberg gemensamt hörande qvarnlägenhet. (60.)

Den 28 Maj har Kongl. Maj:t anbefalt Kammarkollegium att höra egaren af ofvannämnde fideikommisssegendom och derefter till Kongl. Maj:t inkomma med yttrande angående de köpevilkor, som för qvarnens försäljning ansåges böra bestämmas.

53:o af samma dag, angående jordafsöndring för folkskolans behof från regementschefsbostället Brevik. (61.)

Riksdagens beslut i förevarande ärende har den 28 Maj meddelats Kammarkollegium till kännedom och underdånig efterrättelse samt för vederbörandes förständigande.

54:o af den 15 Maj, angående upplåtelse till Wisby stad af den inom staden belägna så kallade landträneritomten. (62.)

Sedan Stadsfullmäktige i Wisby uti infordradt yttrande förklarar sig förhindrade att för närvarande på de af Kongl. Maj:t och Riksdagen bestämda vilkor förvärfa sig eganderätt till ifrågavarande tomt, har Kongl. Maj:t den 3 innevarande December, enligt Kammarkollegii hemställan, förordnat att berörda tomt skulle å offentlig auktion försäljas.

55:o af samma dag, angående jordafsöndring från Rådman sö kungsgård samt indragna militieboställena Ödhult N:ris 1 och 2 äfvensom Grönkulla. (63.)

Hvad Riksdagen i förestående ärende beslutat har den 28 Maj meddelats Kammarkollegium till kännedom och underdånig efter rättelse samt för vederbörandes först ändigande.

56:o af samma dag, angående beräkningen af statsverkets inkomster. (64.)

Innehållet af förevarande skrifvelse har den 28 Maj meddelats Statskontoret.

57:o af den 12 Maj, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning. (50.)

Enligt Riksdagens begäran har nådig kungörelse härom blifvit den 18 Juni utfärdad.

Stockholm den 31 December 1880.

Will. Lilliestråle.

7:o. Kongl. Ecklesiastik-departementet.

58:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 21 April 1880, om förändrad lydelse af 15 § i Förordningen angående fattigvården den 9 Juni 1871. (20.)

Kongl. Maj:t har den 14 Maj anbefalt Kammarrätten att häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl Maj:t inkommit.

59:o af den 21 April, i anledning af väckta förslag om anvisande af nationalbelöningar åt deltagarne i den med ångaren Vega fullbordade kringseglingen af Asien. (21.)

Kongl. Maj:t har den 7 Maj meddelat Statskontoret Riksdagens beslut och i anledning deraf meddelat särskilda föreskrifter.

60:o af den 14 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Åttontonde Hufvudtitel. (36.)

Den 28 Maj har Kongl. Maj:t meddelat vederbörande Riksdagens beslut med deraf föranledda föreskrifter.

61:o af den 11 Maj, i anledning af väckt fråga om indragning af inspektorsbefattningen vid de så kallade Visingsö skolegods m. m. (41.)

Kongl. Maj:t har den 21 Maj anbefalt Kammarkollegium att, efter vederbörandes hörande, i denna fråga afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

62:o af den 10 Maj, angående anmälan om folkskolelärares afgang från sin befattning. (44.)

Den 21 Maj har Kongl. Maj:t anbefalt samtliga Domkapitlen, Stockholms stads Consistorium samt Öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor att, efter vederbörande folkskoleinspektörens hörande, häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, af hvilka en del till Kongl. Maj:t inkommit.

63:o af den 10 Maj, angående röstberäkning vid val af folkskolelärare. (45.)

Efter det samtliga Domkapitlen och Stockholms stads Consistorium blifvit i ämnet hörda, har Kongl. Maj:t den 10 December afgjort detta ärende medelst utfärdad nådig kungörelse angående ändring i 6 § 3 mom. af Kongl. Stadgan om folkundervisningen i riket.

64:o af den 12 Maj, angående väckt förslag om förändrad lydelse af § 48 mom. 1 i Kongl. Förordningen om fattigvården. (48.)

Kongl. Maj:t har den 21 Maj anbefalt Kammarrätten att, efter vederbörandes hörande, häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

65:o af den 13 Maj om ändring i gällande föreskrifter rörande formen för vals förrättande å kyrkostämma. (52.)

Kongl. Maj:t har den 12 Juni låtit utfärda nådig kungörelse i ämnet.

Stockholm den 7 Januari 1880.

Ex officio
J. Schröderheim.

Förteckning öfver de i förestående uppgifter intagna, genom Riksdagens år 1880 aflåtna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid utgången af år 1880 i sin helhet eller till någon del icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Kongl. Justitie-departementet.

6:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 9 Maj 1880, angående utsträckning af tiden för straffarbets fullgörande i enrum, samt om ombyte i vissa fall af nämnda straffart mot annan sådan. (40.)

Kongl. Landtförsvars-departementet.

14:o af den 11 Maj, i anledning af Riksdagens år 1879 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1877. (38.)

Kongl. Sjöförsvars-departementet.

17:o af den 11 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (37.)

Kongl. Civil-departementet.

21:o af den 17 April, i fråga om indrivande af resterande bidrag från delegarne i brandstodsinnrättning å landet. (17.)

31:o af den 14 Maj, angående ändring af 1 § i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 om förbud mot lotteriinnrättningar. (56.)

Kongl. Finans-departementet.

- 38:o af den 4 Maj, angående preglande af guldmynt å fem kronor. (27.)
40:o af den 11 Maj, angående regleringen af utgifterna under Sjunde Hufvudtiteln. (35.)
44:o af den 12 Maj, angående post- och telegrafverkens förening. (49.)
45:o af den 14 Maj, angående stämpelpappersafgiften. (68.)
46:o af samma dag, angående allmänna bevillningen. (69.)
52:o af den 15 Maj, angående försäljning af den till häradsskrifvarebostället Alby N:o 1 och fideikommisssegendomen Wernberg gemensamt hörande qvarnlägenhet. (60.)

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

- 58:o af den 21 April, om förändrad lydelse af 15 § i Förordningen angående fattigvården i riket. (20.)
61:o af den 11 Maj, i anledning af väckt fråga om indragning af inspektorsbefattningen vid de så kallade Wisingsö skolegods m. m. (41.)
62:o af den 10 Maj, angående anmälan om folkskolelärares afgang från sin befattning. (44.)
64:o af den 12 Maj, angående väckt förslag om förändrad lydelse af § 48 mom. 1 i Kongl. Förordningen om fattigvården. (48.)
-

II.

Förteckning på sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitieombudsmannens till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda, äfvensom uppgift å de åtgärder, hvilka sedermera blifvit med dem vidtagna.

Kongl. Justitie-departementet.

- 1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 28 Februari 1858, i fråga om lag till ordnande af Notarii-publici-befattningen. (225.)
 Detta ärende är, på sätt uti den år 1876 afgifna förteckning omförmäles, beroende på handläggning af Nya Lagberedningen.
- 2:o af den 11 Augusti 1860, angående införande af så kallade tjenstehjonsböcker i stället för nu brukliga orlofseddlar. (110.)
 1860 den 2 November i Statsrådet anmäld; och beror ärendet fortfarande på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.
- 3:o af den 19 Juni 1866, angående föreskrifter rörande ersättningar i händelse af olycksfall vid jernvägstrafik. (90.)
 Frågan afvaktar fortfarande Kongl. Maj:ts nådiga beslut.
- 4:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 15 Maj 1872, angående ändring i gällande stadganden rörande socknemäns inbördes skyldighet att deltaga i prestgårdsbyggnad. (84.)
 Kongl. Maj:ts nådiga beslut afvaktas.
- 5:o af den 24 Maj 1873, angående dels unga förbrytares insättande i förbättrings- anstalter och dels införande af det så kallade progressiva fängelsesystemet. (92.)
 Frågan hvilat fortfarande i afvaktan på Fångvårdsstyrelsens infordrade underdåniga utlåtande.
- 6:o af den 10 Maj 1875, i fråga om ändring i gällande bestämmelser rörande flottled. (39.)
 På sätt annan denna dag upprättad förteckning förmäler, är författning i ämnet utfärdad.

7:o af den 18 Maj 1875, om åtgärder för handelsdomstolars införande i de större städerna i Sverige. (44.)

Detta ärende är, på sätt föregående förteckningar omförmåla, fortfarande beroende på Nya Lagberedningens handläggning.

8:o af den 21 Maj 1875, rörande förändrad lagstiftning om præscription för klander å jordafång.

Sedan Nya Lagberedningen, till hvars handläggning, på sätt i föregående förteckningar omförmåles, ärendet blifvit öfverlemnadt, inkommit med förslag till Förordning angående tioårig och tjuguarig häfd samt till Förordning om ändring i vissa delar af Kongl. Förordningen den 16 Juni 1875, angående lagfart å fång till fast egendom, och till Förordning om tillägg till 60 § i Kongl. Förordningen af nyssnämnda dag, angående inteckning i fast egendom, har Högsta Domstolen öfver förslagen afgifvit infordradt underdånigt utlåtande; och afvaktar frågan Kongl. Maj:ts vidare beslut.

9:o af den 28 April 1877, i fråga om ändring af 3 kap. 23 § i Kongl. Stadgan angående försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer af den 29 Maj 1846. (35.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut afvaktas.

10:o af den 19 Maj 1877, angående tillerkännande af laga vitsord åt telegram. (64.) Detta ärende är, på sätt föregående förteckningar omförmåla, beroende på Nya Lagberedningens handläggning.

11:o af den 23 Maj 1878, angående framläggande af förslag till lag om säkerhet i jernvägar och dermed jemförliga anläggningar. (62.)

På sätt annan, denna dag upprättad förteckning omförmåler, är lag i ämnet utfärdad.

12:o af den 1 Maj 1879, om lagstadganden angående rätt till borgerligt äktenskap för vissa inom kyrkan qvarstående medlemmar. (23.)

På sätt annan, denna dag upprättad förteckning förmåler, är lag i ämnet utfärdad.

13:o af den 17 Maj 1879, angående förändrad lagstiftning om skilnad i trolofning och äktenskap. (54.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut afvaktas.

14:o af samma dag, angående förändrade lagstadganden beträffande förfallolöst utelivande af part eller vittne. (56.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut afvaktas.

15:o af samma dag, angående revision af gällande förlagsförfattningar samt medgifvande af rätt till underpant i lös egendom åt alla näringar. (58.)

1880 den 10 December i Statsrådet anmäld; och förordnade Kongl. Maj:t om tillsättande af en komité för utarbetande af förslag till erforderliga stadganden i ämnet.

Stockholm den 31 December 1880.

Ex officio
C. F. W. Lamberg.

Kongl. Landtförsvars-departementet.

16:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 5 Oktober 1860, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (146.)

De förslag dels till förnyad förordning huru förhållas skall vid besigtningar och öfverbesigtningar, då varor eller färdiga arbeten för landt- eller sjöförsvarets behof efter kontrakt levereras, och dels till reglemente, hvarefter vederbörande vid kronoauktioner för landt- och sjöförsvaret hafva sig att rätta, hvilka, till följd af Kongl. Maj:ts den 19 Juni 1866 fattade beslut, böra af numera Armé- och Marinförvaltningarne upprättas, hafva ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

17:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 15 Maj 1868, i anledning af väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa delar. (89.)

Hvilar, i hvad Landtförsvars-departementet rör, enligt nådigt beslut den 6 November 1868.

18:o af den 24 Maj 1873, i anledning af gjorda framställningar i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)

Under den 19 Juni 1880 har en komité blifvit af Kongl. Maj:t tillsatt, för att, enligt de i denna skrifvelse anförda grunder för försvars- och skattefrågornas lösning, utarbета fullständigt förslag till landtförsvarets ordnande.

Stockholm den 31 December 1880.

Alfred Sjöberg.

Kongl. Sjöförsvars-departementet.

19:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 13 Maj 1868, angående befrielse för vissa fartyg att vid utklarering till utrikes ort taga lots och erlägga lotspenningar. (62.)

20:o af den 10 Maj 1869, angående befrielse för fartyg och båtar af viss drägtighet att vid ingåendet taga lots och erlägga lotspenningar. (54.)

Till följd af Kongl. Maj:ts, uppå innevarande års Riksdags framställning, under den 6 sistlidne Augusti utfärdade nådiga kungörelse om befrielse för vissa fartyg att taga lots, komma Riksdagens ifrågavarande skrivelser icke att erfordra någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd.

21:o af den 17 Maj 1879, angående utläggning af ett fyrskepp å grundet Kopparstenarne.

Sedan vederbörande blifvit hörde, anmäldes ärendet inför Kongl. Maj:t den 3 innevarande December, hvarvid, med anledning af då väckt förslag att anordna belysning af grundet

Kopparstenarne, medelst utläggande derstädes af en sjelfverkande mistklocka, försedd med lysboj, Kongl. Maj:t förklarade Lotsstyrelsens hemställan att hos Riksdagen begära anslag till anskaffning af ett fyrfartyg för grundet Kopparstenarne och till åstadkommande af vissa förändringar af fyrarna å Gotska Sandön, för närvarande icke böra till någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

22:o af den 20 Maj 1879, i anledning af Riksdagens år 1878 församlade revisorers berättelse om granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1876.

Det, enligt senaste uppgift, från Marinförvaltningen den 30 September 1879 afgifna underdåniga utlåtandet öfver Riksdagens i 2:dra punkten af dess underdåniga skrifvelse gjorda framställning föredrogs inför Kongl. Maj:t den 9 Januari detta år i sammanhang med regleringen af utgifterna under Femte Hufvudtiteln, och blifver Riksdagens framställning ej vidare föremål för nådig pröfning.

Stockholm den 31 December 1880.

C. Nordenfalk.

Kongl. Civil-departementet.

23:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 16 Maj 1876, i fråga om beredande af ökad kontroll å arbetare, som utom deras hemort taga anställning i arbete. (74.)

Utlåtanden ännu icke inkomna från samtliga Kongl. Maj:ts Befallningshafvande.

24:o af den 17 Maj 1879, angående ändring i gällande stadganden om hemmansklyfning och jordafsöndring. (55.)

Under den 27 December 1879 har Kammarkollegium till Kongl. Maj:t inkommit med infordrade underdåniga yttranden från samtliga Kongl. Maj:ts Befallningshafvande samt eget underdånigt utlåtande; och är ärendet på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

Stockholm den 31 December 1880.

E. von Krusenstjerna.

Kongl. Finans-departementet.

25:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 20 Juni 1860, i fråga om antagande öfver hela riket af mantalet såsom enhet vid skatteberäkningar och reducerande af mantalsbråken till decimalbråk. (76.)

Sedan Kongl. Maj:t den 20 Juni 1879 uppdragit åt en skatteregleringskomité att, efter fullständig utredning af alla skatteförhållanden i riket, uppgöra förslag till en på denna utredning grundad rättvis fördelning af skattebördorna, hafva till bemälda komité öfver-

lemnats så väl förestående skrivelse som vederbörande myndigheters deröfver afgifna underdåniga utlåtanden för att af komitén tagas i öfvervägande vid behandlingen af de till komitén hänskjutna frågor.

26:o af den 25 Juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt å krononybyggen. (109.)

Sedan ett af Revisionssekreteraren E. Poignant, enligt nådigt uppdrag, utarbetadt förslag till förordning om åboombyte å kronohemman och lägenheter blifvit, jemte deröfver af länsstyrelserna afgifna yttranden, remitteradt till Kammarkollegium samt bemälda kollegium inkommit med utlåtande i ämnet, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning be- roende.

27:o Riksdagen underdåniga skrivelse af den 2 Maj 1868, angående upphörande af arrendet utaf Sala silfververk m. m. (37.)

Sedan Kammar- och Kommerce-kollegierna erhållit nådig befallning att, efter bergslagsintressenternas hörande, inkomma med underdånigt utlåtande i ämnet, har Kongl. Maj:t den 24 Augusti 1875, med bifall till bemälda kollegiers framställning, förklarat, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vestmanlands län egde, då han af kollegierna för utredning af denna fråga derom anmodades, förordna sakkunnige personer att på stället verkställa uppskattning af värdet utaf Sala bergslags och Sala stads samtliga med grufvedriften och silfververket sammanhängande skyldigheter och förmåner, för så vidt icke dessa vore till beloppet eller grunderna för deras beräknande bestämda, samt att derom afgifva berättelse och utredning.

28:o af den 10 Maj 1871, angående år 1870 verkställd revision af statsverkets med flere allmänna fonders förvaltning år 1868. (32.)

Beträffande Riksdagens i förestående skrivelse gjorda hemställan om åstadkommande af en tidigare afslutning och revision af allmänna räkenskaper har Kongl. Maj:t den 12 December 1879, efter vederbörandes hörande, låtit utfärda nådiga kungörelser angående dels förändrade bestämmelser i afseende å tiden för åtskilliga räkenskapers aflemnande till granskning i Kammarrätten m. m., dels tiden för redovisande af förskott, som af embetsverk, myndighet eller redogörare till underlydande utlemnas och för requisition af ersättning för förskottsvis bestridda utgifter, dels ock förändrade bestämmelser i afseende å tiden för aflemnande till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och insändande till Skogsstyrelsen af den lokala skogsförvaltningens räkenskaper, hvarjemte Kongl. Maj:t, för att åvägabringa öfverensstämmelse mellan länsräkenskaperna och de förvaltande verkens räkenskaper i afseende å tiden för deras afslutning och insändande till Kammarrätten, uppdragit åt Chefen för Finansdepartementet att låta utarbета förslag till de räkenskapsformulär och föreskrifter för redovisningen inom länen, som för nämnda ändamål kunde anses erforderliga.

På grund af detta bemyndigande har Chefen för Finansdepartementet den 26 Januari innevarande år uppdragit åt Statskommissarien m. m. P. M. Nilsson att tillsammans med Landskamereraren H. N. E. Amnéus och Länsbokhållaren A. Westrin deltaga i utarbetande

af förslag till de formulär och öfriga föreskrifter, som kunna anses erforderliga för länsräkenskapernas anordnande på sätt som möjliggör deras afslutning och insändande till granskning så tidigt, att riksbokslutet må kunna senast inom nio månader efter räkenskapsårets slut vara afslutadt, och detta så väl under förutsättning att, i öfverensstämmelse med Riksdagens uti ofvannämnda skrivelse gjorda framställning, föreskrift skulle vara meddelad om uppbördsredogörelsernas afslutande med kalenderår utan redovisning för resultatet af de efter utgången af kalenderåret inträffande uppbördsstämmorna, som ock särskildt under antagande att i motsats härtill, enligt ett af Kammarkollegium, Statskontoret och Kammarrätten uti gemensamt underdånigt utlåtande af den 12 December 1878 väckt och af sist nämnda båda embetsverk uti underdånigt utlåtande den 24 Maj 1879 närmare utveckladt förslag, beslut skulle fattas om samtliga allmänna räkenskapers, och således jemväl landtränterispecialräkningarnes med flere, nu kalenderår omfattande redogörelser afslutande å en med det nuvarande uppbördsårets utgång och fögderiräkenskapernas afslutning mera sammanfallande tidpunkt; hvarjemte Chefen för Finansdepartementet åt ofvannämnde personer uppdragit att taga i öfvervägande huruvida någotdera af de på förut omförmälda grunder upprättade förslag till länsräkenskapernas uppställning må ega företräde framför det andra samt att deröfver afgifva yttrande.

29:o af den 24 Mars 1871, angående omarbetande af Kongl. Förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande. (6.)

Sedan Kammarrätten den 19 April 1880 till Kongl. Maj:t inkommit med underdånigt yttrande öfver det förslag i förevarande ämne, som afgifvits af den för reglerande af landsstatens löner m. m. tillsatta komité, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

30:o af den 8 Maj 1872, angående uppbörande af hofveriskyldigheten till kungsgårdar och militieboställen i Skåne. (54.)

Detta ärende, deri Kammarkollegium och Arméförvaltningen den 22 Februari 1875 afgifvit underdånigt utlåtande, är på nådig pröfning beroende.

31:o af den 23 Maj 1873, angående ett Höganäs stenkolsverk beviljad och från Statskontoret utbetaladt statsbidrag. (69.)

Sedan Kammar- och Kommerce-kollegierna den 23 November 1876 afgifvit utlåtande angående den dem anbefalda utredning samt Kongl. Maj:t häröfver infortrat yttrande från Direktionen för nämnda stenkolsverk, har detta yttrande den 1 Mars 1880 till Kongl. Maj:t inkommit.

32:o af den 24 Maj 1873, angående åtgärder för bevakande af statens rätt och fördel i afseende å de egendommar i Norrbottens län, hvilka benämnas »Gellivaraverken». (85.)

Sedan Kammarkollegium afgifvit infortrat underdånigt utlåtande öfver Riksdagens i förestående skrivelse gjorda framställning, har Kongl. Maj:t den 17 innevarande December, med afseende ej mindre å de upplysningar, hvilka numera föreläge angående de åt Gellivaraverken upplåtta egendomarnes tillstånd och det sätt, hvarpå desamma af nuvarande innehafvaren sköttes, än äfven å de förändrade förhållanden, som efter aflåtandet af Riksdagens

skrifvelse i ämnet inträdd genom de i Kammarkollegii utlåtande omförmälda, under de senare åren utfärdade stadganden, förklarar sig icke finna andra åtgärder i det af Riksdagen antydda hänseendet för närvarande påkallade än dem, som redan funnes föreskrifna i allmän lag och gällande författningar.

33:o af den 24 Maj 1873, angående gjord framställning i fråga om grundskatterna och indelningsverket.

På sätt förut är nämnt har Kongl. Maj:t den 20 Juni 1879 uppdragit åt en skatte-regleringskomité att, efter fullständig utredning af alla skatteförhållanden i riket, uppgöra förslag till en på denna utredning grundad rättvis fördelning af skattebördorna; och hafva såväl Kammarrådet A. Anderssons betänkande af den 15 September 1874 angående sättet och villkoren för grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning med deröfver af vederbörande embetsverk afgifvet underdånigt utlåtande som ock förberedande skattejemkningskomiténs den 20 Oktober 1876 afgifna underdåniga betänkande angående medlen för genomförande af förslagen om grundskatternas afskrifning m. m. jemte af vederbörande myndigheter deröfver afgifna underdåniga utlåtanden blifvit till komitén öfverlemnade för att tagas i öfvervägande vid behandlingen af de till komitén hänskjutna frågor.

34:o af den 23 April 1874, angående nedsättning i kontrollstämplingsavgifterna. (25.) Detta ärende, deri Kontrolldirektören den 12 Mars 1878 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

35:o af den 21 Maj 1874, i anledning af Kongl. Maj:ts i den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof framställda förslag angående allmänna bevillningen. (94.)

Sedan, i anledning häraf Kongl. Maj:t den 29 i samma månad anbefalt den för afgifvande af förslag till reglering af landsstatens löner tillsatta komité att inkomma dels med utlåtande öfver den väckta frågan om allmänna bevillningens upptagande i riksstat och statsverkets räkenskaper för det år, då bevillningen inflyter, dels ock med förslag till förändringar i bevillningsstadgan m. m., har utlåtande härom blifvit af bemälda komité afgifvet i sammanhang med dess underdåniga betänkande den 13 Oktober 1876 angående uppbörds- och redovisningsväsendet för länen.

Efter det Statskontoret den 25 påföljde November afgifvit infordradt underdånigt utlåtande öfver komiténs betänkande, i hvad det rörde skatternas upptagande i riksstaten och räkenskaperna ett år senare än nu eger rum, är målet på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

36:o af den 16 April 1875, i fråga om anskaffande af ny lokal för Riksbanken. (18.) Sedan Fullmäktige i Riksbanken dels uti skrifvelse den 7 Juni 1879 hos Kongl. Maj:t anhållit om meddelande, huruvida och i sådant fall till hvilket bestämdt belopp i pennningar den Kongl. Maj:t och Kronan tillhöriga, för hofstallets behof upplåtna egendomen N:o 1 i kvarteret Sjöhästen i Stockholms stad skulle kunna få af Riksbanken förvärfvas för att derå uppföra en byggnad för Riksbanken, dels ock i skrifvelse den 20 November

1879 anhållit, att Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande två af Fullmäktige alternativt framställda förslag till ordnande af de å Helgeandsholmen uppförda hofstallbyggnaderna för att derigenom bereda plats för uppförande derstädes af en bankbyggnad och, för den händelse något af nämnda förslag tillvunne sig Kongl. Maj:ts bifall, meddela Fullmäktige mot hvilken ersättning i penningar och under hvilka vilkor i öfrigt Riksbanken kunde förvärfva någondera af de två alternativt föreslagna platserna å nämnda holme, har Kongl. Maj:t, efter inhemtande af såväl Riksmarskalksemetets som Öfverintendentsemetets yttrande i ärendet, vid föredragning den 3 innevarande December af Fullmäktiges berörda framställningar funnit förslaget om öfverlåtande till Riksbanken af den för hofstallets räkning disponerade tomt i kvarteret Sjöhästen för närvarande icke kunna bifallas.

Hvad beträffar Fullmäktiges hemställan huruvida och på hvilka vilkor Kongl. Maj:t kunde finnas benägen att, under förutsättning af samtliga de nuvarande stallbyggnadernas å Helgeandsholmen ombyggnad och hufvudstallets förläggande parallelt med Norrbro tillåta Riksbanken att till byggnadsplats förvärfva den sålunda och genom bazarbyggnadens nedrifvande afröjda östra delen af holmen, har Kongl. Maj:t funnit, att det utrymme, som på detta sätt skulle för stallbyggnaderna och stallgården erhållas, icke blefve för ändamålet tillräckligt.

Vidkommande Fullmäktiges framställning om förvärfvande till byggnadsplats för Riksbanken af allenast den del af Helgeandsholmen, som skulle frigöras dels genom nedrifvande af bazarbyggnaden, dels derigenom att den öster ut gående flygeln af stallbyggnaden samt vagnbodarne bortflyttades och, med bibehållande af stallens hufvudbyggnad, förlades i en halfrundel åt vester, har Kongl. Maj:t låtit genom Öfverintendentsemetet upprätta kostnadsförslag öfver såväl hofstallets sålunda föreslagna ombyggnad som holmens ordnande i öfrigt, hvilket förslag blifvit Fullmäktige till kännedom meddeladt.

Då emellertid mot en sådan anordning af holmen flere anmärkningar kunde göras, har Kongl. Maj:t ånyo tagit i öfvervägande ett af särskildt utsedde komiterade den 14 December 1876 afgifvet förslag om de å Helgeandsholmen befintliga stallbyggnaders förflyttning till Artilleriplanen jemte uppförande af ett vaktstall i Kongl. slottets omedelbara närhet; och har Kongl. Maj:t meddelat Fullmäktige de vilkor, på hvilka Kongl. Maj:t, under förutsättning af Riksdagens samtycke till ett nytt hofstalls inrymmande å Artilleriplanen och densamma omgifvande tomter, vore villig att låta från holmen bortflytta samtliga för hofstallets räkning använda, staten tillhöriga byggnader samt till Fullmäktiges förfogande för uppförande af riksbanksbyggnad öfverlemna de staten derstädes tillhöriga tomter.

37:o af den 19 Maj 1875, angående väckt fråga om vidtagande af åtgärder i afseende å de privilegierade stockfångstskogarna. (50.)

Vid föredragning den 17 innevarande December af förestående skrifvelse har Kongl. Maj:t, med afseende å hvad af Kammarkollegium och öfrige vederbörande blifvit anfördt, funnit Riksdagens ifrågavarande framställning icke till annan åtgärd föranleda än att Kongl. Maj:t dels förklarar, att i de särskilda fall, då Skogsstyrelsen, antingen på sågverksegarens

derom gjorda ansökning eller på vederbörande skogstjenstemans anmälan, finner att å sågverk tilldeladt vederlagsområde timmerafverkning till afsevärdt belopp utöfver den redan medgifna kan ega rum, bemälda styrelse skall ega att, efter derom hos Kongl. Maj:t gjord framställning och på af Kongl. Maj:t fastställda vilkor, med sågverksegaren ingå öfverenskommelse om afverkning af timmeröfverskottet under viss tid, dels ock förständigat sine Befallningshafvande i Norrbottens, Vesterbottens och Vesternorrlands län att, efter verkställd undersökning, huruvida den åt de privilegierade sågverken upplättna stockfångst behörigen vid dessa sågverk försågades, vidtaga de åtgärder, som af undersökningen kunde finnas påkallade för återvinnande åt Kronan af de åt dylika sågverk mot skogsränta utbrutna stockfångstområden.

38:o af den 22 Maj 1875, angående stämpelpappersafgiften. (68.)

Sedan Statskontoret anmält, att ett tillräckligt antal nya beläggningsstämplar numera vore färdiga, hafva nådiga kungörelser utfärdats dels den 14 sistlidne Maj angående utlemnande af dylika beläggningsstämplar, dels ock den 3 innevarande December angående viss pre-
skriptionstid för utbyte af beläggningsstämplar af äldre modell.

39:o af den 11 Maj 1876, i anledning af den år 1875 verkställda granskning af statsverkets med flera allmänna fonders förvaltning under år 1873. (54.)

Öfver Riksdagens i förestående skrivelse gjorda hemställan om förändring i vissa till stora barnhuset med flera inrättningar utgående anslag, har Kongl. Maj:t den 19 Maj 1876 infordrat Statskontorets underdåniga utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

40:o af den 16 Maj 1876, om åtgärd för erhållande af årliga offentliga redogörelser rörande ränte- och kapitalförsäkringsanstaltens förvaltning. (75.)

Denna skrivelse är på nådig pröfning beroende.

41:o af den 17 Maj 1877, angående vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin. (54.)

Sedan den af Kongl. Maj:t, enligt Riksdagens anhållan, tillsatta komité för öfverseende af gällande författningar angående tillverkning och försäljning af bränvin den 22 April 1879 ingifvit underdånigt betänkande med förslag till författningar i ämnet samt såväl Öfverståthållareembetet som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen blifvit i ärendet hörde, har Kongl. Maj:t den 5 nästlidne November anbefalt Högsta Domstolen att afgifva underdånigt yttrande öfver de i komiténs författningsförslag förekommande nya eller förändrade bestämmelser af kriminalrättslig natur.

42:o af den 24 Maj 1877, i anledning af väckt fråga om rätt till lyftning af de till begravningshjälp afsedda innehållningar å löner. (75.)

Sedan Statskontoret afgifvit infordrat underdånigt utlåtande i ämnet, har Kongl. Maj:t den 30 December 1878 förklaradt, att med pröfning af Riksdagens berörda framställning skall tills vidare anstå.

43:o af den 15 Maj 1878, angående utfärdande af bestämmelser rörande sättet och

Bih. till Just.-ombudsmannens Embetsberättelse till 1881 års Riksdag.

ordningen för anmärkningsmåls utförande mot enskild person i fråga om för högt uppburen likvid. (41.)

Medelst nådig remiss den 31 i samma månad har Kongl. Maj:t öfver Riksdagens förevarande framställning infordrat Kammarrättens underdåniga utlåtande, hvilket ännu icke inkommit.

44:o af den 12 Maj 1879, angående reglering af kronans och bolaget P. A. Norstedt & Söners till hvarandra gränsande tomter å Riddarholmen. (34.)

Den 19 nästlidne November hafva handlingarne i detta ärende öfverlemnats till Fullmäktige i Riksgäldskontoret för att vara att tillgå vid den utredning angående lämplig plats för uppförande af ett nytt riksdagshus, helst å Riddarholmen, Riksdagen åt Fullmäktige uppdragit, hvarjemte Fullmäktige anmodats att vid handlingarnes återställande, till Kongl. Maj:t afgifva yttrande, huruvida de ansåge bolaget P. A. Norstedt & Söners tomter böra för uppförande af nytt riksdagshus användas samt om Fullmäktige ämnade i sådant hänseende till Riksdagen göra framställning.

45:o af den 19 Maj 1879, angående reglering af utgifterna under Riksstatsens Sjunde Hufvudtitel (46.)

Den 20 Juni 1879 har Kongl. Maj:t, med bifall till Riksdagens derom gjorda hemställan, uppdragit åt en komité att, efter fullständig utredning af alla skatteförhållanden i riket, uppgöra förslag till en på denna utredning grundad rättvis fördelning af skattebördorna.

46:o af den 20 Maj 1879, angående verkställd granskning af statsverkets med flere allmänna fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1876. (59.) Med anledning af Riksdagens i skrifvelsen gjorda anhållan, att föreskrift måtte meddelas derom, att förteckningar å de i statens embetsverk eller annorstädes befintliga, staten tillhöriga möbler och andra värdefullare inventarier skulle upprättas samt expens- och aflöningsräkningarne biläggas, har Kongl. Maj:t den 30 Maj 1879 anbefalt Kammarrätten att afgifva underdånigt utlåtande i ämnet.

Detta utlåtande har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

47:o af samma dag, i fråga om afsättande till kronopark af indragna ryttmästarebostället Kolleberga Nr:is 1 och 2. (64.)

Sedan Kammarkollegium, efter Skogsstyrelsens hörande, afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 12 Juni, enär, med afseende å hvad Skogsstyrelsen anført, af de till ifrågavarande boställe hörande inegor och byggnader endast de i norra delen af egendomen invid Rönneån belägna gräsmader syntes kunna för skogsskolans behof undvaras, förordnat att bostället i öfrigt skulle öfverlemnas till Skogsförvaltningen för att användas till kronopark och för skogsskolans räkning, hvarjemte Kongl. Maj:t anbefalt Kammarkollegium att, sedan omförmälda mader blifvit på kollegii föranstaltande uppmätta och å karta affattade, desamma i vanlig ordning från den 14 Mars 1881 för statsverkets räkning utarrendera.

48:o af samma dag, angående allmänna bevillningen.

Vid föredragning den 20 sistlidne Augusti af Riksdagens i förenämnda skrifvelse gjorda anhållan, det Kongl. Maj:t måtte för de år, då ny fastighetsbevilning allmänneligen egt rum, låta utarbета och offentliggöra öfversigter öfver bevilningstaxeringen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en genom Finansdepartementets försorg utarbetad och af trycket utgifven öfversigt af 1876 års bevilningstaxering, har Kongl. Maj:t förklarad, att frågan om anordnandet af regelbundet återkommande öfversigter af bevilningstaxeringen för nämnda år borde anstå tills vidare och intill dess en närmare erfarenhet om den för sådana öfversigter lämpligaste form blifvit vunnin, i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t, på framställning af skatteregleringskomitén, från vederbörande infortrat åtskilliga uppgifter rörande 1879 års bevilningstaxering.

Stockholm den 31 December 1880.

Wilh. Lilliestråle.

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

49:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 26 April 1851, angående åtgärder för en förbättrad själavård i hufvudstaden. (60.)

Sedan Kongl. Maj:t den 13 December 1872 beslutit att till nämnden för ordnande af presterskapets aflöning i hufvudstadens territoriela församlingar låta öfverlemna handlingarna i målet för att tagas i öfvervägande i sammanhang med de nämnden i öfrigt uppdragna göromål och till den vidare åtgärd, hvartill förhållandena kunde föranleda, så har nämnden den 7 December 1874 inkommit med underdånigt utlåtande, som den 30 samma månad remitterats till Stockholms stads Konsistorium, för att, efter vederbörande presterskaps hörande, deröfver afgifva underdånigt yttrande; och har detta yttrande den 25 Februari 1876 till Kongl. Maj:t inkommit.

50:o af den 12 Juni 1866, ifråga om indragning af de s. k. prebendepastoraten. (72.) Efter det Kongl. Maj:t den 2 November 1866 infortrat samtliga Domkapitels underdåniga utlåtanden i ämnet samt dessa till Kongl. Maj:t inkommit och Kanslersemetet vid universiteten, till följd af nådig befallning den 9 April 1867, underdånigt utlåtande af den 3 Juli 1868 afgifvit, har Kongl. Maj:t i denna fråga inhemtat allmänna kyrkomötets yttrande, hvilket den 12 påföljande Oktober inkommit.

51:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 14 Maj 1867, angående ändring i stadgandena om prest- och pastoralexamina samt om andra vilkor för presterlig befordran. (91.)

Efter det denna underdåniga skrifvelse jemte från vederbörande infortrade utlåtanden i ämnet blifvit den 13 Augusti 1868 från Justitie- till Ecklesiastik-departementet öfverlemnad, har Kongl. Maj:t den 21 samma månad häröfver inhemtat underdånigt utlåtande från allmänna kyrkomötet, hvilket utlåtande den 12 påföljande Oktober inkommit; och se-

den Kongl. Maj:t den 5 Januari 1869 öfverlemnadt detta ärende till behandling af kyrkolagskomitén, hvars förslag den 20 Mars 1874 till Justitie-departementet inkommit, har samma förslag jemte de af Domkapitlen deröfver afgifna yttranden blifvit af Högsta Domstolen granskadt enligt deröfver fördt protokoll, som till Kongl. Maj:t inkommit.

52:o af den 10 Maj 1870, angående afskaffande af åtskilliga från kyrkorna i de provinser, som fördom tillhört danska monarkien, utgående afgifter. (53.)

Sedan ej mindre Kammarkollegium, efter vederbörandes hörande, än äfven Kanslersemettet för Lunds universitet och Lunds Domkapitel häröfver afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden, har Kongl. Maj:t den 26 Oktober 1880 anbefalt Domkapitlet i Göteborg att sig i ämnet yttra, hvilket yttrande ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

53:o af den 19 Maj 1871, angående upphörande af blifvande Konsistorienotariers rätt till uppbördsprovision å kollektmedel. (77.)

Den 9 Juni 1871 har Kongl. Maj:t anbefalt samtliga Domkapitel samt Hof- och Stockholms stads Konsistorium att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, hvilka till Kongl. Maj:t inkommit.

54:o af den 22 Maj 1873, angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotionden, som af församlingarna utgöres dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser. (71.)

Den 30 Maj 1873 har Kongl. Maj:t anbefalt Kammarkollegium och Statskontoret att efter vederbörandes hörande häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

55:o af den 19 Maj 1874, angående, bland annat, ändring i stadgandena om val till folkskoleläraretjenster. (74.)

Sedan denna skrifvelse blifvit den 14 Oktober 1874 från Justitie- till Ecklesiastik-departementet öfverlemnadt för handläggning af frågan om ändrade föreskrifter angående val af folkskolelärare, har Kongl. Maj:t den 30 Oktober 1874 i detta ärende från Domkapitlen infordrat utlåtanden, hvilka ock till Kongl. Maj:t inkommit; hvarefter Kongl. Maj:t den 10 December 1880 afgjort detta ärende medelst utfärdad nådig kungörelse om ändring i 6 § 3 mom. af Kongl. Stadgan om folkundervisningen i riket.

56:o af den 10 Maj 1876, om framläggande af förslag till ny ecklesiastik boställsordning. (58.)

Sedan ett i ärendet utarbetadt förslag, enligt Kongl. Maj:ts beslut den 1 November 1878, blifvit öfverlemnadt till granskning af utsedde sakkunnige män och dessa den 20 Maj 1879 till Kongl. Maj:t inkommit med betänkande och förslag i ämnet, hafva Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande äfvensom Domkapitlen erhållit befallning att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, af hvilka en del till Kongl. Maj:t inkommit.

57:o af den 14 Maj 1876, angående ordnande af döfstumeundervisningen i riket. (71.) Efter det den af Kongl. Maj:t den 30 December 1876 förordnade komité den 23 Augusti 1878 inkommit med underdånigt betänkande i ämnet och Kongl. Maj:t den 24 i sistnämnda månad häröfver från samtliga landsting och från stadsfullmäktige i Stockholm,

Göteborg, Malmö och Norrköping infortrat underdåniga utlåtanden, hvilka blifvit till komitén öfverlemnade, har komitén med underdånigt yttrande i ämnet den 2 December 1879 till Kongl. Maj:t inkommit.

58:o af den 24 April 1878, angående upphörande eller nedsättning af lärarinnornas årsafgift till folkskolelärarnes enke- och pupillkassa. (15.)

Efter det Direktionen öfver folkskolelärarnes pensionsinrättning häröfver afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 20 Februari 1880 till Riksdagen affåtit nådig framställning i ämnet, hvarefter och sedan denna framställning blifvit af Riksdagen bifal- len, ärendet blifvit afgjort genom Kongl. Maj:ts nådiga Kungörelse den 12 Juni 1880 angående ändringar i reglementet för folkskolelärarnes enke- och pupillkassa.

59:o af den 20 Maj 1879, i anledning af Riksdagens år 1878 församlade Reviso- rers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1876. (59).

Sedan denna skrifvelse, i hvad den rörer kostnaderna för folkskoleinspektionen, den 10 Juni 1879 blifvit från Finans- till Ecklesiastikdepartementet öfverlemnad, har Kongl. Maj:t den 15 Augusti 1879 anbefalt Statskontoret att i denna fråga afgifva underdånigt utlåtande, hvilket till Kongl. Maj:t inkommit.

Stockholm den 7 Januari 1881.

Ex officio
J. Schröderheim.

Tabell, utvisande hvarest åtgärderna i anledning af de vid Riksdagen år 1880 aflåtna, i Tionde Samlingen af Bibanget till Riksdagens protokoll för samma Riksdag införda skrivelser, finnas upptagna i Statsdepartementens afgifna förteckningar.

(Första sifvertalet betecknar skrivelserns nummer i ofvanberörda samling, och det senare talet nummern i förenämnda förteckningar.)

1	1	19	3	37	13, 17, 47	55	30
2	*)	20	58	38	14, 41	56	31
3	*)	21	59	39	26	57	16
4	**)	22	4	40	6	58	32
5	18	23	22	41	61	59	48
6	2	24	37	42	42	60	52
7	35	25	5	43	43	61	53
8	33	26	23	44	62	62	54
9	34	27	38	45	63	63	55
10	*)	28	24	46	27	64	56
11	*)	29	39	47	28	65	49
12	*)	30	7	48	64	66	50
13	*)	31	10	49	44	67	51
14	19	32	12	50	57	68	45
15	20	33	15	51	***)	69	46
16	36	34	25	52	65	70	9
17	21	35	40	53	29		
18	11	36	60	54	8		

*) Utfärdade förordnanden.

***) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret.

****) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksbanken.

Till Riksdagen.

Berättelse

af

Komiterade för tryckfrihetens vård afgifven år 1881.

Sedan sistförflutna Riksdags början har icke något ärende rörande tryckfrihetens vård hos Komiterade förevarit; hvilket förhållande Komiterade bort hos Riksdagen anmäla.

Stockholm den 15 Januari 1881.

N. A. FRÖMAN.

BROR EM. HILDEBRAND.

J. ARRHENIUS.

CARL J. SCHÖNING.

FRITH. GRAFSTRÖM.

J. F. EKLUND.

R. M. BOWALLIUS.

D. G. Restadius.
